

శ్రీయైనమః

సచ్చరిత్రసుధానిధిః

శ్రీవైధుః ప.వంశముక్తాఫలేన

సకలధర్మశాస్త్రపారావార పారదృశ్వనా

శ్రీవీరరాఘవాచార్యేణ

విరచితోయం స్మృతినంగ్రహః

పా, శ్రీమద్రఘునాథాచార్యస్య

సాహాయ్యకేన

ఆసూరి,

సరస్వతీ, తిరువేంకటాచార్యేణ

పరిశోధితః

సరస్వతీనిలయాఖ్య ముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాక్షరైర్గుద్రాపితో

విజయతేతరాం

౧౮౭౯సం॥

శ్రీయోగము:

విషయానుక్రమణికా.

పుటసంఖ్య	పుటసంఖ్య
౧ గురు పరంపరాను	౨౪ స్నానప్రశంసా
సంధానం	౨౫ పవిత్రలక్షణం
౨ ఏతద్గ్రంథ ప్రయోజనం	౨౬ సంకల్పక్రమః
జనం	౨౭ ప్రాతస్నానవిధిః
౩ ఏతద్గ్రంథోక్త విషయానుక్రమః	౩౦ వస్త్రలక్షణం
	౩౩ స్నానభేదాః
౪ పరిభాషా	౩౪ పూర్వాచార్యోక్త స్నానవిధిః
౫ ఇంద్రియాదిశుద్ధిః	౩౬ ఊర్ధ్వపుండ్రవిధిః
౧౦ శుభగుణవర్ణనం	౩౭ సంధ్యావందనవిధిః
,, శుభగుణలక్షణాని	౪౩ జపవిధిః
౧౨ అష్టకాల, పంచకాల విభాగః	౪౩ ప్రాణాయామవిధిః
,, బ్రాహ్మముహూర్త కర్తవ్యం	౪౩ గాయత్రీ జపనియమః
	౪౪ మూలమంత్రజపవిధిః
౧౩ మలమూత్రోత్సర్జనక్రమః	౪౫ భగవత్స్నేహవిధిః
	౬౦ భగవదపచారాః
౧౬ శౌచవిధిః	౬౨ అభివాదనవిధిః
౧౮ ఆచమనవిధిః	౬౩ ఔపాసనవిధిః
౨౦ ఆచమననిమిత్తాని	౭౦ బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః
౨౨ దంతధావనవిధిః	౭౨ వేదాధ్యయనవిధిః

సచ్చరిత్రసుధానిధేః

౭౩ అనధ్యాయప్రదోషాదినిర్ణయః

౭౪ అభిగమనారాధనక్రమః

ఇత్యభిగమనవిధిః

—*అథోపాదానకాలవిధిః*—

౭౬ పుష్పతుళసీదర్భాహరణవిధిః

౭౮ ద్రవ్యార్జనప్రకారః

౮౦ వైమిత్తికస్నానాదినిర్ణయః

౮౧ భగవత్సన్నికౌఠస్పృశ్యస్పర్శదోషభావః

౮౬ త్రౌరాభ్యంగవిధిః

„ ధాత్రీస్నానమృత్తికాస్నానవిధిః

౮౭ సముద్రస్నానవిధిః

౮౮ మాఘస్నానవిధిః

„ గ్రహణస్నానాదివిధిః

౯౦ సంక్రాంతిపుణ్యకాలాదినిర్ణయః

నదీనాంరజోదోషః

~~~~~
—*అథేజ్యాకాలవిధిః*—

౯౧ మాధ్యాహ్నకస్నానవిధిః

౯౨ మాధ్యాహ్నకవిధిః

౯౩ భగవదారాధనక్రమః

౧౦౧ వైశ్వదేవవిధిః

౧౦౨ పంచమహాయజ్ఞవిధానం

౧౦౪ భోజనవిధిః

౧౧౨ కాలదుష్టభత్యుజ్ఞే

విషయానుక్రమణికా.

- ౧౧౩ పర్యుషితత్వదోషరహితవస్తూని
 ౧౧౪ ఆశ్రయదుష్టాభివ్యూహి
 ౧౧౫ నిమిత్తదుష్టాభివ్యూహి
 ౧౧౬ క్రియాదుష్టాభివ్యూహి
 సంసర్గదుష్టాభివ్యూహి
 ౧౧౭ జాతిదుష్టాభివ్యూహి
 ౧౧౮ —*స్వాధ్యాయకాలవిధిః*—
 ౧౧౯ శ్రీరామాయణస్వయుషిఞ్చందోదేవతాదయః
 ౧౨౦ తాంబూలచర్పణమ్
 ౧౨౧ సాయంసంధ్యావిధిః
 ప్రదోషాదిషుజపసంకోచః
 ౧౨౨ సాయంసంధ్యానంతరకృత్యాని
 —*యోగకాలవిధిః*—
 ౧౨౩ యమనియమాదిలక్షణాని
 ౧౨౪ శయన(స్త్రీ)సంగమాదిక్రమః
 ౧౨౫ స్వప్నవిషయః
 ౧౨౬ —*(స్త్రీ)ధర్మః*—
 ౧౨౭ పోషితభర్తృకానియమాః
 ౧౨౮ రజస్వలానియమాః
 ౧౨౯ గర్భిణీనియమాః
 ౧౩౦ వితంతునియమాః
 ౧౩౧ ఏతద్గ్రంథస్థశ్లోకసంఖ్యాదయః
 విషయానుక్రమణికా సంపూర్ణా.

శ్రీమైనమః.

విపశ్చితా కేన దిగ్విజితాః
కేవలాచార బోధక శ్లోకాః.

ప్రమాణం కేవలాచారం సుధియామపి పశ్యత ||
 ప్రమాణహీనాః స్మృతీషు ప్రోచ్యంతే కతిచిత్తయా ||
 శుక్లాంబరధరం యస్య ద్విరదాభ్యాదికీర్తనం | శ్రీకేశవా
 యనమశ్చ త్యక్తిస్సంధ్యాత్రయేపి చ || ద్వాదశాంగేషు తర్జ
 న్యాని ద్వైశః పుండ్రధారణే ద్విపుండ్రధారణం విష్ణుపాదా
 కృతివివర్జనం || మృదంగవిదానా మూత్రశౌచం ప్రాణాయామ
 శ్చ వాచికః | ప్రాణాయామేశు త్రిస్పర్శజలస్పర్శ స
 దాదితః || సంధ్యాకాలేన తీతేపి చ తురఘ్న సమర్పణం |
 ఇత్యనేన సమిద్ధో మోయత్ర వేత్థవనస్స తే || శ్రీవత్సగోత్ర
 ప్రవరసూత్రాక్తి శ్వాభివాదనే | సంధ్యాద్యంతే చ సలి
 లప్రక్షేపో యుక్తహస్తతః || శ్రీకృష్ణాయ నమశ్చేతి జపా
 ద్యంతే జపో సకృత్ | సత్యగతపశ్చ త్రిబహ్మ యజ్ఞైస్సాధ్యా
 యవత్యపి || ఉపవీతే జనస్యాపి బంధనం బ్రహ్మచారిణాం |
 పరిషేచన మాజ్యాత్పాగ్రేకమేకం శుభతత్పరం || తథా
 ద్రామిడగాథానాం స్తోత్రాణామపి కీర్తనం | ఉచిష్ట
 ఇత్యనుజ్ఞాయ తథా తాంబూలచర్పణం || శ్రీపాదతీర్థమి
 త్యుక్తిః స్వామిదాసోహమిత్యపి | సంకల్పే చైత్రవైశా
 ఖికీర్తనం సారమానినాం || శ్రీవిష్ణుకరణే త్యాదికీర్తనంచ
 తథాన్యథాం | అవసానంకరణ ఇత్యాపూర్వాన్యైశ్చ ప

క్రమః ॥ విష్ణురరాటమిత్యాచేర్విష్ణుసూక్తనమేళనం ।
 తద్విప్రాసోయజుర్వేదఅవయచ్చేత్పుపక్రమః ॥ ఆయు
 మ్మంతంతథాచాస్త్రేదేవాసఇతిమోషణం । స్వాదుషగ్
 సదఇత్యాదిప్రీణాత్యగ్నిరీరణం ॥ అనధ్యాయేప్రదోషే
 చసంధ్యయాస్వస్తివాచనం । త్యక్త్వావాక్యంతథైకై
 కమేకైకస్యాపికీర్తనం ॥ క్రమోక్తిస్సంహితానుక్తి రస
 ఙ్గిస్సహకీర్తనం ॥ అసభ్యభాషణం (స్త్రీ)ణాంమలవద్వా
 ససాసహ । భోజనంశయనంవాస (స్త్రీ)దినంచదివాని
 శం ॥ మలవద్వాససాగంధతాంబూలాదినిషేషణం । అ
 భ్యంజనంచతుర్థేహిపిష్టదానంగృహగృహ ॥ వివా
 హేచోపనయ నేత్యేహంత్రారాద్యవజ్జనం । చాల్లోప
 నయనాదూర్వంకేశధారణవజ్జనం ॥ అభ్యంజనాది
 రుద్వాహేగాథాగానేనసంయుతం । ప్రక్షేపోనాళికే
 రస్యదంపతిభ్యాంపరస్పరం ॥ డోలాద్యారోహణంపుంభి
 స్సస్త్రీకైస్సాన్నినవజ్జనం । హీనాదనుపనీతేనస్వీకా
 రోష్టాక్షరస్యచ ॥ సహస్రనామసంక్షేపపాఠః పాద్యో
 ద్భవానచ । త్యక్త్వాసంధ్యాంధనుమానే గాథాగాన
 ముషస్యపి ॥ ఉపాకర్మణికాపీనదానమాదానమేవచ ।
 అపూపభక్షణంతస్యగానంప్రతిగృహంతదా ॥ ఉపాక
 ర్మకృతీస్సత్వైస్త్యాగఉత్సజ్జనస్యచ । సమావేశనగోదా
 నకర్మణోర్వజ్జనంతథా ॥ శూద్రాదీనాముదక్యా
 నాయుగద్వయవివర్జనం । అభ్యంగం మీనసంక్రాంత
 త్యానుకాలేమోదకాదనం ॥ అంగానామన్యశౌఖానా
 మప్యారంభఉపాకృతౌ ॥ సంత్యేవమాద్యాఅచారాల

న్యేపివిదుషామపి | సంతించే ద్వచనాన్యేషాం పశ్యంతు
 సుధియో జనాః || పురాతనోపవీతస్య త్యాగోన్యే
 ద్యురుసాకృతౌ | సమిత్యమారోపణంచ సీమంతోన్న
 యనేఖ్యైః || రత్నాసూత్రాపరిత్యాగ ఉత్సవాంతేని
 శాముఖే || స్నానభోజనవిణ్మూతోత్తే త్సజ్జనాచమనాది
 ణు | యోషితాంనియమాభావలన్యథాపుండ్రధారణం ||
 ఇష్టతాతజ్జనీవస్త్రభత్తభిదంతధావనం | మూతో
 త్సగేఽపూతిరేవగండుషమపిపాణిషు || శాకాన్నలవ
 నాదీనాంహస్తైనపరివేషణం || శ్వశూననాందృశ్వశు
 రోదీనాముచ్ఛిష్టభక్షణం | త్రైరసంభాషణంసద్భిరసద్భి
 స్సహభాషణం || ప్రాగ్రజోదశఽనాత్ స్త్రీణాం విధవా
 నామలంక్రియా | తాంబూలభక్షణంగంధపుష్పదీనాం
 చధారణం || కేశప్రసారణంవక్షఃప్రహరస్వపతేర్మృ
 తౌ | పాదప్రసారణంభుక్తాపుణ్ణానమపియోషితామ్ ||

కేవలచారబోధకశ్లోకాః

సమాప్తాః

మాధ్యాహ్నికస్నానవిధి మాధ్యాహ్నికజపక్రమః

ఇజ్యావిధిత్వైశ్వదేవబలికర్తృవిధిస్తథా।

పంచయజ్ఞాతిథ్యవిధిర్భిక్షాదానవిధిస్తతః॥

భౌజనస్యాపినియమోభక్ష్యవస్తువిధిస్తథా।

కాలాశ్రయనిమిత్తైశ్చ క్రియాసంసర్గజాతిభిః ॥

మష్టాన్నవ్యంజనవిధిస్సాంధ్యధ్యాయస్యవిధిస్తతః।

తాంబూలచర్వణవిధిస్సాయంసంధ్యావిధిస్తతః॥

ప్రదోషజపసంకోచవిధిరౌపాసనస్యచ।

శ్రీరామేజ్యావైశ్వదేవబలిభుక్తివిధిస్తతః ॥

సాంధ్యధ్యాయయోగశయన(స్త్రీ)సంగానాంవిధిస్తతః।

తతః(స్త్రీ)ణాంనిత్యకృత్యం(స్త్రీ)ధర్మస్తదనంతరం॥

రజస్వలానాంనియమోగర్భిణీనియమస్తతః।

విధవానాంచధమోత్రక్రమేణప్రోచ్యతేమయా॥

ప్రమాణవచనాన్యేషాంస్తృతిరత్నాకరాదీషు।

సంతితత్రవిపశ్చిద్భిర్ద్రష్టృప్రవాళిదిదృశుభిః॥

మయాతదథాసంగృహ్యగ్రంథవిస్తరభీరుణా।

క్రియతేసంగ్రహేనైవసచ్చరిత్రసుధానిధిః॥

దోషాహిత్యాభ్యసూయూదీ

మయోక్తంస్తృతిసంగ్రహం।

విద్వాంసస్సుధియోనిత్యంపశ్యంతగుతమత్యరాః॥

సీతాధినాథకృపయైవమయాకృతోపా

శ్రీరామదత్తమతినాస్తృతిసంగ్రహేనాద్య।

అజ్ఞస్యభక్తిరహితస్యమమాల్యబుద్ధేః

శక్తిఃస్తృతిప్రణయనేకథమన్యథాస్యాత్ ॥

యదాశ్రితానాంస్వపదందదా త్యేవశ్రియఃపతిః॥

శ్రీనివాసమునిశ్శ్రేష్ఠప్రణమామిసహస్రశః ।

రామానుజావతారంయంప్రవదంతిహాసురాః ॥

శతక్రతువిధిస్తవ్యంచతుర్వేదవిహారిణం ।

శ్రీనివాసగురుంసీతానాయకంచనమావ్యహం ॥

శ్రీమచ్ఛ్రీనిధిదేశికస్యచతురామ్నాయస్యదివ్యాజ్ఞయా

కర్తుంసచ్చరితాభిమధ్వరశతానుష్ఠాననిష్ఠాజువః !

మీమాంసాద్వయవల్లిభశ్చబుధరాట్ శ్రీశ్రీనివాసస్సంఘః

సమ్యక్సాహసకారిణామహతరిస్సాస్యశ్రేష్ఠవిద్వత్ప్రణిః॥

చతురామ్నాయపట్నాత్రీరహస్యాథోపదేశినః ।

శ్రీవాసదేశికస్యాంతేమేధాకస్యనాజ్యంభతే॥

శ్రీనివాసమహామూనివరదదేశికంజనకాత్మజా

రాఘవాపితరంస్వకౌబహుసంప్రణమ్యజగత్ప్రభూ ।

వీరరాఘవనామవానిహసనైధుఃపరమతేధునా

సచ్చరిత్రసుధానిధింరఘువీరచోదితఆదరాత్ ॥

—*ఏతద్గ్రంథప్రయోజనం*—

అచారాణామపూర్ణోక్తార్థనుబోధాయనాదిభిః ।

స్త్రుతిరత్నాకరాదీనామత్యంతంవిస్తృతత్వతః॥

తత్రతతోదితానథానాసర్వానేకత్రవీక్షితుం ।

క్రియతేద్యాయమారంభస్త్రీణాతురఘూద్వహః ॥

ధర్మశాస్త్రాణీసర్వాణియేసంవీక్షితుమక్షమాః ।

పశ్యంతిసాధవఃకృత్సంగసచ్చరిత్రసుధానిధిం॥

యథైవవేదాధ్యయనంధర్మశాస్త్రమిదంతథా ।

అధ్యేతవ్యంప్రయత్నేననియతంపాపభీరుణా॥

శ్రుతిప్రతిపత్తువిపాశ్రాంతచక్షుషీద్వేవినిర్మితే ।
 ఏకేనహీనఃకాణస్సృష్ట్యాభ్యామంధఃప్రకీర్తితః ॥
 అభీత్యచతురోవేదాన్ సషడంగపదక్రమాన్ ।
 స్మృతీహీనానశోభంతేచంద్రహీనేవశర్వరీ ॥
 ధర్మ్యాయశస్యమాముష్యంపుణ్యంస్వర్గ్యంతథైవచ ।
 ధారణాధర్మశాస్త్రస్యబ్రహ్మలోకమవాప్నుయాత్ ॥
 ఏవంమనుసురాచార్యపరాశరయమాదిభిః ।
 ధారణంధర్మశాస్త్రాణాంప్రశంసితమనేకథా ॥
 తస్మాద్విస్తరభీదాణాదిదృక్షమాణాంబహుస్త్పతీః ।
 ఉపాదేయోయసూర్యాణాంసచ్చరిత్రసుధానిధిః ॥

—*ఏతద్గ్రంథోక్తవిషయానుక్రమః*

పోచ్యతేనుక్రమాదస్మిన్సచ్చరిత్రసుధానిధౌ ।
 పరిభాషేంద్రియాదీనాం సంశుద్ధిర్గుణవర్ణనం ॥
 తల్లక్షణాన్యప్రకాలపంచకాలవిభాగతా ।
 బ్రాహ్మముహూర్తైకర్తవ్యవిణ్మూతోత్సర్గశౌచయోః ।
 విధిరాచమనస్యాపినియతాన్యథతస్యచ ।
 దంతశుద్ధిస్నానవిధిపూర్వపుండ్రవిధిస్తథా ॥
 తతస్సంధ్యోపాసనస్యజపోపస్థానయోర్విధిః ।
 రామసేవావిధిరథాప్యచారాణాంనిరూపణం ॥
 తతోభివాదనవిధిస్తతోభ్యక్షణమేవామయోః ।
 బ్రహ్మయజ్ఞాధ్యయనయోరుపాదానవిధిస్తథా ॥
 వైమిత్తికస్నానవిధిఃత్రైకాభ్యంగవిధిస్తతః ।
 ధాత్రీమృత్సాగరస్నానసూకుస్నానవిధిస్తతః ॥
 స్నానంగ్రహణసంక్రాంత్యోరాపగానారజస్తథా ।

మాధ్యాహ్నికస్నానవిధి మాధ్యాహ్నికజపక్రమః ॥

ఇజ్యావిధిత్వైశ్వదేవబలికర్మవిధిస్తథా।

పంచయజ్ఞాతిథ్యపిధిర్భిక్షాదానవిధిస్తతః॥

భాజనస్యాపినియమోభక్ష్యవస్తువిధిస్తథా।

కాలాశ్రయనిమిత్తైశ్చ క్రియాసంసర్గజాతిభిః ॥

దుష్టాన్నవ్యంజనవిధిస్సాంధ్యధ్యాయస్యవిధిస్తతః।

తాంబూలచర్వణవిధిస్సాయంసంధ్యావిధిస్తతః॥

ప్రదోషజపసంకోచవిధిరౌపాసనస్యచ।

శ్రీరామేజ్యావైశ్వదేవబలిభుక్తివిధిస్తతః ॥

సాంధ్యధ్యాయయోగశయనస్త్రీసంగానాంవిధిస్తతః।

తతఃస్త్రీణాంనిత్యకృత్యంస్త్రీధర్మస్తదనంతరం॥

రజస్వలానాంనియమోగర్భిణీనియమస్తతః।

విధవానాంచధర్మోత్రక్రమేణప్రోచ్యతేమయా॥

ప్రమాణవచనాన్యేషాంస్త్పతిరత్నాకరాదమ।

సంతితత్రవిషశ్చిద్భిర్ద్రష్టవాన్యదిదృశ్యుభిః॥

మయాతదథాసంగృహ్యగ్రంథవిస్తరభీరుణా।

క్రియతేసంగ్రహేనైవసచ్చరిత్రసుధానిధిః॥

దోషాహిత్యాభ్యసూయాదీ

మయోక్తంస్మృతिसంగ్రహం।

విద్వాంసస్సుధియోనిత్యంపశ్యంతుగతమత్సరాః॥

సీతాధినాథకృపయైవమయాకృతోసౌ

శ్రీరామదత్తమతినాస్త్పతిసంగ్రహేనాద్య।

అజ్ఞస్యభక్తిరహితస్యమమాల్పబుద్ధేః

శక్తిఃస్మృతిప్రణయనేకథమన్యథాస్యాత్ ॥

—*అథపరిభాషా*

తత్రతతోపయోగార్థంపరిభాషాత్రవర్ణ్యతే ।
 నోక్తోహస్తాయత్రతత్రదక్షిణఃపరిక్షీర్తితః॥
 యత్రవిజ్ఞీయమోహోక్షఃప్రాచీతతోత్తరాధవా ।
 తయోరుపాధావైశానీజు హేమాతీత్యత్రవైఘృతం॥
 సంఖ్యానుక్తౌసహస్రీంస్యాజ్ఞసహజామాదికర్తృసు ।
 శతంవాదశతాగవ్యంద్రవ్యంగ్రాహ్యంఘృతాదికం॥
 గవ్యాభావేమాహిసుంస్యాదాజ్యంతైలమథాపివా ।
 అసీనపవకుర్వీతనోక్తైయత్రాసనస్థితే॥
 కాలాత్పూర్వంకృతంకర్తృపునఃకాలేసమాచరేత్ ।
 అననుష్ఠితమేవస్యాత్కాలేతీతేకృతంయది॥
 ప్రథానాకరణేకర్తృపాంగంకర్తృవ్యమాదితః ।
 నకార్యాణ్యంగనాశేస్మరంగీవాంగానివాపునః॥
 ఆరబ్ధంకర్తృచేన్త్యధ్యేమోహేనకృతమన్యథా ।
 స్థలసంయత్రసంభూతంతదారభ్యసమాపయేత్ ॥
 అతీతేముఖ్యకాలేషుగౌణకాలోపిశత్రునుః ।
 ముఖ్యకాలోగరీయాఃప్రాయస్తుఖ్యయోర్భ్రవ్యకాలయోః॥
 తన్ముఖ్యకాలేద్రవ్యేణగౌణేనాపీక్రియాశ్చరేత్ ।
 ముఖ్యద్రవ్యాశయానీనూముఖ్యకాలంనలంఘయేత్ ॥
 గౌణేనకర్తృణ్యారబ్ధేద్రవ్యేణయదిలభ్యతే ।
 ముఖ్యద్రవ్యంతుతత్యక్త్వాగౌణేనైవసమాపయేత్ ॥
 ముఖ్యద్రవ్యముపాత్తంయత్తద్వినష్టంయదాతదా ।
 గ్రాహ్యమన్యన్ముఖ్యమేవగౌణంవాతదసంభవే॥
 ముఖ్యద్రవ్యోపమంగౌణంగ్రాహ్యంగౌణోపమంనయ॥

కర్మాక్షమమపిద్రవ్యంముఖ్యమేవోత్తమంవిదుః |
 కర్మాక్షమమపిద్రవ్యంనగ్రాహ్యంగౌణమేవహి ||
 |ద్రవ్యంతత్తత్సమంకార్యేయైర్వజ్జైరథాపివా |
 క్షీరైఃపుష్పైఃఫలైర్లంఛైస్సంగ్రహ్యేషాథవారైః ||
 పూర్వైఃపూర్వైస్సమాలాభేనమంగ్రాహ్యంపరైఃపరైః |
 హిమామద్రవ్యేష్వలభ్యేషు ఘృతేనజుహుయాద్విజః |
 అజ్ఞాతాయదిమంత్రాస్సృజ్యర్జ్వలహిమార్చనాదిషు |
 తిస్రోవ్యాహృతయస్తత్రమంత్రస్సాన్వితృణవోపివా ||
 మంత్రస్యదేవతాఽజ్ఞానేదేవతాస్యాత్ప్రజాపతిః ||
 స్వకాలేక్రియమాణానామంగ్రానిస్సుశ్చకర్మణాం |
 అకాలేక్రియమాణానామంగ్రాన్యంగ్యేవకర్మణాం ||
 బహ్వల్పంవాస్వగ్భృహ్యేయత్పోక్తంకర్తవ్యమేవతత్ |
 న్యూనతాతత్రయద్యప్తితదాగ్రాహ్యంపరోదితం ||
 స్వసూత్రవిధ్యలభ్యేతుగ్రాహ్యంబోధాయనోదితం ||
 విష్ణుతోత్సర్జ్యసందంతథావనంపోక్షణంతథా |
 తర్పణాచమనేకుర్యాత్కుకుటాసనసంస్థితః ||
 స్నానభోజనపానానిమైథునందంతథావనం |
 క్రీడాముద్వర్తనంనిద్రాంవర్జయద్దేవతాలయే ||
 విష్ణుతోత్సర్జ్యనేదంతథావనేమైథునేతథా |
 స్నానహిమామజపాద్యేషుమానంకర్తృసమాచరేత్ ||
 ఉపవీతంసదాధార్యంశ్రోతస్సార్థాదికర్తుమ |
 తర్పణేవందనేశ్రాద్ధేకర్యామేవతుధారయేత్ ||
 (ఉపవీతవద్వాసోవిన్యాసవిశేషఉపవీతం)
 అదాక్రియాణామంతేచప్రణమ్యగురుతన్దురూకా |

సచ్చరిత్రసుధానిధిః

లక్ష్మీవల్లభపర్యంతానాసేనేశంశ్రియమప్యథ'
 ఉత్పామంత్రంకృతంచేతి బలమంత్రంతతఃపరం |
 వశ్యాత్పశ్యంస్వశేషేతిగద్యంవాభగవానితి |
 కీర్తయేత్సర్వమైకాంతీపంచకాలక్రియాదితః ||
 బలమంత్రంవిశాతంచతచ్ఛాంతేపరికీర్తయేత్ ||
 స్నానహోమసంజపాదీనామనైమిషపిక్వర్తనాం |
 ఆద్యంతయోఃకృతంచేతివిశాతంతచ్ఛక్తిర్తయేత్ ||
 యథోపదేశంకార్యాణిసంప్రదాయానుసారతః |
 స్నానాభిగమనాదీనిసర్వకర్మాణిచద్విజైః ||
 ద్వివిధానామింద్రియాణామనోబుద్ధ్యోశ్చవత్సనాం |
 గ్రహ్యదేశక్రియాణాంయాశుద్ధిస్సాచారఉచ్యతే ||
 ఇతిసచ్చరిత్రసుధానిధౌపరిభాషా ||*****

—*ఇంద్రియాదిశుద్ధిః*—

భగవన్మరువిప్రాణాంనిందాంచాసత్యభాషణం |
 అశృణ్వతామసంశౌక్రమ్యచ్ఛాన్యదపినిందితం ||
 మాహాత్మ్యంస్తోత్రనామానిపద్మాకాంతస్యసర్వదా |
 సంశృణ్వపాత్వికంశాస్త్రంశ్రోత్రంశుద్ధముదాహృతం
 పరస్త్రోపతితాదీనామంగస్సర్వనపర్జితా |
 జాహ్నువ్యాదిమహాతీర్థస్నాననిర్థూతకల్పమా |
 వైష్ణవాలింగనప్రాప్తపరమానందనిర్భరా |
 అలోలుపాచందనాదౌత్వక్లుద్ధాపరికీర్తితా ||
 పాపండుపతితాన్యస్త్రీచులమూత్రాదివిక్షణే |
 పరాఙ్ముఖీభాగవతాలోకనాదిస్పృహస్వితా |
 రమారమణపాదాదిచూడాంతాంగేక్షణోద్యతా |

అరూఢా ర్యేషు సతతం శుద్ధాదృష్టేరుదాహృతాః॥
 కాలాశ్రయనిమిత్తైశ్చక్రియాసంసర్గజాతిభిః।
 ముష్టమన్నమనిచ్ఛంతీపరమాపత్స్వపిక్వచిత్।
 యజ్ఞశిష్టంహృషీకేశవినివేదితమన్వహం।
 స్వీకుర్వంతీయథాకాలంజిహ్వశుద్ధోదితాబుధైః॥
 మధ్యమాంసమలాదీనాంగంధాఘ్రిణవివర్జనం।
 తులసీకుసుమాదీనాంలక్ష్మీపతిపదాబ్జయోః।
 సమర్పితానామాఘ్రిణంఘ్రిణశుద్ధిరుదాహృతాః॥
 పరాపవాదంపారుష్యంపైశున్యమతివాదతాం।
 అసచ్చాస్త్రస్యపఠనమసద్భిస్సహభాషణం।
 వర్జయిత్వైవనూదీనిభగవన్నామకీర్తనం।
 వేదసచ్చాస్త్రపఠనంసదామధురభాషణం।
 ఏవమాదీనికుర్వంతీవాక్కుఢ్ధాసముదాహృతాః॥
 పరదారపరద్రవ్యస్పర్శబాలాదితాడనే।
 హిత్యావృథాత్పణఛేదమన్యచ్ఛాపివిగర్హితం।
 దివ్యాభింకారకరణేకుశలఃకమలాపతేః।
 సమస్తార్జునాదికృద్ధాన్నిశుద్ధఃపాణిరుదాహృతః॥
 భగవత్సందిరాచార్యాద్యాభిముఖ్యప్రసారణం।
 ధావనంభూమిఘాతంచహిత్యాన్యదపిసందితం।
 తీర్థయాత్రోత్సవాద్యర్థంసంచరిష్ణుమృదుక్రమం।
 మహాతూరస్పర్శహీనంశుద్ధంపాదద్వయంమతం॥
 సతాంసమీపేఽఘోవాయువినర్జనవివర్జితః।
 సర్వదావాససాచ్ఛన్నఃపాయుశ్శుద్ధుడదాహృతః॥
 అన్యయోషితస్త్వకాలేవాయద్యల్పణవివర్జితం।

ఋతుగామిస్వస్త్రియశాంచేదుపస్థంశుద్ధముచ్యతే॥
 పరహింసాద్రవ్యయోషిద్వేషవైరానుచింతనం॥
 అపద్విషయసంతుప్తమలభ్యాభానుచింతనం॥
 అన్యచ్ఛనిందితంత్యక్త్వాహృషీకదమకంసదా॥
 శ్రీపతిధ్యానవిమలంమనశ్శుద్ధముదాహృతం॥
 శ్రీపతిస్సర్వదోషాన్యోభౌగమోక్షేచ్ఛుభిర్జనైః॥
 అన్యేబ్రహ్మాదయోదేవానోపాస్మాస్తుముముక్షుభిః॥
 మహాభాగవతాస్సేవ్యాస్సచ్ఛాస్త్రుంతదుదీరితం॥
 ఇతివిజ్ఞాయతత్త్వార్థంసదాచార్యోపదేశతః॥
 శుమకతాత్రికచార్వాకనాస్తికప్రముఖైర్జనైః॥
 అభేద్యానుద్యధానిత్యంబుద్ధిశ్శుష్కోదితాబుధైః॥
 తిలామలకపిచాద్యైస్త్రైరాభ్యంగనిమజ్జనైః॥
 మలమూత్రాదిశౌచేనశాస్త్రీక్తవిధినామృదా॥
 నాసికాకర్ణనేత్రాదిమలఃస్వరజైరహ॥
 వైర్షల్యంయచ్ఛరీరేసాదేహశుద్ధిరుదాహృతా॥
 సత్వాదిగుణభేదేనత్రివిధంద్రవ్యముచ్యతే॥
 తత్రైకైకంబహువిధంద్రవ్యంజ్ఞేయంమనీషిభిః॥
 ద్రవ్యేషేవేతేషుసంశుద్ధంసాత్వికంద్రవ్యముచ్యతే॥
 ధార్మికాధిష్ఠితోరాజ్ఞాధార్మికేణాభిపాలితః॥
 మైచ్ఛపాపపడపతితసింహవ్యాఘ్రాదివర్జితః॥
 దివ్యాపగాదేవభాతశిఖిసారంగసంయుతః॥
 ఆసన్నోయోజలైఃపుష్పతులసీసమిదాదిభిః॥
 యుక్తశ్చత్సగుకాహుద్యైర్దేశశ్శుద్ధఉదాహృతః॥
 ఇత్యాదిగుణసంయుక్తేదృష్టిరమ్యమనోహరే॥

గోశకృత్సలిలాలిప్తేదేశేజనవివర్జితే |
 యతఃకర్మక్రియతేహీననరవీక్షణవర్జితం |
 లక్ష్మీపతిపదాంభోజసంతతధ్యానపంయుతం |
 సంకల్పపూర్వమారబ్ధసాత్వికత్యాగసంయుతం
 విశుద్ధంకర్మవిజ్ఞేయంశ్రేణాయాం తేనమర్చితం ||
 శుద్ధియక్తేంద్రియాదీనాంపోచ్యం తేథగుణాశ్శుభాః ||

—*శుభగుణవర్ణనం*

విద్యానసూయాకార్యణ్యమక్రోధస్సత్యభాషణం |
 సతాంపూజాదయాత్మాంతిస్సంతోషోస్తేయమార్జవం
 జ్ఞానంధ్యానంతపశ్చోచమస్త్వహేంద్రియనిగ్రహః |
 హీర్ష్యంగళమనాయాసోధృతిర్దానంశమోదమః |
 అహింసాధ్యయనంయజ్ఞఃపోక్తాపతేగుణాశ్శుభాః ||

—*శుభగుణ లక్షణాని*

ఉచ్యం తేలక్షణాన్యేషాంవిద్యాత్మజ్ఞానముచ్యతే |
 గుణేషుదోషాకథనమనసూయోచ్యతేబుధైః ||
 దరిద్రేణాపియతిరాచిదహన్యహానిదీయతే |
 సత్పత్రేషువినాదైన్యమకార్యణ్యంతదుచ్యతే ||
 నికృష్టైపిజనేస్వస్త్వాచ్ఛపతిఘ్నతివాబహు |
 క్రోధాభావోపిబలినస్సోక్తోధఃపోచ్యతేబుధైః ||
 భూతప్రియహితంసత్యంయథార్థకథనంమృదు ||
 గృహగతానాంగృహీభిర్యాపూజాక్రియతేముదా |
 మహాభాగవతానాంసాసతాంపూజాప్రకీర్తితా ||
 సర్వభూతహితైషిత్వంసర్వదాపోచ్యతేదయా |
 త్మాంతిర్ద్వంద్వసహిష్ణుత్వంసంతోషోవిషయాస్పృహః |

అదత్తస్యానుపాదానమస్తేయంపరికీర్తితం |
 ఆర్జవంసమచిత్తత్వంజ్ఞానంతత్త్వార్థచింతనం ||
 విషయేభ్యస్సమాహృత్యమనోహృత్పద్మసంస్థితే |
 శ్రీభూమిరమణైతస్యస్థాపనంధ్యానముచ్యతే ||
 తపస్స్వధర్మాచరణముపవాసశ్చకాలతః |
 అభక్షణమభత్యాణామసంసర్గశ్చనిందితైః |
 అసాంకర్యంస్వధర్మేచసంస్థితశ్శౌచముచ్యతే ||
 ద్రవ్యేణాన్లైకాగతేనసంతుష్టిర్యేనకేనచిత్ |
 పరద్రవ్యేష్వనిచ్చాయాసాఽస్పృహపరికీర్తితా ||
 యావదేనత్సువిషయేష్వాసక్తిర్నభవేద్యది |
 ఇంద్రియాణాంసిగ్రహస్యఃసీగ్రకార్యనివర్తనం ||
 ప్రశస్తాచరణంనిత్యమప్రశస్తవివర్జనం |
 శాస్త్రోక్తవిధినాయత్తన్యంగళంపోష్యతేబుద్ధేః ||
 అనాయాసశ్శుభేకర్మణ్యానాసాభావతూరితః |
 ధృతిస్స్వధర్మకరణైబుద్ధేద్దార్థ్యంవిచర్బధాః ||
 దీయతేపుణ్యకాలేషుయత్తద్దానముదీరితం |
 శమశ్చైత్తస్యశాంతిస్సాన్యత్తస్యైవదమనందమః ||
 యాకమతుగ్రణముఖ్యానాంశరీరంతుదతామపి |
 దోహంయదినకుర్వీతసాఽహింసాపరికీర్తితా ||
 దినేదినేబ్రహ్మయజ్ఞస్వాధ్యాయోభ్యయనంస్తృతం |
 యజ్ఞశ్శక్యచ్యతేపంచమహాయజ్ఞాదినేదినే ||
 ఉక్తానుశాసన్యైకావిసమ్యక్తల్లక్షణానిచ |
 బ్రాహ్మస్సమూర్తాదారభ్యకర్తృకర్తవ్యముచ్యతే ||

—*అష్టకాలపంచకాలవిభాగః*—

దివసస్యాష్టథాభాగోదత్తాదిభిరుదాహృతః |
 స్నానాదిబ్రహ్మయజ్ఞాంతంతత్రాద్యేసముదాహృతం ||
 వేదాభ్యాసోద్వితీయేతుత్యతీయేద్ధార్జనంస్తృతం |
 స్నానాదిదేవపూజాంతంచతుర్థేసముదాహృతం ||
 పంచమేవైశ్వదేవాదిభోజనాంతముదాహృతం |
 ఇతిహాసపురాణాదిపాఠస్సప్తమవస్తయోః ||
 అష్టమేలోకికంకార్యంక్రమపవముదిరితః ||

శాండిల్యాదిభిరన్వైస్తుపంచకాలపరాయణైః |
 అచ్చిదగ్రీపంచకాలత్వంప్రశస్తమితివర్ణితం ||
 ఆదౌతత్రాభిగమనముపాదానమనంతరం |
 ఇజ్యోస్వాధ్యాయయోగాశ్చక్రమేణసముదాహృతాః ||
 బ్రాహ్మస్తుచూర్తాదారభ్యప్రోచ్యతేపంచకాలతా |
 బ్రాహ్మేముహూర్తకర్తవ్యంకర్మాత్రప్రతిపాద్యతే ||

—*బ్రాహ్మముహూర్తకర్తవ్యం*—

శర్వర్యాశ్చరమోయామోముహూర్తోబ్రాహ్మఈరీతః |
 అన్యేసూర్యోదయాత్పూర్వంత్రిముహూర్తంవిదుర్భు
 ధాః || నిద్రాంకరొతియస్తత్రపాదకృచ్ఛంసమాచరేత్ |
 తస్మాత్తత్రిత్యక్తనిద్రీఉత్థాయాతందితోద్విజః |
 సప్తకృత్వోహరితిప్రోక్త్యాధహరిరొమితి |
 గ్రాహగ్రస్తేపాఠరితిశ్లోకానుక్త్వాప్రసన్నధీః |
 ఉత్థాయశయనాత్పాదత్రాశనపూర్వకం |
 ద్విరాచమ్యాధవాఽశక్తౌదక్షిణంశ్రవణంస్పృశేత్ ||
 తస్మిన్కాతల్పేసమాసీనోజీవేశగుణచింతనం |

కృత్వాశ్రీనిగమాంతార్యవంగీశోక్తప్రకారతః |
 నిర్వివృతైర్యమాశ్రిత్యగురువందనపూర్వకం |
 ధ్యాత్వాసీతాపతింతస్యనామ్నాంసంక్షీర్తనంచరేత్ ||
 చతుర్థాంధ్వాదశానాంచదశానామపిచశ్రేయః |
 స్తోత్రైస్తుత్వాతదీయైస్తాంతర్గుణానపిక్షీర్తయేత్ ||
 యోగంసమాప్యవిధివత్కృతంచేత్యాదిమంత్రతః |
 సామాన్యతఃపంచకాలంతతోభిగమనంపుథక్ |
 సంకల్ప్యబలమంత్రంచజపిత్యాతదనంతరం |
 పద్మంస్వశేషభూతేనేత్యథవాభగవానితి |
 గద్యంవాప్యనుసంధాయదక్షిణంచరణంతతః |
 నమఃక్షితిధరాయేతిమంత్రేణప్రణవాదినా |
 వినయస్యభూమ్యాంతదమ
 మంత్రాభ్యాంపార్థిభ్యాయేచ్ఛతాం ||
 సముద్రవసనేదేవిపర్వతస్తనమండితే |
 విష్ణుపత్నినమస్తుభ్యంపాదస్పర్శంక్షమస్వమే ||
 నమోస్తుప్రియదత్తాయైతుభ్యందేవివసుంధరే |
 త్వంమాతాసర్వలోకానాంపాదస్పర్శంక్షమస్వమే ||
 ఇతిసంపార్థిర్ధృతరణీంసంప్రణమ్యతతఃపరం |
 మంత్రైర్విష్ణుఃక్రమోసీతిచతుర్భిశ్చతురఃపదః |
 భూమానిక్షిప్యతదనుధ్యాయవిష్ణుంత్రివిక్రమం |
 బహిర్గత్వాకేశవాయనమిత్త్యథమంత్రతః |

—*మలమూతోత్సర్జనవిధిః*

ఉదీచీంపాగ్రుదీచీంవాపాచీంవావైర్మృతింతువా |
 శౌచక్షమాండిశంగత్వావిష్ణూతోత్సర్గహేతవే |

౧౪

సచ్చరిత్రసుఖానిధిః

మృదంతోయంచసంస్థావ్యమలమూత్రేపరిత్యజేత్ ||
ఆఖుకృష్టాంహలోఽఘ్నాతాంకూలస్థాంజంతుదూషితాం |
శరగరామేధ్యసంయుక్తాంశౌచశిష్టాంపరస్యచ |
మృత్తికామూషరాన్యాగాద్వల్గీకాఙ్జలమధ్యతః |
గృహోచ్ఛసికతాఃపాంసూకర్దమానపినాహరేత్ ||
ఏతాభ్యాన్యాంమృదంశుద్ధాంనిక్షిప్యజలభాజనం |
ఉపాసహౌదివాధార్యోసమావర్తనసూత్రతః |
ఆశ్వమేధికహేయోక్త్యాపాదుకాతుదివానహి |
యోగాభ్యాసరతైశ్చైవపాపండాదినిషిద్ధజైః |
కృష్టంచేదితిసూత్రాధౌచ్ఛర్మణాంచనిషేధతః |
రాత్రౌతుపాదకాధార్యాగృహస్థైస్త్రైభిరేవచ ||
సంత్యక్తపాదుకోపానద్విసృజ్యసహచారిణం |
నివీతంబ్రహ్మసూత్రంతుకణేఽవిన్యస్యదక్షిణే |
ప్రచ్ఛాద్యవదనంఘ్రాణంమూర్ధానమపివాససా |
అయాజ్ఞేయైస్తృణైశ్శుష్కైఃపర్ణైర్వాచ్ఛాద్యమేదినీం |
మకానీదివోదఙ్ముఖస్సకనక్తంచేద్దక్షిణాముఖః |
మలంమూత్రంచవిస్మజేత్సంధ్యయోస్తుయథాదివా ||
ఆపద్యశక్తౌస్త్రీవిప్ర్యాభిముఖ్యాచదిగ్భ్రమే |
భయేదిక్షియమోనాస్తిదివానక్తమపిక్వచిత్ ||
దేవాలయజలాగ్న్యరసోమగోవిప్రతారకాః |
పశ్యేద్దిశోయాషితశ్చనవిష్ణూత్రైవరిత్యజేత్ ||
ఆరామోద్యానసస్యేషుక్తశానోషరభన్దసు |
వల్గీకగిరిదర్భేషుగర్తక్షేత్రఖలాధ్వసు |
అమేధ్యసికతాచ్ఛాయాగుల్మచత్వరవారిషు |

కృష్ణైగోష్ఠేవృక్షమూలేతటాకాభినదీతః |
 గోమయేయజ్ఞశాలాయాంవరభూమాచశాద్వలే |
 గృహంకణేచపాషాణేరంధ్రేకీటాదిజంతుషా |
 నన్నిధౌద్విజగోస్త్రీణాంసవిణ్నా త్రేపరిత్యజేత్ ||
 దృష్టంచేత్స్వమలంసూర్యంవశ్యేద్ధాంబ్రాహ్మణంతువా ||
 ప్రీహిత్రితయంక్రమశఙ్ఖద్ధ్వాగ్రవిదురంగులం |
 షణ్ణవత్యంగులందండఃకోశస్తద్విసహస్రకం |
 శ్రోశాద్వాదశదగదాద్వాపరితోవిష్ణుమందిరాత్ |
 జ్ఞానతోజ్ఞానతోవాపివిణ్నా త్రేయఃపరిత్యజేత్ |
 సవినాశంవ్రజత్యాశుభగవాంశ్చప్రకువ్యతి |
 మూత్రగర్తేచపతతియావన్నన్వంతరంద్విజః ||
 స్నానంకృత్వాద్రవవననోవిణ్నా త్రేవిసృజేద్యది |
 పాణాయామత్రయంకృత్వాపునస్నానంసమాచరేత్ ||
 కృత్వామూత్రంపురీషంవాశ్వాదిస్పృష్టాయదాభవేత్ |
 స్నాత్వాసచేలంగాయత్రీసహస్రజపతశ్శుచిః ||
 తథాలశునసంస్పృష్టస్నానోపోషణతశ్శుచిః ||
 గృహీతోదకపాత్రశ్చేన్ద్రులమూత్రేసముత్సృజేత్ |
 మూత్రతుల్యంతమదకంపీత్వాచాంద్రాయణంచరేత్ ||
 కృతేమూత్రేపురీషేవాసలిలంనభవేద్యది |
 లభ్యాతోయంతతశ్శ్చైచంకృత్వాస్నాత్వాసచేలకం |
 స్పృశేద్ధామపురేతోవిణ్నా త్రాణాంమోచనేతథా |
 ఉపవాసోఽకృతేశౌచేవిద్యమానేంభసిస్సృతః ||
 విసృజ్యరేతోవిణ్నా త్రాణ్యకృత్వాశౌచమధ్వగః |
 స్నాత్వాసచేలంజుహుయాద్వ్యాహృతితతయేనతు |

యోలిక్రమ్యజలంగచ్ఛేత్ కృతవిణ్ముత్రమోచనః |
 సాత్వాత్వాసచేలంస్పృష్ట్యగ్నింఘృతంపాశ్యవిశుద్ధ్యతి ||
 నివీతాకరణైబ్రహ్మసూత్రంతత్పరివర్జయేత్ |
 నమృజేన్యలమూతేక్షులోప్తమృత్ప్రణవర్ణకైః ||
 ఏవంవిస్మజ్యవిణ్ముత్రేవిధివచ్ఛాచమాచరేత్ ||

—*అథశౌచవిధిః*

వ్యుత్క్లిప్తవసనోమేఘంగృహీత్వాసవ్యహస్తతః |
 పూర్వంనిక్షిప్తమృత్తోయైశ్శౌచంకుర్యాదతండ్రితః |
 నోత్సృజేద్వామహస్తేనయావచ్ఛాచంతుమేహనః |
 మృజ్జలోద్ధరణాభావేశౌచంకుర్యాదమద్భృతైః ||
 శౌచంయదితటాకాదానాహరేద్బాహ్యమృత్తికాం
 కూర్పరాన్మణిబంధాద్వాపరతోఘ్నాన్ధరేన్మృదం ||
 నిక్షిప్యశోధితేతీరేదివాసేనఉదఙ్ముఖః |
 దివేవసంధ్యయోశ్శౌచంనక్తంచేద్దక్షిణాముఖః ||
 అరత్నినూత్రామృదకాద్భూషారేవసమాచరేత్ |
 నద్యాదౌఘృణ్యతీర్థేచనతుశౌచంసమాచరేత్ ||
 అంతర్జానుకరంసవ్యంబహిర్జాన్వితరంకిరం |
 కృత్వామృదందక్షిణేసగృహీత్వాపాణినాకరే |
 సవ్యేకృత్వాతేనగుదంమేహనంచవిశోధయేత్ ||
 గుదేపంచదశపోకామృత్తికాద్వాదశౌపివా |
 వత్సేహనేసవ్యహస్తైశ్చుద్దేయాచాంతరాంతరా ||
 యావన్నాపైతిన్మృదేపస్తానిద్దక్షిణపాణినా |
 దేయమంభోనాతిస్థోగుదప్రత్యూశనంచరేత్ ||
 అంతర్లింగత్రాశనేనయతేశ్చబ్రహ్మచారిణః |

చాంద్రియణిమహ్నతస్సన్యన్నదోషోగృహమేధినాం॥
 అర్థప్రస్మతిమాత్రాద్యాస్తదర్థాభితరామృదః॥
 త్రిపర్వమాత్రాలింగేన్యఃపర్వమాత్రాస్తువామృదః॥
 పాదయోహాస్తయోశ్చాపిధాత్రీఫలసమామృదః॥
 సవ్యహస్తేవింశతిస్సుయఃపాదయోస్సప్తసప్తచ॥
 మిళితావింశతిఃపాణ్యాస్తతోనఖవిశోధనం॥
 కృత్వాశౌచంకృతంయత్రతదేశత్రాశయేత్పునః॥
 తిస్రాలింగేమృదోదేయాపకైకాంతరమృత్తికాః॥
 పంచవామకరేపాణ్యాస్తిస్రీమూత్రస్యశుద్ధయే॥
 ఏకాలింగేకరేవామేతిస్రీద్వేహస్తయోర్మృదః॥
 రాత్రీమూలేశుచిశ్శుక్లోత్సగ్నేతద్విగుణంభవేత్॥
 పాయూపస్థగతంశౌచతోయంనాశుద్ధికృద్భవేత్॥
 ఏవంశౌచేమనస్తుష్టిఃకృతేపినభవేద్యది॥
 పునశ్శౌచంఽపకుర్వీతగంభలేపక్షయేపివా॥
 విష్ణూత్రయోర్యత్పుర్వంస్యా
 త్తచ్చౌచంపూర్వమాచరేత్॥
 విత్సౌచంప్రథమంకుర్యాద్భవేణాంయుగపద్యది॥
 పాకుర్యాద్యదివిత్సౌచంవామేపంచమృదఃకరే॥
 దక్షాక్షవిధినాకుర్యాన్ముత్రశౌచంసమాహితః॥
 ఉపవిష్టేతువిష్ణూతోత్సర్జనాథంనచేద్భవేత్॥
 ఉక్తార్థశౌచంసికతాశౌచేతుద్విగుణంభవేత్॥
 విష్ణూతోత్సర్జనేస్వాంగేమలస్పర్శోభవేద్యది॥
 ఉరోస్సప్తమృదస్తిస్రఃపాదయోఃపంచజంఘయోః॥
 కటింప్రత్యాశ్చమృతోయైర్పశ్చ్రుమన్యచ్చభారయేత్॥

ప్రత్యక్షాభ్యాజానుచరణౌహస్తావాకూర్పరంతథా |
 గండూపాఽపద్మైషటుగ్రార్యాత్
 క్రమామ్నాత్రపురీషయోః |
 వక్ష్యమాణేనవిధినాద్విస్త్రైరాచమనంచరేత్ ||
 ఏతచ్ఛాచంగృహస్థస్యద్విగుణంబ్రహ్మచారిణః |
 యతేశ్చతుర్గుణంప్రోక్తమర్థంస్యాత్ స్త్ర్యనుపేతయోః |
 ఆశక్తాతురభీతానాంయథాశక్తిసమీరితం ||

—*ఆచమనవిధిః*—

ప్రత్యక్షాభ్యాజానువాజంఘంపాదావాకూర్పరంతరౌ
 సమ్మృజ్యపాదౌహస్తౌచప్రాక్షుభోవాపుష్పదక్షుభిః |
 అంతర్జానుకరౌకృత్వాకుకుటాసనసంస్థితః |
 వామహస్తేనసలిలంస్పృశేదక్షిణపాణినా |
 సమ్యగ్ధృతపవిత్రేణకుర్యాదాచమనంసదా ||
 గోకణ్ణాకృతిహస్తేనగృహీత్వాదేవతీర్థతః |
 తోయంతలేతత్సంస్థాప్యముక్త్యాంగుత్థకనిష్ఠకే |
 బ్రహ్మతీర్థేననిశ్చబ్దంమాషమగ్నజలంపిబేత్ ||
 తన్నూనమధికంపీత్వాసురాపానసమంభవేత్ ||
 కనిష్ఠాతర్జన్యంగుత్థమూలాన్యగ్రతలేకరే |
 ఋషిపిత్రజడేవాగ్నితీర్థానిస్మర్యథాక్రమం ||
 ధ్యాయేత్ వేదత్రయంపీత్వాతిరంబోష్ఠద్వయంతతః |
 ధ్యాయన్నథర్వేతిహాసౌద్విరంగుత్థస్యమూలతః |
 సమ్మృజ్యాకపురాణానిధ్యాయన్నోష్ఠద్వయంసకృత్ |
 అంగుళిభిర్నద్యనూభిస్సంస్పృష్ట్యాదేవతీర్థతః |
 ధ్యాయన్నగ్న్యశ్వివిష్ణూంశ్చసవ్యహస్తంపదద్వయం |

శిరశ్చక్రమశఃప్రాక్ష్యతతశ్చంద్రదివాకరౌ |
 ధ్యాయన్ననామికాంగుష్ఠ
 యోగేనాక్షిద్వయంస్పృశేత్ ||
 తర్జన్యంగుష్ఠయోగేనధ్యాయకప్రాణసమీరణౌ |
 సంస్పృష్ట్యానాసికేవశ్చతన్మిస్తాంగుష్ఠయోగతః |
 దిశశ్చవిదిశోధ్యాయకశ్రవణేసముపస్పృశేత్ ||
 ధ్యాయన్నింద్రముపేంద్రంచమధ్యమాంగుష్ఠయోగతః |
 బాహుద్వయముపస్పృశ్యతతోధ్యాయకవసుంధరాం |
 అంగుష్ఠాగ్రేణవై నాభింతలేనహృదయంతతః |
 ధ్యాయంస్తుపరమాత్మానం
 స్పృష్ట్యాధ్యాయకతతస్త్రియాం |
 అంగుళీభిస్సమస్తాభిర్ముద్ధానంసముపస్పృశేత్ |
 ప్రత్యంగముదకస్పర్శంకృత్వాంతేవాజలంస్పృశేత్ |
 త్రిభిర్ద్వాదశభిర్విష్టోశ్చతుర్భిరపిహమభిః |
 శ్రీనామ్నాచచతుర్థ్యంతైస్తదంతేచనమోన్వితైః |
 పానత్రయాదిమూర్ధాంతస్పర్శాంతంసమ్యగాచరేత్ |
 వైతీనసీరితశ్చాయమాపస్తంబేనచేరితః |
 సద్భిరాచరితశ్చాపిసమ్యగాచమనక్రమః ||
 ప్రకారభేదామునిభిర్వర్ణితాగౌతమాదిభిః ||
 అంగోపస్పర్శనేపానాదేవతానస్తరేద్యది |
 రుధిరేణమలేనాపిభవేదాచమనంకృతం ||
 యథోపదేశంకర్తవ్యంసద్భిరాచమనాదికం |
 విశేఖఃప్రావృతశిరాప్రిష్ఠకజల్పకహాసన్నపి |
 గృహీతపాచుకోపానద్రధ్యాప్తోద్భృతకంచుకః |

అవత్రాళితపాదశ్చశయానశ్చాన్యమానసః।

ఉదక్యాసూతికావాక్రిత్యభిషక్పతితదేవలాః।

శూద్రాంత్యవిడ్వరాహాంశ్చ

ఖరకాకాశ్చకుకుటాః।

గర్దభానపిసంపశ్యశృణ్వన్నప్యంత్యభాషణం।

నాచామేజ్ఞానుదఘ్నపునైవదోషస్తీతివృతః॥

పల్వలోదకముష్ణాంభఃపకహస్తాత్పితంపరైః।

సఫేనబుద్బుదప్రాణికుణదుర్గంధసంయుతం।

హస్తేషుబ్ధంపర్యుపితంనఖస్పృష్టంసమృత్తికం।

ఏలాదిద్రవ్యసంయుక్తంభిన్నరంధ్రవినిర్గతం।

తూరంచ్చన్నంశౌచశిష్టంవర్షధారాజలంతథా।

దేవాభిషిక్తంహేయంచత్యజేదాచమనేజలం॥

పాదశౌచావశిష్టాంబుకించిన్నిసావ్యయోజయేత్॥

పశ్చాన్నుఖోయద్యాచామేత్పునరాచమనంచరేత్।

యద్యాచామేద్దక్షిణాభిముఖస్సాన్నిసంసమాచరేత్॥

—*ఆచమననిమిత్తాని*

ప్రత్యూశ్యపాదావృత్తజ్యజ్ఞాద్వాసస్నేహమాషధం।

శిఖాబంధవిమోక్షేశ్రుముక్త్వాత్వాపతితాదిభిః।

తద్దుకామశ్చతీథాఃకంభఃఆదావంత్యేచకర్మణాం।

అథోవాయువిసగ్ధేచబ్రహ్మసూత్రవివర్యయే।

నాసామలంశోణితంచస్త్రీయంగాంపావకంద్విజం।

కేశంభూమిగతంస్వస్యస్పృష్టాచాప్రయతంనరం।

ఉత్సార్జ్యపక్షిణశ్శూన్యహస్తేనోత్వాన్యతంవచః॥

ఆస్థ్యాంబుబిందుపతనేగుర్వాదిభ్యోభివాదనే।

కర్మకాలేశ్వరూద్రాదీకృష్ణాచార్యోధహాసయోః |
 స్పృష్టామూషికమాజ్ఞారావాక్రుశ్యాచమనంచరేత్ ||
 అశక్తాసలిలాభావేదక్షిణంశ్రవణంస్పృశేత్ |
 ఆద్రోణంశక్తాంభూమింవాశాద్వలాన్యోషధీస్తువా ||
 రథ్యాంశ్చశానమాక్రవ్యచత్వరంచమహాపథం |
 స్పృష్టాపిలోమకావోష్ఠావుత్తాన్విణ్ణురభాషణం |
 తుంత్యాసుప్త్యాచనిష్ఠీవ్యవసనంపరిధాయచ |
 భోజనేప్రయతోవాపిభక్త్యేచాద్యంతయోరపి |
 మూత్రేచద్విర్ద్విరాచామేత్తిగ్రిపురీషేవిసర్జితే ||
 దానేప్రతిగ్రహేహూమామేజపేసంధ్యాసుచార్చనే |
 బలికర్మణిచాచామేదాదౌద్విస్సక్పదంతతః ||
 పాననభాదనపానేషుసకృదాదౌద్విరంతతః ||
 మధుపరకాస్యసోమస్యవిష్ణుపాదోదకస్యచ |
 ఫలమూలతిలేక్షూణాంభక్షణైవత్రపుష్పయోః |
 గంధద్రవ్యస్యచాన్యస్యనాద్యంతాచమనంస్తృతం ||
 శాకాదిదంతసంలగ్నం నస్పృష్టంయదిజిహ్వయా |
 నాశుద్ధిక్రత్ప్రచ్యుతంచేన్నిష్ఠీవ్యాచమనంచరేత్ ||
 శ్మశుక్రివక్త్రగతంశుద్ధంనహస్తైనస్పృశేద్వది |
 స్పృష్టంస్యాద్యదితద్దస్తంప్రక్షాళ్యాచమనంచరేత్ ||
 యదిభౌజనశాలాయాంపరివేషణకృజ్జనః |
 గృహీత్వాతైజసంపాత్రముచ్ఛిష్టాయదిసంస్పృశేత్ |
 భూమానిధాయతత్పాత్రమాచమ్యపోక్షయేత్తుతత్ ||
 గృహీతామలవస్త్రాదిర్యద్యచ్ఛిష్టోభవేత్తదా |
 అనిధాయైవతద్ద్రవ్యమాచమ్యప్రచరేత్పునః ||

గృహీతానోయదామూత్రపురీషోత్సర్జనంచరేత్ |
 తదానిధాయభూమ్యాంశచ్చౌచంకృత్వాంకసంస్థితం |
 కృత్వాతదన్నమాచమ్యత్యక్త్వాగ్రాసచతుష్టయం |
 దర్శయిత్వాసవిశ్రేతత్ పోత్యూద్యాదథశేషితం ||
 ఆపద్యన్నమనిక్షిప్యకుర్యాచ్చౌచాదిపూర్వవత్ |
 చోరవ్యాఘ్రయుతేమాగ్ధేవిపి నేనిర్జనేనిశి |
 గృహీతాన్నఃపరిత్యక్తమలమాతోనదూష్యతి ||
 అభ్యంగేవమనేక్షారేమైథునేచకృతేతతః |
 అనాచమ్యమలంత్యక్త్వాత్రిరాత్రమశుచిర్భవేత్ ||
 యదాయదాపాదశౌచమాచామశ్చతదాతదా |
 యదాయదాచాచమనంపాదశౌచంతదాతదా ||

—*దంతధావనవిధిః*

ద్విఃకృత్వాచమనంవక్త్రంప్రత్యూఢ్యప్రాజ్ఞుభిఃకరౌ |
 కృత్వాంతర్జానుయతవాగ్ధృతిఃకుకుటాసనం |
 సంత్యక్తపాదుకోపానద్దంతధావనమాచరేత్ ||
 గోష్ఠేదేవాలయేనద్యాంశ్చశానేచాశుచిస్థలే |
 సలిలేయజ్ఞశాలాయాంనకుర్యాద్దంతధావనం ||
 భోజనంభక్షణంపానంమైథునందంతధావనం |
 తౌరంచవేదాధ్యయనంతైలాభ్యక్తశిరాస్త్యజేత్ ||
 అభ్యంగేజలధిస్నానేమైథునేదంతధావనే |
 తాతాగ్నికీతిధిఃప్రాక్తాజననేమరణేపిచ ||
 కార్పాసశాకబంధూకక్రముకాశ్వత్థశాల్మలీకా |
 కోవిదారంకరంజంచల్లేప్య తకవిభీతకా |
 ఇంగుదీంతిందుకందర్భావర్జయేద్దంతధావనే ||

ఇష్టకాలోష్టపామాణపాలుకాంగారభస్మభిః |
 అంగులీభిర్విహంగుస్తానామికేవాపదానఘైః |
 నదంతథావనంకుర్యాత్సంకృత్వాచనాచరేత్ ||
 మధూకతాలహింతాలనాభికేరబృహద్వటాః |
 కుశకాశపలాశాంశ్చఖర్జూరంకేతకీమపి |
 శింశుపామపియఃకుర్యాద్దంతథావనకర్తృణి |
 తావద్భవతిచండాలోయావద్దంగాంనపశ్యతి ||
 కషాయతిక్తకటుకక్షీరికంటకవృక్షజైః |
 కాష్ఠైఃకుర్యాద్దంతశుద్ధిమపామార్గశిరీషజైః ||
 చతుర్దశ్యష్టమీషష్ఠీనవమివ్రతిపత్సుచ |
 అర్కభార్గవభౌమారికవాసరేషుత్రిజన్తసు |
 పార్శ్వమాప్యంవృతేషాతేదంతకాష్ఠంవివర్జయేత్ ||
 అసిద్ధైస్తృజైఃపణైఃరేషుస్యాద్దంతథావనం ||
 నకుర్యాత్తైరపిశ్రాద్ధవివేచితవాసరే ||
 విధవావ్రతినౌనైవకుర్యాతాందంతథావనం ||
 ఆయుర్బలంయశోనర్చఃప్రజాంపశువసూనిచ ||
 బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచమేధాంచత్వంనోదేహివనస్పతే |
 ప్రత్యాభితందంతకాష్ఠమాయురిత్యభిమంత్ర్యచ |
 నామాధోభాగమారభ్యపంచిశోధ్యప్రదక్షిణం |
 దంతాద్విదార్యతంకాష్ఠంభాగేనైకేనమార్జయేత్ ||
 జిహ్వంతతోద్వితీయేనప్రత్యాశ్యశకలేఉభే |
 వరిత్యజ్యశుచౌదేశేగంఢూషాషోడశాచరేత్ ||
 ద్వితీయామేన్నిషిద్ధేపిదినేజిహ్వంతుమార్జయేత్ ||
 నిషిద్ధేదివసేదంతకాష్ఠాభావేపివాద్విజః |

కుర్యాద్ద్వాదశగంధూషానాశ్యశుద్ధిస్తతోభవేత్ ||
 గంధూషకాలేతర్జనానకుర్యాద్దంతశోధనం |
 నపి బేచ్ఛతదాతోయముభయంనరకప్రదం ||
 ఆసీనపగంధూషావామభాగేనదాచరేత్ ||

—*స్నానవిధిః.*—

స్నానేనరూపంబలమాయురగ్ర్యం
 ధైర్యంయశోవీర్యమరోగతాంచ |
 సౌఖ్యంతపశ్చాచమఘక్షయంచ
 ప్రాప్నోతిధర్మమనుజస్సుమేధాం ||
 స్నానంసంధ్యాచహృషీకమనమపాదానమధ్యాహ్నకృత్యై
 రామేజ్యాజ్ఞైశ్చదేవోబలిహరణమథాతిభ్యధర్మశ్చఘ్రితైః |
 పశ్చాత్సంధ్యాచ సంద్యేగఘపతియజనంజైశ్చదేవశ్చయోగః
 కథంవాస్యస్మిరేతేప్రతిదిశమనఘైఃక్రీశక్తైకర్యబుద్ధ్యా |
 శర్వర్యాంమృతవత్సుప్తస్వేదలాలావికూషితైః |
 వినాస్నానమనహాస్సాన్యజ్ఞపహృమాదికర్మసు ||
 నిత్యంవైమిత్తికంకామ్యంమలాపహరణంతథా |
 క్రియాస్నానంక్రియాంగంచస్నానంషడ్విధముచ్యతే ||
 నిత్యంప్రాతశ్చమధ్యాహ్నప్రత్యవాయత్రుతేఃస్మృతం ||
 స్మృతస్నాంత్యశ్వశూద్రాద్యైః
 స్నానంవైమిత్తికంభవేత్ ||
 పుష్యస్నానాదికంకామ్యంనిష్ఠామస్యనతద్భవేత్ |
 తైలామలకపిష్టాద్యైర్మలాపహరణంభవేత్ ||
 స్నానంగంగాదితీర్థేషుక్రియాస్నానముదాహృతం |
 జపహృమాచ్ఛానంగయత్తక్రియాంగముదాహృతం ||

ఉద్భృతాదృశ్యగతం శ్రేష్ఠం ప్రవాహం బుతతోధికం ।
 నద్యాస్సాన్నినంతత శ్రేష్ఠం పుణ్యతీర్థంతతోధికం ॥
 విష్ణ్వలయసమీపస్థంతోయం పాతకనాశనం ।
 యత్ర భాగవతాస్సాన్నింతితద్వైపరమపావనం ॥
 బహుదకవిద్యమానేన స్నాయాదల్పవారిషు ।
 నద్యాంతువిద్యమానాయాం నాన్యత్రస్నానమాచరేత్ ॥
 తటాకాదౌతునస్నాయాదన్యస్మయైవప్రతిష్ఠితే ॥
 పరకీయతటాకాదౌదశసప్తాథపంచవా ।
 మృత్పిండాంశ్చతురస్త్రీణాం
 స్నాయామద్భృత్యవారిషు ॥
 తటాకకతుః పాపానుగుణం సంఖ్యావికల్పితా ॥
 యద్యనుచ్ఛేద్యమృత్పిండాంతత్రస్నానం సమాచరేత్ ।
 తటాకకతుః కర్మత్వపంతత్వపంపాప్రన్నయాన్నరః ॥
 సర్వోద్దేశేన తూత్సప్తేమృత్పిండాన్నసముద్ధరేత్ ॥
 అన్యాయాన్జితవిత్తస్యతథావాధుః పికస్యచ ।
 పతితస్యతటాకాదౌస్నాత్వాకృచ్ఛింసమాచరేత్ ॥
 అంత్రైఃకృతతటాకాదౌస్నాత్వాపీత్వాప్యకామతః ।
 ఉపోమ్యైకదినం బ్రహ్మకూర్చపానేన శుద్ధ్యతి ॥
 స్నాత్వాపీత్వాబుద్ధిపూర్వం ప్రాజాపత్యేన శుద్ధ్యతి ॥
 నస్నాయాత్ స్త్రీరోగిశూద్రపాషండపతితాదిభిః ।
 దేవతాంతరం సంసర్గసహితేపి జలాశయే ॥
 నరోనద్యాంస్నానకాలేన దీమన్యాం నకీతయేత్ ।
 గంగాంగోదావరీంజైవసర్వత్రపరీతయేత్ ॥
 రాత్రాస్నాయాన్నిమిత్రేతుపూర్వపశ్చిమయామయోః

అనుజ్ఞాప్యద్విజంపాన్యాదగ్నింప్రజ్వాల్యవానిశి |
 నిత్యేరుణోదయాత్ పశ్యాన్నతుమధ్యమయామయోః |
 పుత్రజన్మవివాహాపరాగబంధుశ్చుతీర్వి నా ||
 పాశ్చిఘ్నోదఘ్నఘ్నోవాపిరాత్రోమశ్యమయామయోః |
 ప్రత్యఘ్నఘ్నఘ్నోపాశ్చిఘ్నఘ్నోపూర్వపశ్చిమయామయోః |
 దివారాగభిముఖస్సన్యాత్ప్రవాహభిముఖస్సదా ||
 నిత్యంపాతుమశక్తశ్చేతాగర్హముష్టైనవారిణా ||
 శాశ్వదేచజన్మనక్షత్రేమృతేజన్మనిసంక్రమే |
 అస్పృశ్యస్పర్శనైవైవనస్సాయాదుష్టవారిణా ||
 యదిస్సాయాత్తుమోహేన
 గోహత్యాపాపమాపుయాత్ ||
 మత్స్యమజ్జనవత్ స్నానంవిధిమంత్రీవివజితం |
 అజ్ఞాతంజతతూకాదికేనచిత్ క్షోభితంజలం |
 నద్యాంప్రథమవేగాపఃపరిభ్రష్టాశ్చతీరతః |
 గత్వాప్రత్యాగతాశ్చపఃస్నానాదౌపరివర్జయేత్ ||
 గ్రీష్మేషువ్యంతియానద్యఃకుద్రనద్యశ్చతాఃస్తృతాః |
 తాపాంప్రవాహాభినవోయదాసమభవత్తదా |
 కాలేత్రిరాత్రంనస్సాయాదకాలేదశివాసరం ||
 నూతనాంభసినస్సాయాదకాలేదశివాసరం |
 కాలేత్క్రీహంపురాణంచేదల్పముంభోనవాంభసః |
 కాలేకాలేజనోదోహేనవాంభోల్పతరంయది ||
 స్నానసంధ్యాదికంకర్తృకతుకానాతిక్రమేన్నదీం |
 అస్నాత్వానాచమ్యవాపినదీంమాగేనలంఘయేత్ ||
 ఉత్సవావజ్ఞభేవిష్ణోర్యస్సన్యాద్విష్ణునాసహ |

సవైకుంఠం వజ్రేణ్ణోకగబహుపాతక్యపిధువం |
 అంతైర్మయోభయోయంచరణేననతాడయత్ |
 గండూపంశ్రీవనంతయెశారీరంనోత్పజేన్మలం ||
 నాచరేత్ప్లావనఃకీడాంనస్నాయాద్గురువారిణీ |
 మలాపకర్షణంప్యప్యేనమర్వీతపరస్పరం |
 స్నానీయాద్యనులేపంచనమృజేద్వాససాముఖం |
 శరీరఃసమలీకృత్యతీరేతూర్ద్వతవారిణా |
 ప్రత్యూశ్యదేశంతంస్నాయాదవగాహ్యతతోంభసి |
 ఘటేనైవస్నానపానేసలిలంసఖనిస్సృతం |
 కేశవస్త్రోదకంకూర్పవాతస్సమ్మార్జ్యనీరజః |
 ఖగజయోర్బిడాలస్యపాదపాంసుకణాస్తథా |
 ఛాయాన్మదీపఖట్వానాంహంతిపుణ్యంపురాకృతం ||
 నస్నాయాదాతురోజ్జీర్ణోమాంగశ్యంవినివర్తయచ |
 శృశానపార్శ్వేచండాలవాటికాయాస్సమీపతః |
 విష్ణుత్వాగ్రభ్యాంచోపరుద్ధోవారితస్తీర్థరక్షకైః |
 అనువ్రజ్యసుహృద్భంఘాన్సానాయాదప్యలంకృతః ||
 పూజాహోమజపధ్యానశ్రాద్ధానాంస్నానదానయోః |
 బ్రహ్మయజ్ఞస్యచాదౌస్యః
 పాశ్రామానూత్రయస్త్రయః ||
 అఘృతానస్యసంధ్యాయాతదౌచస్యాత్సకృత్సకృత్ |

—*పవిత్రలక్షణం*

సప్తభిర్వాచతుర్భిర్వాదైర్భైర్వాభ్యామశ్శాపివా |
 కృతంపవిత్రంసంధార్యంస్నాచసంధ్యాదికర్తృను ||
 పురతోవామహస్తేనధృత్వాగ్రేదర్శయోరను |

అగుష్ఠందక్షిణందర్భమూలేనైవసమన్వితం |
 ఉర్ధ్వందక్షిణతజన్యాంపానఃపున్యేనఘృణయేత్ ||
 పుష్టౌతౌద్విగుణీకృత్యపాదక్షిణ్యేనమధ్యతః |
 జ్ఞానముద్రామధఃకృత్వాతారేణగ్రంథిబంధనం |
 తర్జన్యంగుష్ఠయోరగ్రయోజితంజ్ఞానముద్రికా ||
 ద్వ్యంగుళంవలయంతస్యగ్రంథిరేకాంగుళాభవేత్ ||
 చతురంగుళమగ్రంస్యాత్పవిత్రంశిష్టసత్తుతం ||
 పర్వణఃప్రథమస్యోధ్వమథోమధ్యమపర్వణః |
 అనామికాయాఽహస్తస్యదక్షిణస్యోభయోస్తువా ||
 దేహేనిక్షిప్తమన్యత్రదక్షిణశ్రవణాత్త్యజేత్ ||
 పవిత్రకూర్పయోగ్రంథింత్యజేద్విస్రస్యభూతలే |
 పవిత్రకూర్చాసగ్రంథీయదిభూమాపరిత్యజేత్ |
 ఉపవాసత్రయంకుర్యాదుపవాసంప్రమాదతః ||

—*సంకల్పక్రమః*—

సపవిత్రస్సదర్శోవాకమాంగాచమనంచరేత్ ||
 సర్వేషాంకర్తృణామూదావాచమ్యాసూన్నియమ్యచ
 ధృత్వాంజలింపవిత్రంచపాగ్రగ్రకుశసంస్థితః |
 ధ్యాత్వాగుణూనిచిరేశంసత్వాసేనేశమాదితః |
 హరిరోమితిచోచ్చార్చ్యత్రిగోఽపిచేతికీర్తయేత్ ||
 తతస్సవ్యేతరకరౌదక్షిణేదక్షిణోత్తరౌ |
 నిధాయజానున్యస్తానాధౌముఖౌదక్షిణాంగుళిః |
 అంగుష్ఠరహితాస్సవ్యతర్జన్యంగుష్ఠమధ్యతః |
 విన్యస్యసవ్యహంగుష్ఠందక్షిణాంగుష్ఠవేష్టితం |
 కృత్వాచతిథివారాదీనుత్పాదభగవదాజ్ఞయా |

శ్రీరామచంద్రప్రీత్యర్థంవిధివాక్యానుసారతః।
కరిష్యేపతతః మేఘతీసంకల్పధ్యానసంయుతం।
కృత్వాస్నానాదికంకమా
రామాయాంతేసమర్పయేత్ ॥

—*ప్రాతస్నానవిధిః*—

సంకల్పక్తప్రకారేణప్రాతస్నానంసమాచరేత్ ॥
సమస్తజగదాధారశంఖచక్రగదాధర।
దేహిదేవః మానుజ్ఞాంయుక్తుతీర్థనిషేవణే॥
ఇత్యనుజ్ఞాప్యలక్ష్మీశంస్నానార్థంప్రవిశేదపః॥
అప్రాయత్యవినాశాయనిర్మలత్వాయచాక్షుః॥
తృప్తయదేవతాదీశాంత్రిణిమజ్జనమాచరేత్ ॥
అథోదుత్తనుమిత్యాదిజపేత్సూక్తంచవారుణం॥
హిరణ్యశృంగమిత్యుగ్భ్యమవగాహ్యజలేతదా।
అభిషేచ్యస్వమాత్మానంసుమిత్రాభిషంత్రతః।
దుర్మిత్రాయోస్తాకాయంచేతిజలంత్రిక్షిపేత్ స్థలే॥
హస్తాభ్యాంశుతతఃపశ్చాత్ మంత్రేణాథనమోగ్నయే ।
ఇతిప్రణవ్యతీర్థాధిదైవతంకమలాపతిం।
అమేధ్యాంశంస్థితంతోయేయదపామితిమంత్రతః।
నిరస్యక్షిణేపాశ్వేవశ్చాదత్యాశనాదితి।
ఋగ్భ్యంత్రస్తోయమాలోడ్యచతురశ్రంలిఖేత్తతః।
హస్తాయామంతీర్థపీఠంగంగామావాహయేత్తతః॥
ఆవాహయామిత్యాందేవిస్నానార్థమిహసుందరి।
పహిగంగేనమస్తభ్యంసర్వతీర్థసమన్వితే॥
ఇతిమంత్రేణచావాహ్యగంగాంతాంప్రార్థయేత్తతః॥

విష్ణుపాదాబ్జసంభూతేగంగేత్రిపథగామిని |
 ధర్మబ్రవేతివిఖ్యాతేపాపం మేహరజాహ్నువి ||
 విష్ణువాసుపదాంగుస్తనఖసోత్తోవినిస్సృతే |
 తద్భక్తివిఘ్నరూపాత్త్వంగంగేమాం మోచయోనపః ||
 మంత్రేణా నేనదత్వాఘృణంతన్నాచూనిపరేత్తతః ||
 నందివీనలిసీసీతామాలతీచమలాపహా |
 విష్ణుపాదాబ్జసంభూతాగంగాత్రిపథగామినీ |
 భాగీరథీభోగవతీజాహ్నువీత్రిదశేశ్వరీ |
 ఉత్పాద్వాదశనామానితతస్సంపార్థయేన్నదీః ||
 గంగేచయము నేచైవగోదావరిసరస్వతి |
 నర్మదేసింధుకావేరిజలేప్తీసన్నిధింతురు ||
 ఇమంమేగంగగజ్జత్వక్త్వాపుణ్యతీర్థాణిసంస్తురేత్ ||
 పుష్కరాద్యానితీర్థానిగంగాద్యాస్సరితస్తథా |
 అగచ్ఛతమహాభాగాస్సానకాలేనదామమ ||
 నిమజ్జేత్సలిలేచాపోఅస్మానిత్యథవంత్రతః |
 ఆపోహిష్ఠాదిభిర్నంతైస్తతస్సంప్రీక్షణంచరేత్ ||
 తతోఘమషణంసూక్తంవిమగ్నస్సలిలేజపేత్ |
 ఋతంచసత్యంచేత్యాదిషడ్వాక్యమఘమషణం ||
 అఘమషణంసూక్తస్యాఘమషణఋషిఃస్మృతః |
 శందోనుష్ఠౌబృహవృత్తోదేవతాపరికీర్తితా ||
 ఆవతాయోద్వాదశాష్టపట్రివారంయథాబలం |
 ధ్యాత్వానారాయణంతస్యపాదాంబుజవినిగతాం |
 స్వమూర్ధానిత్రిపథగాంనిపతంతీంచంతయేత్ ||
 తయాసంత్రాళితంధ్యాయోద్భవ్యానూభ్యంతరంమలం |

యత్పుష్పివాంరజస్వేతిగృహీత్వాంజలి నాజలం |
అభిషేచ్యశిరస్యాద్రోంజ్వలతీతితుపాణినా |
అదాయసలిలంపీత్వాశిరసిపోక్షణంచరేత్ ||
అకార్యకారీత్యేతాభ్యాంపాణినాజలబిందుభిః |
కృత్వాథాచనునంకుర్యాద్దేవర్షిపితృతర్పణం ||
ఉపవీతీనివీతీచప్రాచీనావీతవాసవి |

పూర్వోత్తరాదక్షిణాశాఖిముఖస్వస్వతీర్థతః |
గోశృంగమాత్రంసలిలముద్భృత్యసలిలేక్షిపేత్ ||
నాభిమాత్రేజలేస్థిత్యాగృహీత్వాస్వస్వతీర్థతః |
ఊర్జ్జంవహంతీరిత్యేతంమంత్రముక్త్వాతతఃపరం |
అధోముఖేనాంజలివాత్రిఃకృత్వాపుష్పదక్షిణం |
ఉచ్చార్యత్రిస్త్ర్యుష్యతేతిసలిలంత్రిస్థనిలేక్షిపేత్ ||
తద్దేశంశోధయేత్పూర్వంపశ్చాదపిచవారిణా ||
తతస్థనిలేపాదమేకమేకంతోయేనిధాయచ |
అసీనోభద్విరాచమ్యస్నానశాటింనిపీడయేత్ ||
వస్త్రంచతుగుణీకృత్యగృహీత్వాతదధోదశాం |
సవ్యోత్తరాభ్యాంపాణిభ్యాంనివీతీపీడయేత్స్థలే ||
యేకేచాప్తతుగ్లేజాతాపుత్రాగ్రోత్రజామృతాః |
తేగృహ్లాంతుమయాదత్తంవస్త్రనిష్పీడనోదకం ||
ఇతిమంత్రేణనిష్పీడ్యవస్త్రఖండద్వయేనతు |
శిరశ్చదేహంప్రత్యేకమాసీనఃపరిమార్జయేత్ ||
ప్రహృత్యమదఽయిత్వావాపాణినాసలిలేపివా |
గృహీతమపివాన్యేనపాదేసంస్థాపితంతువా |
త్రిగుణీకృత్యవాస్నానవస్త్రంనిష్పీడయేన్నతు ||

దేవాఃపిబంతి కేశాంబుశరీరాంబుతథవఃయః |
 పిబంతిపితరస్తద్వద్వస్త్రునిష్ఠిడనోదకం ||
 తస్మాత్ సాతస్సవద్యేవనదేహంపరిమార్జయత్ ||
 చండాలంపతితంవాపిస్నాత్వాపశ్యేద్యదిద్విజః |
 స్నానశాట్యాపాణినావాశిరోంగంపరిమార్జయత్ ||
 ఆద్రోణిష్ఠిడితంవస్త్రంయదిస్కంధేవినిష్ఠిపేత్ |
 డిద్ధ్వంశుయద్యసుద్ధృత్యస్నానవస్త్రమథస్త్యజేత్ |
 పరిత్యక్తాంస్నానశాటీమనాచమ్యయదిస్పృశేత్ |
 సర్వేష్వేషునిమిత్తేషుపునస్నానంసమాచరేత్ ||
 పురోదక్షిణపాశ్వేచకేశాంబ్వమృతనన్నిభం |
 సవ్యపాశ్వేచపృథ్వతశ్చతదేవసురయాసమం ||
 శుచీవత్తతిమంత్రేణవ్యాహృతీభిస్తథాంబరం |
 సంప్రాక్ష్యదేవస్యత్వేతితదాదాయవివస్వతే |
 సందర్శయిత్వాదుత్యమిత్యావహంతీతిధారయేత్ ||
 పరిత్యజేత్సానశాటీమూర్ధ్వముద్ధృత్యభూతలే |
 జంఘేపాదౌమృజ్జలాభ్యాంప్రతూభ్యామూర్పరంకరౌ |
 ద్విరాచమ్యస్నానశాట్యాదత్వాతిస్క్రిమ్యదస్తతః |
 విశోధ్యతాంవినిష్ఠిడ్యపూర్వవత్కంత్రవజ్జితం |
 వామప్రకోష్ఠేనిష్ఠిష్యద్విరాచమసమాచరేత్ ||

—*వస్త్రలక్షణం*

అథౌతఃకరణౌతంచకృష్ణమన్యధృతంతథా (కారుణౌతం)
 వినిమితంచచండాలైఃకాషాయంకేశదూషితం |
 సర్వరక్తందశాహీనంభగ్నంవస్త్రంవివజయేత్ ||
 జీణాంస్యూతంచమలినంవిభవేనతివజయేత్ ||

వశాహీనంతుకౌపీనమంతరాధారయెగ్ధహీ!

అథోవస్త్రంచోత్తరీయంవ్యవ్యయెననధారయెత్ ||

—*స్నానభేదాః*—

అఘనుషణదేవాదితర్పణాదిసమన్వితం |

స్నానం వారుణమాఖ్యాతం స్నానం గౌణమథోచ్యతే ||

గాయత్రం కాపిలం మాంత్రం మానసం చ చతుర్విధం |

అశక్తౌ వారుణస్నానే గౌణస్నానం సమాచరేత్ ||

గాయత్ర్యాదశ వారాభిమంత్రితే నాంభసాశిరః |

సంప్రోక్షయేత్తథాంగానిస్నానంగాయత్రమీరితం ||

పాదాది నాభిపర్యంతం సమ్యక్ప్రోక్ష్యావ్యమృజ్జలైః |

వాససాధ్దేరిణసర్వాంగమార్జనం కాపిలం స్మృతం ||

శంఖోదేవీ ప్రథాపోవాఙ్మదం చ ద్విపదాది చ |

ఆపోహీదంచేతి మంత్రైః ప్రోక్షణం మాంత్రమీరితం ||

పాదయోర్ముద్ధిన్నహృదయే ముద్ధిన్నవక్షసిపాదయోః |

హృదయే పాదయోర్ముద్ధిన్నవభిః ప్రణవాదికైః |

ఆపోహీత్యాదిభిర్మంత్రైః త్రితిసంప్రోక్షయేత్క్రమాత్ ||

మంత్రస్నానమిదంచ స్యాత్మాంత్రమన్యచ్ఛగీయతే ||

ఏతైర్నవభిరేవాదాపాదయోర్మస్తకే హృది |

పునః పునశ్చ సంప్రోక్ష్యశిరస్యరసిపాదయోః |

ద్విరథః తైష్ఠ్యైశ్చ సంప్రోక్ష్యవక్షఃపాదశిరస్స్వథ |

ఋగ్భిః ప్రోక్ష్యాథ తిస్థభిస్సర్వాభిర్మస్తకే పునః |

సంప్రోక్షయేచ్ఛసర్వత్రవజేత్ ప్రణవపూర్వకం |

ఏతచ్ఛమాంత్రమపరం మంత్రస్నానం త్రిధా స్మృతం ||

ఖడ్గితం పుండరీకాక్షం మంత్రమూర్తిం హరిం స్మరేత్ |

అనంతాదిత్యసంతాశంవాసుజేవంచతుర్భుజం |
 శంఖచక్రగదాపద్మధారిణంవనమాలినం |
 శ్యామలంశాంతహృదయంప్రసన్నముఖపంకజం |
 దివ్యచందనలిప్తాంగంచారుహాసంశుభ్రేక్షణం |
 హారకేయూరమకుటకుండలైరుపశోభితం |
 శ్రీవత్సవక్షుసంశ్రీశమనంతంగరుడధ్వజం |
 ధ్వజవజ్రాంకుశాబ్జారిశంఖాంకితపదద్వయం ||
 తత్పాదపద్మజాంగంగాంనిపతంతీంస్వమూర్ధని |
 చింతయోద్భ్రష్టారంధ్రేణప్రవిశంతీంస్వకాంతనుం |
 తయాసంతృప్తితంధ్యాయోద్భూతహృదయాభ్యంతరరమలం ||
 ఇత్యుక్తంమానసంస్నానంసర్వస్సానాధికంషరం ||
 స్నానానృన్యానిచత్వారిసంతివాయవ్యపార్థివే |
 సారస్వతందివ్యమేషాంప్రకారఃకథ్యతేఘనా ||
 గోపాదపాంసూసాయాహ్నై
 గోసావిత్యభిమంత్రితాః |
 గాత్రేష్వాలేపయజేతత్సానంహయవ్యమీరితం ||
 యద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రాణాంధారణంతత్తుపాధివం |
 విద్వద్భుగుడితంయత్తత్ సానంసారస్వతంస్మృతం ||
 యదోత్తరాయణేవర్షస్సాతపస్సానతిచేత్తదా |
 వర్షధారాభరేవేదందివ్యస్సానమితీరితం ||
 వైతేషుగౌణస్సానేషుదేవర్షిపితృతర్పణం ||
 ఏవముక్తస్సానవిధిస్సంగోమునిభిరీరితః ||

—*పూర్వాచార్యోక్తస్సానవిధిః*

విధిరన్యోస్తదాచార్యైర్వర్ణితఃప్రచ్యతేఘనా ||

ఆదాయమ్మత్తికాంశుధాంసానంసంకల్పతాంతతః।
 అష్టాక్షరేణాభిమంతస్యశుచౌదేశేనిధాయచ।
 ద్విధాకృత్వాధికంభాగమేకమాదాయతేనతు।
 శరీరమనులిప్యత్రిమిమజ్యచమ్యచత్రిధా।
 ప్రాణయామత్రయంకృత్వాధ్యాత్వాదేవంరమాపతి॥
 ఇతరంభాగమాదాయవామపాణితలేత్రిధా।
 కృత్వాపృథక్తస్యంప్రాత్యూష్టాక్షరేణాభిమంతస్యచ।
 మూలస్థాంమృదమాదాయదశదిగ్బంధనంతయా।
 అస్త్రమం త్రేణకృత్వాన్యాం
 మృత్తికాంమూలమంత్రితః।
 కల్పయిత్వాతీర్థాపీతముదకేగ్రకరస్థితాం।
 అలిప్యహస్తతలయోర్ధ్వయిత్వావివస్వతే।
 అంగమంత్రేగ్రస్త్రహీనైరాలిప్యాంగేషుపంచసు।
 ఆపాదనుస్తకందేహమనులిప్యతతఃకరౌ।
 ప్రత్యక్షభగవద్వామపాదాంగుష్ఠవినిస్సృతాం।
 గంగాంవక్రల్పితేపీతేసలిలాంజలినాతతః।
 ఆవాహ్యమూలమంత్రేణావాహయామీతిమంత్రతః॥
 ఉదకాంజలినాతస్త్వేదిష్ణువామేతిమంత్రతః।
 మూలమంత్రేణదత్వాఘృణామాదాయాంజలినోదకం।
 అవత్యాష్టాక్షరంమంత్రంసప్తకృత్వోభిమంత్ర్యతత్।
 సప్తధాపంచధావాపిత్రిధావాపంభముద్రయా।
 తేనాభిషేచ్యశరసిగృహీత్వాపాణినోదకం।
 త్రిపంచసప్తకృత్వోవామూలేమంత్రేణవైష్ణవః।
 అభిమంత్ర్యోదకంసర్వంసీత్వాచమ్యాధమస్తకే।

పూర్వోక్తసంఖ్యయాప్రోక్ష్యమూలేనమనునాతతః।

జలేనిమగ్నోభగవత్పదాబ్జన్యస్తమస్తకః।

యావచ్ఛాన్వసంమూలమంత్ర

మావత్సోన్మజ్జ్యవాగ్యతః।

ఆదిత్యాంతస్థితంబష్టురథ్యాత్వాచోత్తీర్యభూతలే।

కౌపీనాచ్ఛాదనంకృత్వాధౌతవస్త్రోత్తరీయధృత్।

మంత్రస్నానాదిభేదేషుశక్యంకృత్వాప్రయత్నతః।

ధృతోధ్వంపుండ్రఃకృత్వాచదేవషిఃపితృతర్పణం।

అశక్తౌవారుణేస్సానేగౌణేఽదేవాదితర్పణం।

ఉపాస్యసంధ్యాంగాయత్రీంబపేత్వాష్టాక్షరంతథా।

గాయత్రీద్వాసనంకృత్వామిత్రోపస్థానమేవచ।

సంతర్పయధారశక్త్యాదీదేవషిఃపితృకానపి।

పశ్యాత్సమంత్రకంస్సానశాటింశీష్టిడ్యపూర్వపత్।

వామప్రకోష్ఠేనిక్షిప్యద్విరాచామేదితిక్రమః॥

—*ఉధ్వంపుండ్రవిధిః*

యత్సచ్చరిత్రరక్షాయామాచారైఃప్రతిపాదితం।

విధానమూర్ధ్వపుండ్రాణాంతత్సంగృహ్యధునోచ్యతే॥

ఉపవీతంశిఖాబంధంధారణంశంఖచక్రయోః।

పవిత్రమూర్ధ్వపుండ్రంచనత్యాజ్యంసర్వదాద్విజైః॥

వైష్ణవానాంద్వాదశైవపుండ్రాణ్యేకమథాపివా।

అష్టాషట్పంచతురఃపుండ్రాననాచారాన్నధారయేత్॥

ద్విపుండ్రధారణేచింత్యంవచనంద్విజసత్తమైః॥

శ్వేతేతరాంమృత్తికాంచానామికాంచవినాంసురీః।

సంస్థానమపిపుండ్రాణాంహరిపాదాకృతింవినా।

ద్రవ్యాణివవివజ్యానివివాశ్యేతాంచమృత్తికాం॥
 ననజైవిణలిఖత్పుండ్రాణ్యన్యేనాపిసకారయేత్ |
 శక్తాదక్షిణహస్తస్యవామహస్తేననస్పృశేత్ ॥
 ఊర్ధ్వంపుండ్రాణిధార్యాణిహరిపాదాకృతీనిచ |
 స్పృటానిసాంతరాళానిదృష్టిరమ్యాణ్యృజూనిచ॥
 వత్సికేతుశసీమూలేసింధుతీరేనదీతటే |
 పర్వతేభగవత్క్షేత్రేహ్వాహరేదేషుమృత్తికాం॥
 లలాటేనాసికామూలమారభ్యాకేశమాయతం |
 ఊర్ధ్వంనాభేర్వక్షస్థోధఉదరేత్వా యతంభవేత్ ॥
 కుక్షౌప్యపైతథావత్క్షోభజేష్వస్తాంగుళంభవేత్ |
 పంచేతరాణాంపుండ్రాణాం
 విస్తారస్త్వంగుళోభవేత్ ॥
 గళస్థానాంతుపుండ్రాణామాయతంచతురంగుళం |
 సప్తేతరాణాంపుండ్రాణాంవిస్తారోద్వ్యంగుళోభవేత్
 లలాటకుక్షివక్షస్సుకంఠేకుక్షౌచదక్షిణే |
 దక్షిణైచభుజేకంఠేకుక్షౌచామేతథాభుజే |
 కంఠేపృష్ఠేచపితరేక్రమాత్పుండ్రాణిధారయేత్ ॥
 వితానికేశవాదీనాంస్థానానిస్మరనుక్రమాత్ |
 ధ్యాయేదేతేషుపుండ్రేషు
 తానేతాన్స్వాత్మగుప్తయే॥
 హస్తప్రక్షాళ్యసన్నుభ్యవామపాణితలేతతః |
 అస్త్రునుంలేణహస్తేనదక్షిణేనవిశోధతే |
 ప్రణవేనమృదంశుభ్రాంనిధాయసలిలేనతాం |
 గంధద్వారామిత్యనేనసక్త్వాదశసుదిక్ష్యథ |

రక్షాంకృత్యాస్త్రమంత్రేణతర్జన్యాప్రణవేనతు |
 ఏకీకృత్యమృదంపశ్చాత్సలిలేనప్రదక్షిణం |
 అష్టాక్షరేణాభిమంత్యో లిఖత్యావీజమస్యథ |
 నారసింహంతతోమంత్రంశతధారమితీరయన్ |
 తీర్థతోయంవినిషిష్యహరిపాదాంబుజంస్తరన్ |
 ఏకీకృత్యపునస్తీర్థంమృదంచైవసమంతతః |
 సమూహ్యైకాంమృదంపశ్చాద్విష్ణుర్నృకమితిబ్రువన్ |
 పంచోపనిషదోమూలమంత్రంచద్వాదశాక్షరం |
 వైష్ణవానస్తమంత్రాంశ్చజపిత్యాచాభిమంత్యతాం |
 ప్రథమంమూర్ధ్నావిస్యస్యలలాటాదిషుధారయేత్ ||
 ద్వాదశాక్షరమంత్రస్యప్రణవాదిసబిందుకం |
 ఏకైకాణాంచతుశ్చక్రంనమస్యామీత్యతఃపరం |
 శ్లోకినైశ్చైకమర్థంచక్రమేణోచ్చార్యమృత్తికాం |
 ధారయేద్ద్వాదశాంగేషులలాటాదిషుసంయతః ||
 పూర్వోక్తాయామవిస్తారప్రమాణసహితంద్విజః |
 కేశవాదీతథాధ్యాయతదథాంశ్చవిచింతయన్ ||
 ద్వాదశాక్షరమంత్రేణ
 మృచ్ఛేషంమూర్ధ్నాధారయేత్ ||
 సుసంస్కృతంచాభిషిక్తంరమారమణపాదయోః |
 పుండ్రాణామంతరాళేషు
 నిశాచూణాంచధారయేత్ ||
 ప్రణవాద్యైశ్చతుర్థ్యంతైర్నామభిఃకేశవాదిభిః |
 నమోన్వితైరంగులీభిర్నృసాళ్యంగువ్యవినర్జితైః |
 పుండ్రేష్వంజలినాతానిప్రణమేచ్ఛయథాక్రమం ||

అశక్తామృతభావేహపుండ్రమేకంయదాభవేత్ |
 ప్రణవేనోద్భృతాసీతిలలాటేధారయేత్తదా ||
 సమస్తసిద్ధిప్రాప్త్యర్థంశ్రయైపుష్ట్యైవశాంతయే |
 ముక్త్యర్థమపిపద్మాక్షతుశసీమణిమాలికాం |
 కంఠేయోధారయేత్తస్యవినశ్యత్యుపపాతకం ||
 ఃశేషేణశాస్త్రహిమజపాదిషుచధారయేత్ |
 యస్మిన్లోత్సవే విష్ణోస్సంస్కృతంధారితంచతేత్ |
 పవిత్రంధారయేత్కంఠేనర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ||

ఇత్యుద్భవపుండ్రధారణవిధిః

—*అథసంధ్యావందనవిధిః*—

పవిత్రపాణిరాచమ్యప్రాణానాయమ్యవాగ్యతః |
 ప్రాత్రస్సంధ్యాముపాసిష్యత్తితిసంకల్పయేత్తతః ||
 ఆపోహిత్యాదిమంత్రాణాంసింధుద్వీపఙ్గులిస్తథా |
 గాయత్రీఛందఇత్యుక్తంపరమాత్మాచదేవతా ||
 శీర్షేన్యసేద్యపింఛందోజిహ్వయాంచేవతాంహృది |
 న్యప్యంగుళీభిరంగుష్ఠరహితాభిస్తతోవదేత్ ||
 వినియోగంప్రోక్షణాదాసర్వమంత్రేష్వితిక్రమః |
 న్యస్యోక్త్యైవంశిరస్యేవమంత్రేస్సప్రోక్షణంచరేత్ |
 తోయంవామేనహస్తేనసర్వత్రప్రోక్షణేస్పృశేత్ ||
 ప్రోక్షణంభోజనంహిమమర్చనంపరిషేచనం |
 బలికమచదైవేనకుర్యాత్తీర్థేనసర్వదా ||
 ప్రోక్షణంప్రణవేనైకంకృత్వాపశ్చాద్ద్వితీయకం |
 ననుస్తాభివ్యాకృత్యభిగాయత్ర్యాచతృతీయకం |
 ఆపోహిత్యాదిభిర్నంత్రేస్సప్తభిఃప్రోక్ష్యసప్తదా |

యస్యక్షయాయే త్యేతేనప్రోక్ష్యపాదద్వయేతతః।

శిరస్యాపోజనయథేత్యేతేనప్రోక్ష్యయేత్పునః॥

అపోహీత్యాదిమంత్రాణాంకుర్వాత్ ప్రణవమాదితః।

సమస్తాభిర్వాప్యహృతిభిశ్చస్త్వానంపరిషిచ్యచ॥

సూర్యశ్చేత్యనువాకస్యమునిరగ్నిరుదాహృతః।

ఉక్తంచఛందోగాయత్రీదేవతాసూర్యశ్చరితః॥

సూర్యశ్చాపఃపునంత్వగ్నిరిత్యేషాంప్రాశనత్రయే।

ప్రోక్తాఽచమనేయేయేనియమాస్తైసమాస్మృతాః॥

క్రియాఃప్రోక్షణపానాద్యా

మంత్రాంతేషుసమాచరేత్॥

సూర్యశ్చమేతిమంత్రేణపీత్వావార్యభిమంత్రితం।

తతఽచమ్యచదధిక్రావ్ణిజతిమంత్రతః।

తతఽపోహీతిమంత్రైఃపూర్వవత్ప్రోక్షణంచరేత్॥

దధిక్రావ్ణిజత్యస్యవామదేవఋషిస్సృతః।

ఛందోనుష్టుప్పమాఖ్యాతంవిశ్వేదేవాస్తుదేవతాః॥

పూర్వవత్పరిషిచ్యాథప్రాణానాయమ్యచోష్ణితః।

అంగుష్ఠతర్జనీయోగంతర్పణేఘ్నేవివర్జయేత్॥

కృత్వాపాదౌచసంయుక్తావాదాయాంజలినోదకం।

అభిమంత్ర్యాథగాయత్ర్యాతారవ్యాహృతియుక్తయా।

ఆభూమధ్యంసముద్ధృత్యరవిమండలనుధ్యగం।

ధ్యాయకాలక్షీపతింతస్యపాదాభ్యేంజలిముష్టిపన్।

పాష్ణిద్వయంసముద్ధృత్య

సమప్యోఘ్యోత్రయంతతః।

ఆదిత్యాభిముఖోసావాదిత్యోబ్రహ్మైతి మంత్రతః।

తవథాభ్యానసహితంపూర్వవత్పరిషేచయేత్ ||
 కృత్వాప్రకక్షిణంచోపవిశ్యాచమ్యాద్భిరంభసి |
 తగ్మయితావకేశవాదీద్వాదశాచమనంచరేత్ ||
 పాశ్రితఃప్రతిదినంసంధ్యాంగాయత్రీరూపిణీంద్విజః |
 సావిత్రీరూపిణీంమధ్యందినేసాయంసరస్వతీం |
 ఉపాస్యవిధివత్సర్వపాపైర్ముక్తౌభవెద్భ్రువం ||
 సూర్యోదయాత్ పాశ్చిమతికా
 ద్వయాదారభ్యచోదయాత్ |
 సంధ్యాకార్యాశుతత్రాపిసత్సుభేషాత్తమస్కృతః ||
 ఆసాయమారభ్యైకాథాయామాతాగ్రలఉదాహృతః |
 మాధ్యాహ్నికస్మృతత్రాపిమధ్యాహ్నస్తూతమఃస్కృతః ||
 అథామస్తమితేసూర్యఆరభ్యాతారకోదయాత్ |
 కాలస్తుపాయంసంధ్యాంతత్రాప్యకేణ్ధితేవరః ||
 పాశ్చిమగ్రేషుతతేష్ఠిత్వాకర్ణేషుపాశ్చుభోద్విజః |
 పాశ్చిమాయామత్రయంకృత్వా
 ధ్యాయెత్సంధ్యాంతుజేతాం ||
 స్వపన్నస్తమయేనశ్నాహాన్యాసేతారుణోదయాత్ |
 స్వపకాసూర్యోదయశ్నాంతిషేన్నానీదివాద్విజః ||
 ఆపస్తంబేనమునసాధమశాస్త్రృతీరితం ||
 దివోపవాసఃపాశ్రితశ్చేత్సాయంనక్తముపోషణం |
 కాలాతిక్రమణేకార్యమితిబోధాయనోదితం ||
 ఉపవాసంసత్యకర్తాతిక్రమేమనురబ్రవీత్ ||
 ఆర్ఘ్యప్రదానతఃపూర్వముదితేస్తమితేరవా |
 గాయత్రీవృత్తశతంజప్యమిత్యన్యత్రమునీరితం ||

గాయత్ర్యుత్పత్తిసాహస్రం జపంకుర్యాదనాపది |
 సంధ్యాతిక్రమణేప్రాయశ్చిత్తంసంవత్సరేచోదితం ||
 సంధ్యాతిక్రమణేకృచ్ఛం కుర్యాదిత్యాహదేవలః ||
 యదాపస్తంబకథితం యచ్చబోధాయనోదితం |
 అబుద్ధిపూర్వేతత్ జ్ఞేయంబుద్ధిపూర్వేమనూదితం ||
 అశక్తాపుష్పవాసస్య గాయత్ర్యుత్పత్తీతంజపః |
 గాయత్ర్యుత్పత్తిసహస్రంతువిజ్ఞేయంతదనాపది ||
 మాసాతిక్రమణేకృచ్ఛం ప్రాజాపత్యముదాహృతం |
 స్మృతిరత్నాకరేసమ్యక్స్వస్థాకైతిదృశ్యతే ||
 సంధ్యాదినిత్యలోపేతుదినమేకమభూజనం |
 దినద్వయేత్రిరాత్రంస్యాత్ కృత్వార్థంతుదినత్రయే ||
 దశాహాకృత్రమేకంస్యాదూర్ధ్వంచాద్వాయణంచరేత్ |
 చాంద్రాయణంపరాకంచ మాసాదూర్ధ్వంవిధీయతే ||
 తతోప్యేవంప్రకల్ప్యంస్యాద్వాసస్యవచనంతథా |
 ఇతితత్రైవశంఖస్యవచనంసముదాహృతం ||
 ప్రాతఃకాలేతిక్రమేస్యాత్ప్రాణాయామత్రయంస్మృతం
 సంగవేద్విగుణంప్రొక్తంమధ్యాహ్నత్రిగుణంభవేత్ |
 చతుర్గుణంచాపరాహ్ణేసాయంషట్త్రింశదీరితం ||
 ప్రాణానాయమ్య గాయత్ర్యుద్వంతవ్యాహృతియుక్త
 యాచతుర్ధ్వంతుదత్వాథసంధ్యాకర్తుసమాచరేత్ |
 లోకోపకారకేదక్షప్రొక్తమేతదుదీరితం |
 ప్రయోగపారిజాతేతుసంగ్రహాక్తమితిరితం ||
 చతుర్థమర్ఘ్యమిత్త్యుక్తంస్మృతిముక్తాఫలేత్విదం ||
 రాత్రాకర్తవ్యకర్మాణిప్రమాదాదకృతానిచేత్ |

అహనిప్రథమేయామేతానికుర్యాదతంద్రితః॥
 దివాకృత్యానిశర్వర్యాఃప్రథమేప్రహరేచరేత్ ।
 వర్జయిత్వాపంచయజ్ఞాకర్తవ్యాస్తేదివైవహి॥
 ఉక్తకాలేయద్యనార్తాస్సంధ్యాంనోపాసతేద్విజాః॥
 సూర్యహత్యాంతతోగత్వాతేమాద్రసదృశాఃస్మృతాః ॥
 నార్ద్రవాసాస్సదాకుర్యాత్సంధ్యామాచమనంజవం ।
 కుర్యాత్కదాచిచ్ఛేజ్జానుదఘ్నస్వప్నుస్థితశ్చరేత్ ॥
 సూతకేత్వార్ద్రావసనఃఆపోహిత్యాదికామనూకా
 మనసోచ్చార్యగాయత్రీముక్త్యా సంధ్యాత్రయేపిచ ।
 దత్వార్ఘ్యమపిగాయత్రీంజపేదల్పంతు నేతరత్ ॥
 శ్రీహంచరాత్రరత్నాయాంసూతకేమృతకేపిచ ।
 అన్యైఃప్రదానకాలేపిమనసోచ్చారణంస్మృతం॥
 జలేయదాజపంకుర్యాత్తదాతత్రైవసంస్థితః ।
 ప్రదక్షిణనమస్కారౌవిహాకుర్యాదుపస్థితం॥
 సావిత్యాదిక్రియాస్సర్వాదిత్యాభిముఖశ్చరేత్ ।
 విష్ణ్వలయసమీపేతుతమేవాభిముఖశ్చరేత్ ॥

—*జపవిధిః*

అనంతరంజపంకుర్యాద్ద్విరాచమృశుచిస్థలే ।
 పాక్షితేపాక్షిప్తుఖస్థిత్యాపాగ్రకుశసంస్కృతే ।
 పాణిణాయామత్రయంకృత్వా న్యాసధ్యానసమన్వితం ।
 ముద్రాప్రదర్శ్యగాయత్రీంజపేదాథాసకరోదయాత్
 పాణిణాయామస్యాదితస్తుప్రకారఃకథ్యతేఘనా॥

—*పాణిణాయామవిధిః*

కనిష్ఠికానామికాభ్యాంసంరుద్వావామసాసికాం ।

విసృజ్యబహిరంతస్థం వాయుందక్షిణనాసయా |
 సమ్యజ్నిరుధ్యాంగుః పౌనదక్షిణాంసాసికాంతతః |
 ధ్యాయన్ విధిం క్తవర్ణంస్సనాభికమలస్థితం |
 సవ్యనాసికయా వాయుమాపూర్వాస్తర్భహస్థితం |
 అంగులీభిస్తాభిరేవసంరుధ్వానాసికాద్వయం |
 ఆస్యంబద్ధాతకొస్తాభ్యాంసనిర్గచ్ఛేద్యథామరుత్ |
 నీలోత్పలాభంశ్రీరామంధ్యాయన్ హృదయపంకజే |
 మనసా వ్యాహృతీస్సప్తపృథక్ ప్రణవపూర్వికాః |
 ఓంకారమథ గాయత్రీముక్త్యాథోతచ్ఛిరస్తథా |
 లలాటస్థంశివంశ్వేతంధ్యాయన్ దక్షిణనాసయా |
 వాయుంశ్చనైశ్చనైర్ముచేత్తదాగాత్రంనచాలయేత్ ||
 ప్రాణాయామోధ్యానహీనాదుత్కృష్టాధ్యానసంయో
 తః || శ్వాసేనిరుద్ధేవవనోజాయతేపావకస్తతః |
 అగ్నేరాషోఢజాయంతేతతోన్తశ్శుద్ధ్యతేత్రిభిః ||
 మానసంవాచికంపాపంకాయికంచవినశ్యతి |
 ఏకాదశేంద్రియాణాంచదోషానస్తాభవంతిహి ||
 ప్రణవంవ్యాహృతీస్త్రిసో గాయత్రీమపిచక్రమాత్ |
 ఆవర్తయేత్క్షుద్రాత్స్వయంప్రాణాయామోపరఃస్పృతః |
 ప్రణవస్యవ్యాహృతీనాంగాయత్ర్యశ్శిరసస్తథా |
 న్యస్యన్వ్యాదీనథధ్యాత్వాప్రాణాయామాంస్తతశ్చరేత్ |
 ప్రణవస్యముషిర్భ్రష్కగాయత్రీఛందఉచ్యతే |
 పరమాత్మాదేవతాస్యాద్వినియోగోసుసంయమే ||
 అముంమమిత్యంగుష్ఠాదిహృదయాదిషుచన్యసేత్ |
 విష్ణుంధ్యాన్వత్కిరీటాంగదవలయగళాకల్పహారోదరాఙ్ఘ్రి

పదద్వయం శిఖాయాంచపవంతకుకవచేపదం |
 పదత్రయం నయనయోరస్తాక్రేణ చరమం పదం ||
 ముక్తావిదుమహేమనీలధవళచ్ఛాయోగ్నుతైస్త్రిక్షణై
 ర్యుక్తామిందుకలానిబద్ధమకుటాంతత్వార్థవర్ణాత్తికాం |
 గాయత్రీం వరదాభయాఙుశకశాంశుభ్రంకపాలంగు
 ణం శఙ్ఖం చక్రమథారవిద్వయుగళం హస్తైర్వహంతీం భజే ||
 గాయత్రీశిరసో బ్రహ్మే ఛందో నుష్టుబుదాహృతా ||
 పరమాత్మాదేవతాస్యాత్మేనమంత్రేణ విగ్రహే |
 శిరఃప్రభృతిపాదాంతంకరాభ్యాం వ్యాపకం న్యసేత్ ||
 అరమండలమధ్యస్థం సూర్యకోటిసమప్రభం |
 బ్రహ్మేదిసేవ్యపాదాఙ్జం నామిబ్రహ్మరమాసఖం ||
 ఎవంధ్యాత్వా న్యాసపూర్వంతతో ముదాః ప్రదర్శయేత్ ||
 పద్మంచ సురభిర్యోనిర్వారాహీవాసుదేవికా |
 ఆత్మముద్రాజ్ఞానముద్రాసప్తముద్రాః ప్రకీర్తితాః ||
 ప్రణవస్యవ్యాహృతీనాం గాయత్రీశ్శిరసస్తథా |
 న్యాసంధ్యానంచక్రత్వైవం ప్రాణానాయమ్యచత్రిధా |
 ఎవమేవ జపిత్వా దౌగాయత్రీందశధాతతః |
 ఆవాహయేత్తామాయాతువరదేత్యనువాకతః ||
 ఏతస్య సింహాద్వామదేవశ్చందో నుష్టుబ్జగత్యపి |
 గాయత్రీదేవతాచస్యాదావాహ్యరవిమండలే |
 హృత్పద్మకణికామధ్యేరత్నసింహాసనేపివా ||
 చాత్రధ్యాయామి గాయత్రీం రవిమండలమధ్యగాం |
 ఋగ్వేదముచ్ఛారయంతీం రక్తవర్ణాంకుమారికాం |
 అక్షమాలాకరాం బ్రహ్మదేవత్యాం హంసవాహనాం |

మధ్యంది నేతుసావిత్రీంరవిమండలమధ్యగాం|
 యజుర్వేదంవ్యాహరంతీం శ్వేతాంశులకరాంశుభాం|
 యవతింరుద్రదైవత్యాంధ్యాంయామివృషవాహనాం|
 సాయంసరస్వతీంశ్యామాంరవిమండలమధ్యగాం|
 సామవేదంవ్యాహరంతీంచక్రాయుధకరాంశుభాం|
 ధ్యాంయామివిష్ణుదైవత్యాంవృధాంగరుడవాహనాం|
 ధ్యాత్వైవంవేదజననీమాసనాదిసమర్పయేత్||
 దదామిదేవ్యాసనంతేపాద్యాద్వ్యుచమనానిచ|
 స్నానంచస్త్రంహోపవీతంగంధంపుష్పంతతైవచ|
 ధూపంచీపంచనైవేద్యంతాంబూలంచప్రదక్షిణం|
 నమస్కారంచోపచారాదదామ్యేతాంస్తుమానసాః|
 శిక్షాకల్యాణీవ్యాకరణంనిరుక్తంజ్యోతిషంతథా|
 శిరాంసియస్యాశ్వసనంఛందోవివృతిరీరితం|
 ధర్మశాస్త్రాణిహృదయంబాహవోన్యాయవిస్తరాః|
 కైలాసమలయావూరూయస్యావాసఃపయోనిధిః|
 యస్యానాభిఃపురాణానిదిశ్షడపికుక్షయః|
 విద్యావిద్యేపురఃపశ్చాద్యస్యాశ్చాధర్వచేష్టితం|
 ఋగ్యజుస్సామచరణానవగ్రహవిభూషణా|
 చంద్రఃపయోధరోసూర్యమాలావేదాంతమానసా|
 మేరుకణాగ్నివదనాచంద్రాస్యాబ్రహ్మమస్తకా|
 వాయుశ్వాపారుద్రశిఖాకాలమేమాలకాచసా|
 కమలానాథహృదయాఽయాసాంఖ్యాంనగోత్రజా|
 చతుర్ముఖాంత్రిచరణాంషట్కుక్షింపంచమస్తకాం|
 తాంజగదూరిపిణీందేవీంగాయత్రీంప్రణమామ్యహం||

వీవంధ్యత్వాసమభ్యర్చ్యమానస్తేరుపచారకైః |
 స్తుత్వాచడేవీంగాయత్రీమృష్యాదీవిన్యసేత్తతః ||
 విశ్వామిత్రస్సమస్తాయాగాయత్ర్యాఋషిరీరితః |
 ఛందస్తదేవీంగాయత్రీసవితాదేవతాస్త్వతః ||
 కరయోరస్త్రమంత్రేణశుద్ధింకృత్వాతతఃపరం |
 గాయత్ర్యావ్యాపకంకృత్వాప్రణవేనకరద్వయే |
 ప్రకోష్టాంతర్బహిశ్చాపితలయోస్తలపుస్తయోః ||
 పర్యాయేణపరామృశ్యతలయోఃప్రణవంన్యసేత్ ||
 అంగుస్తయోస్తర్జనీభ్యాంన్యస్యభూరిత్యతఃపరం |
 అంగుష్ఠాభ్యాంభువజ్జితేతర్జన్యోర్విన్యసేత్తతః ||
 సువరిత్యథవిన్యస్యమధ్యమాంగుళికాద్వయే |
 గాయత్ర్యాఃప్రథమంపాదంన్యస్యానామికయోస్తతః |
 కనిష్ఠికాద్వయేపాదంద్వితీయమథవిన్యసేత్ ||
 తలయోఃపుస్తయోఃపాదంతృతీయమథవిన్యసేత్ |
 భూరంగుష్ఠాభ్యాంనమజ్జత్యాదిభిఃక్రమతోన్యసేత్ ||
 అంగుస్తయోస్తర్జనీభ్యాంన్యస్యప్రణవమాదితః |
 అష్టాంగుళీనాంతదనుచతుర్ద్వింశతిపర్వసు |
 చతుర్ద్వింశత్యక్షరాణిసఖిందూనిన్యసేత్ క్రమాత్ ||
 అరభ్యతర్జనీంవామాంతర్జన్యాంతుసమాపయేత్ |
 దక్షిణస్యామయంస్పృష్టిన్యాసస్సావధృహ్నచారిణాం ||
 ఏతద్విపర్యయోన్యాసస్సంహారోయోగినాంస్మృతః |
 తర్జన్యాదికనిష్ఠాంతందక్షిణాదితుహస్తయోః ||
 ఘ్రితీన్యాసోగృహస్థానాంమూలమథ్యాగ్రపర్వసు |
 ప్రణవాదిసమోంతంచన్యాసంకుర్యాద్యథాక్రమం ||

అంగుష్ఠ యోస్తుగోవిదంతర్జన్యోస్తుమహీధరం |
 హృషీకేశంమధ్యమయోర్మ్యస్యానామికయోస్తతః |
 త్రివిక్రమన్యస్యవిష్ణుంకనిష్ఠాంగుళికాద్వయే |
 మాధవంకరయోమధ్యేన్యసేదేకాంపుథక్పృథక్ ||
 చతుర్థీంచనమశ్చాంతేనదేత్ప్రణవమాదితః ||
 పాదత్రయస్యగాయత్ర్యాఋషిశ్చందశ్చపూర్వవత్ |
 బ్రహ్మేవిష్ణుగిరిశశ్చదేవతాస్సుర్యథాక్రమం ||
 మూర్ధ్నినాభౌపాదయోశ్చ
 న్యస్యపాదత్రయంక్రమాత్ |
 శిరఃప్రభృతిపాదాంతంకరాభ్యాంసంస్పృశేత్తతః ||
 పాదయోద్ధానునోహర్వోగుహ్యానాభౌచవక్షసి |
 కంఠేఋభేభ్రువోమధ్యేన్యస్తకేచక్రమాన్న్యసేత్ ||
 పాదాదిస్పృష్టిన్యాసోయంకతేవోబ్రహ్మచారిభిః ||
 మూర్ధాద్యాచరణంన్యాసఃసంహారోయతినమ్నతః ||
 పాదాద్యానాభిమూర్ధాదిస్థితీన్యాసంగృహీచరేత్ ||
 తత్తన్నాన్యసక్రమేణాంగంగాయత్ర్యాథస్పృశేత్ససః ||
 ఓంకారమాదావచ్చార్యతతోవర్ణంతదాదికం |
 ఆత్మనోంతంతతస్తత్స్వంనమశ్చోక్త్యాన్యసేత్క్రమాత్ ||
 భూతాన్యథోత్తంతాశ్రిణిగంధాదీనీంద్రియాణిచ |
 ఉపస్థాదీనినాసాదీన్యథోమనఉదాహృతం ||
 బుద్ధిస్తతోహంకారోధావ్యక్తంతత్వాన్యమూనితు |
 పాదయోజానునోష్వత్తు
 స్యాన్యేమూర్ధ్నిచనాసయోః |
 జిహ్వక్షితప్కోభోత్రిగుహ్యపాయ్వాంఘ్రిషుకరద్వయే ||

ఆస్యేమాగ్నేచజహ్వయాంచతుస్త్యకోఽగ్నిత్రహృత్సుచ
 పునశ్చహృదయేత్రీణితత్వానిక్రమతోన్యసేత్ ॥
 న్యస్యాంగేష్వితితత్వానిషడంగన్యాసమాచరేత్ ॥
 జ్ఞానాయహృదయాయేతినమోంతోహృత్సునుఃస్మృతః |
 తతైశ్వర్యాయశిరసేస్వాహేతిచశిరోమనుః ॥
 శిఖామంత్రఃస్మృతశ్శక్త్యైశిఖాయైవౌషడిత్యపి |
 ప్రోక్తఃకవచమంత్రోపిబలాయకవచాయహుం ॥
 దృఙ్మనుస్తేజసేనేత్రత్రయాయవషడిత్యపి |
 వీర్యాయాస్త్రాయఫడితితథాస్త్రమనురీరితః ॥
 వ్యాహృతిప్రథమాముక్త్యాప్రథమంహృత్సుమంతతః |
 అంగులీభిశ్చతస్పభిర్నిరంగుష్ఠంన్యసేద్ధృది ॥
 వ్యాహృతిమధ్యమాముక్త్యాశిరోమంతంతతఃపరం |
 పూర్వోక్తాభిస్త్యంగులీభిశ్శిరోమధ్యేన్యసేత్తతః ॥
 ఉచ్చార్యవ్యాహృతింత్వన్యాంశిఖామంత్రంతతఃపరం |
 న్యసేదంగుష్ఠశిరసాశిఖామూలేసముష్టినా ॥
 గాయత్ర్యాఃప్రథమంపాదంబలాయేతిమనుంతతః |
 న్యత్యస్తాభ్యాంకగాభ్యాంతుయుగపద్మక్షిణోత్తరం |
 భుజద్వయాగ్రనూరభ్యప్రకోష్ఠావధిసంస్పృశేత్ ॥
 ఉక్త్యాద్వితీయంపాదంచనేత్రమంత్రంతతఃపరం |
 అంగులీభిఃకథ్యమాభిఃఫాలనేత్రంచసంస్పృశేత్ ॥
 పాదంతృతీయముక్త్యాదావస్త్రమంతేరిణసంయుతం |
 వ్యత్యస్తహస్తయోస్సర్జన్యంగుష్ఠాభ్యాంభుజాగ్రయోః |
 సశబ్దందితుదశసుప్రాగాదిక్రమతోన్యసేత్ ॥
 సర్వేష్యంకారమాదౌస్యాత్సర్వమంత్రేష్వితిక్రమః ॥

శృంగారంహృదిముఖేభాశ్శీర్ష్ణభువభ్యుదయః |
 కరాభ్యాంసంస్పృశేన్నూర్థాద్యాపాదంసువరిత్యథ ||
 యోనించసురభింశంఖంముఖముద్రాంచదర్శయేత్ ||
 చతుర్వింశతిముద్రాశ్చతతస్సందర్శయేత్క్రమాత్ ||
 సుముఖంసంపుటంచైవవితతంవిస్తృతంతతః |
 ద్విముఖంత్రిచతుఃపంచషణ్ముఖాథోముఖాన్యపి |
 చాప్యసకాంఠలికాంముద్రాశ్చకటంతదనంతరం |
 యమపాశంచగ్రథితంసన్నుభోస్తుభుమిత్యపి |
 ప్రలంబంముష్టికంమత్స్యంకూర్మంవారాహమిత్యపి |
 సింహాకాంతంమహాకాంతింముగ్ధరంపల్లవంతతః |
 ముద్రాస్సందర్శయిత్వైవంతతోధ్యానంసమాచరేత్ ||
 రత్నైశ్చాలాసహసాభ్యుధ్యాయేదాదిత్యమండలం |
 తదంతశ్చిత్రాభంతుశీతంశ్రేస్తమండలం |
 తన్మధ్యేమండలంవహ్నిజ్వాలామాలాసహస్రకం |
 తస్యనుధ్యేగక్తపద్మంవిలసత్కణికాన్వితం |
 తస్యనుధ్యేసుఖాసీనంతప్తహాటకసన్నిభం |
 చతురంగులమాత్రంచతుశ్చక్రనిభాంబరం |
 రక్తనేత్రాంబుజంరక్తపాణిపాదనఖాన్వితం |
 శంఖచక్రగదాపాణింశ్రీవత్సాంకితవక్షసం |
 కిరీటహారకేయూరనూపురైగుప్తశోభితం |
 విలసద్వనమాలాశ్రీతుశ్శసీకాస్తుభోజ్జ్వలం |
 ప్రసన్నవదనంరత్నకుండలద్వయమండితం |
 అనఘరత్నఖచితసర్వాభరణభూషితం |
 ఏవంధ్యాత్వారమానాథంగాయత్యర్థంవిచిత్రయేత్

నిత్యంధ్యానసమస్తయోగకరణంకాలాగ్నిరుద్రోపమం
తత్సంహారకరంనమామిసతతంపాతాళపద్మముఖం॥

అస్యచార్థఃపరోవిష్ణుస్సపవరజనఃపరః।

విభక్తిశ్చత్యయస్తత్రతావచ్ఛభనమీరితం॥

ఓమిత్యనేనవిస్తానమధ్యాహార్యంపదద్వయం।

మాద్వితీయాప్రాపదితిప్రాపయత్విత్తుదీరితం॥

ధ్యాత్వైవమర్థంజ్ఞాత్వాచపురైతాంతదనంతరం।

ఏతయాభిముఖీకృత్యగాయత్రీంతాంతతోజపేత్॥

ఆహాప్రణవసంయుక్తవ్యాహృతిత్రయపూర్వికాం।

గాయత్రీంజపహేమామాదౌవదేద్వణీగృహీతథా॥

యతిర్జపేత్షడోంకారామాద్యంతప్రణవాంతువా।

పునఃసాదావ్యాహృతీనాంసంయుక్తానాంతథాపునః।

గాయత్ర్యాద్యంతయోశ్చేతిషడోంకారాఃప్రకీర్తితాః॥

సమస్తానాంవ్యాహృతీనాం

గాయత్రీశ్చయథాక్రమం।

ఆద్యంతోంకారసంయుక్తగాయత్రీసంపుటాస్మృతా ।

బ్రహ్మచారీగృహస్థశ్చపరివ్రాడపితేత్రియః।

కాలత్రయేష్యేవమేవజపేయుర్వేదనూతరం॥

—*అథగాయత్రీజపనియమః*—

పాదేనపాదాక్రమణంసునసోపరితోపణం।

హస్తైరిథానంహస్తస్యగృహక్షేత్రాద్విచింతనం।

ఉచ్చారణంచమంత్రస్యపాశ్చస్థైశ్శూక్రియతేయథా

నిష్ఠీవనంజ్యంభణంచసోసంక్రోధంమదంత్యుతం।

గాత్రస్యశిరసోవాపివస్త్రాద్యచ్ఛాదనంతథా।

సంఖ్యాంయజ్ఞోపవీతేనభాషణంరోదనంతథా |
 నిద్రాంచడంభమాలస్యంకుడ్యస్తంభాద్యపాశ్రయం |
 వజ్రయేదపిసంచారంజపహేలూమాదికమను ||
 వ్యత్యస్తపాణిపాదశ్చపాశ్వయోరవలోకయన్ |
 అపవిత్రకరస్సంఖ్యామకుర్వన్నన్యమానసః |
 జపహేలూమాదికంకమనుత్తరీయశ్చవర్ణయేత్ ||
 యదివాఙ్మయమోనస్యాజ్జపహేలూమాదికమను
 విష్ణుసూక్తంజపేద్యద్వాస్మరేద్విష్ణుంరమాపతిం ||
 శూద్రాంత్యశతతశ్వాదిదర్శనేజపమధ్యతః |
 జపేదాచమ్యసంభాష్యతైస్సన్నిత్యాచపునజపేత్ ||
 ద్వీపేజలావృతేకమజపహేలూమాదివర్ణయేత్ |
 నగోశతంనైకపృష్ఠంయత్రతిష్ఠత్యయంత్రితం |
 గాయత్రీజపసంఖ్యానంగకుర్యాదక్షమాలయా ||
 అంగుళ్యాజపసంఖ్యానమేకమేకముదాహృతం |
 రేఖాభిరష్టగుణితంరేఖాభిగణయేత్తతః ||
 అనామికామధ్యపర్వసమారభ్యప్రదక్షిణం |
 తజనీమూలపర్వాంతంగణయేద్దశపర్వసు ||
 అథవానామికామూలపర్వారభ్యప్రదక్షిణం |
 గణయేత్తద్యమామూలపర్వాంతందశపర్వసు ||
 మధ్యమామధ్యపర్వాద్యమధ్యమామూలపర్వతః |
 ప్రాదక్షిణ్యేనగణయేద్వద్వాద్యాదశపర్వసు ||
 యద్వాకసిష్ఠికామూలపర్వారభ్యప్రదక్షిణం |
 అనామికామూలపర్వపర్వంతంసకలోత్తమం ||
 బ్రహ్మచారీగృహస్థశ్చశతమష్టోత్తరంజపేత్ |

అష్టోత్తరసహస్రంతుయతీనాంసముదాహృతం॥
 వ్యాహృత్యం తేవసాయాథప్రతిపాదంతథాంతతః॥
 అమృతంప్రజపేద్దేవీమన్యథాబ్రహ్మహాభవేత్॥
 పృథక్ప్రణవసంయుక్తాంసప్తవ్యాహృతిపూర్వికాః॥
 ప్రణవాద్యాంశిరోయుక్తాంగాయత్రీంప్రజపేద్యది॥
 దశవారంజపస్సోయంసహస్రాదధికఃస్మృతః॥
 రసనాంనిశ్చలాంకృత్యామంత్రార్థధ్యానసంయుతం॥
 ఉచ్చరేన్నసామందమక్షరాణిపదానిచ॥
 న్యక్తంజపోమానసోయముత్తమోత్తమశ్చరితః॥
 కించిదాకుంచితతలావుక్తానాసంహతాంగుళీ॥
 అసంయుక్తాఘ్రిణసమాప్రాతఃకృత్వాకరౌజపేత్॥
 సాయంకాలంచినామర్యాత్సంతిష్ఠత్రిపదాజపం॥
 పాగ్గీశానదిశోర్మధ్యంప్రాతఃపశ్యజపంచరేత్॥
 దేవాభిముఖఆసీనోదేవతాసన్నిధౌజపేత్॥
 ఆసీనోన్యాయజపేన్నంత్రాణామౌజ్జుభోవాప్యదమ్ముఖః॥
 జపమధ్యేసమాగచ్ఛేద్యదిభాగవతోత్తమః॥
 తంప్రణయ్యాభివాద్యాథయోగత్సమంచకీర్తయేత్॥
 అశ్వత్థమగ్నిమాదిత్యంబ్రాహ్మణంచేవమందిరం॥
 పృష్ఠీకృత్యజలంగాంచజపమయామాది నాచరేత్॥
 చంద్రార్కగురువహ్నినాంజలదీపద్విజన్మనాం॥
 అశ్వత్థదైవతగవాంసన్నిధౌశస్యతేజపః॥
 జపపకగుణాగేహేనద్యాదౌద్విగుణోభవేత్॥
 గోష్ఠేదశగుణఃప్రాక్తోవహ్నిగారేశతాధికః॥
 పుణ్యైశ్చత్రేతీర్థతీరేసహస్రగుణితఃస్మృతః॥

భగవత్సన్నిధౌ పోక్తోజపోనంతఫలప్రదః॥
 శ్రీయః కాంతేమనోయస్యజపహూమార్చనాదిషు॥
 మోక్షపవఫలంతస్యభవేదత్రనసంశయః॥
 పూజాహూమజపాదీనికర్తాణిభగవత్పరః॥
 కుర్యాద్యదిసుగుప్తానితస్యానంత్యంఫలంభవేత్॥
 స్పృష్టోనాభేరథఃకాయంకర్తృకాలేతతఃపరం॥
 ప్రత్యాశ్యదక్షిణంశోక్రితంస్పృశేద్యద్వాహరింస్తురేత్॥
 పవంజపిత్యాగాయత్రీంధ్యాత్వాతాంపూర్వవత్సునః॥
 తస్మాల్లంఛనంవింత్యపునశ్చార్థోదితేరవా॥
 పాణాయామశ్రయంకృత్వాగాయత్రీమభివాదయేత్॥
 అభివాదయేత్తత్త్వాస్వగోత్రప్రవరోత్తరం॥
 స్వసూత్రశాఖాధ్యయనంప్రథమాంతమదీరయన్॥
 స్వసంజ్ఞాశర్తృనామాథోఅహమస్మీతిచాథభో॥
 ఇత్యుక్త్వాచస్వహస్తాభ్యాంశోక్రేతేసంస్పృశ్యచాత్మనః॥
 జాన్వాదిపాదాంగుష్ఠాంతంశవైరభిమృశేత్తతః॥
 తతస్తురీయగాయత్రీముపస్థాయకృతాంజలిః॥
 మంత్రమేకపదీత్యుక్త్వాతురీయంపాదమప్యథ॥
 మాప్రాపదితిచోక్త్వాథగాయత్ర్యుద్వాసనంచరేత్॥
 మంత్రస్యోత్తమశ్చత్యస్యవామదేవఋషిఃస్మృతః॥
 అనుష్టుప్భందశ్చత్యుక్తంగాయత్రీదేవతాస్మృతా॥
 పతేనోద్వాస్యగాయత్రీముపతిష్ఠేతభాస్కరం॥
 మిత్రోపస్థానమంతాణాంవిశ్వామిత్రఋషిఃస్మృతః॥
 మిత్రస్యేత్యుక్తమభీరుక్తగాయత్రీపరియోర్ద్వయోః॥
 త్రిష్టుప్భంధసీపోక్తేదేవతామిత్రఘోరితః॥

అధోదితంసహసాగ్రిశుంమిత్రస్యేతికృతాంజలిః।
 ఉపస్థాయనమసుగ్రత్వాతస్మైతమభివాదయేత్॥
 తతస్తుసంధ్యాంసావిత్రింగాయత్రీంచసర్వవీః।
 పణవాద్యైశ్చతుర్థ్యంతైర్నమోంతైస్సస్సనామభిః।
 ప్రణమేదథసర్వాభ్యోదేవతాభ్యస్తతః పరం॥
 అద్యంతోకారసంయుక్తంద్విరుద్వైచనమోనమేత్॥
 ప్రతిమంత్రంకేచిదాహుఃప్రణామంసప్రదక్షిణం॥
 ఏవమేవళతఃకామోకార్షీదిత్యాదికంమనుం।
 ఉత్వాప్రదక్షిణంకృత్వానమసుగ్రత్వాత్త్రయీతనుం॥
 పాచీదీదగ్దక్షిణాదికృత్ప్రతీచీదిక్తథోత్తరా।
 ఊర్ధ్వాధరాంతరిక్షంచదిశస్సప్తప్రకీర్తితాః॥
 అసాంసంధ్యాదివత్సంత్రానుక్వాకృత్వాప్రదక్షిణం।
 కృత్వాప్రణామంస్థాంకారంవ్యాహృతిత్రయపూర్వయా
 గాయత్రీసంప్రణమ్యాథపితరావగ్రజాగురుః॥
 వర్షత్రయాధికాన్విష్టుఃపూర్వాణాంశ్చాభివాదయేత్॥
 ఇతిజపోపస్థానవిధిః

—*అథమూలమంత్రజపః*—

కాలత్రయేమూలమంత్రంవిహితావసరేజపేత్।
 యథోపదేశమృష్యాదిన్యాయసంధ్యానసహస్వితం॥
 ఉపస్థానాత్పూర్వమేవనిగమంతగురోర్మతం।
 రామానుజమునీంద్రోక్తనిత్యగ్రంథేతత్తైవచ॥
 ఉపస్థాయాధారశక్త్యాదీనంతర్వర్ణిపీడ్యచ।
 వస్త్రంబ్రహ్మముఖంకృత్వానన్యతీధోపగంహరిం।
 గృహంగత్వాభ్యుత్యహుత్వాభిగమ్యకమలాపతిం।

గ్రాసముష్టింపరగవేదత్వావృద్ధాప్రణమ్యచ|
త్రయ్యంతానభ్యసేదేషనిగమాంతగురోఃక్రమః॥

—*భగవత్సేవావిధిః*

శ్రీపాంచరాత్రరత్నాయామాచార్యైర్యదదీరితం|
విధానంరామసేవాయాస్తత్సంగృహ్యధునోచ్యతే॥
తీర్థాసన్నంరామసర్వసమసక్త్యాధతద్విశేత్|
పాదుకోపానద్యానాదివిశ్చక్షేపంతథాత్యజేత్॥
తత్రతత్రస్థితాద్వార్థాప్రణమ్యానుజ్ఞయావిశేత్|
బలిపీఠసమీపేతునమేద్దురుపరంపరాం॥

తామనుజ్ఞాప్యశ్రీరామంసమేతూగర్తాదిపద్యతః॥
మనోబుద్ధ్యభిమానేనసహస్యస్యధరాతలే|
కూమరవచ్చతురఃపాదాశీరస్తతైవపంచమం|
నిభాయదండవద్రేహంప్రసార్యచరణౌకరౌ|
బద్ధ్వాముకుళవత్పాణీప్రణామోదండసంజ్ఞితః॥
పాదాంగులీభ్యాంజానుభ్యాంశిరసాచావనింస్పృశన్|
బద్ధ్వాంజలింసమసుగర్త్యాత్సపంచాంగఉదీర్యతే॥
అష్టాంగదండపంచాంగప్రణామాఉదితాఃక్రమాత్|
మస్తీషుగంసంపుటప్రహ్వంగప్రణామాంగసంయుతాః|
ఎతేషుమనునాకుర్యాత్తులేనాన్యతమాశుమా॥
సమస్తీషుగప్రణామస్సాదంజలింతుస్తకేన్యసేత్|
ప్రణామస్సంపుటస్సస్యాత్ హృదయేంజలిమర్చయేత్॥
ప్రహ్వంగస్సంపుటంకుర్యాత్ప్రహ్వంగసమసిక్రియా
స్త్రిసాదనుధరామస్యదూరాతుగర్త్యాత్ప్రదక్షిణం|
చతుశ్చక్కుపుప్రణామాకుర్యాత్ప్రతిప్రదక్షిణం|

ప్రదక్షిణప్రణామాంశ్చయ్యుక్తా నేవసమాచరేత్ |
 దేవదక్షిణపాఠ్యేనాచారాః ప్రదక్షిణే |
 సాంత రాగమనంకుర్యాత్ తాబలిష-సాః ||
 యదితత్రశతాగ్రామభాస్తవ్యనునాచతాః
 తనతేయాదయోవాపి తత్తవ్యంత్రేణతాన్నమేత్ ||
 సేనేశంప్రణమేత్స్య మృక్తదమజ్ఞాపురస్సరం |
 శ్రీరామసన్నిధింగ ఛేయూసవహారచయాన్వితః ||
 చక్రవద్భ్రమయే న్నాంగంపుష్టభాగంనదర్శయేత్ ||
 ఉపహారాంశ్చ భుజాదే శేనిషీమ్యైవహరింనమేత్ |
 నగృహీతోప హారస్సప్రణమేత్తతిమాన్నరః ||
 అథోపహారే నాదాయశ్రీరామనికటంప్రజేత్ |
 రామదక్షిణంపార్శ్వస్థస్త్రాంత్యతస్త్వైవమర్చయేత్ ||
 క్షిణావేతాశయా నెపితిస్తన్నత్రైవపార్శ్వకే |
 స్వకీయగురుపజ్జ్యోంతంత్రేరామంశరణంప్రజేత్ ||
 పావనాద్భుతమప్సరిపసేవాలాభప్రహర్షితః |
 స్తవ్యస్తవప్రియవశీకరణస్తాత్రమారభేత్ ||
 అర్చావతారనూహాత్ప్యంస్తాత్రస్యచవిశేషతః |
 జ్ఞేయంవిస్తరతోన్యత్రనెహవిస్తరతోభయాత్ ||
 తుళసేపాదతీర్థాదసేతా రామప్రసాదజం |
 యత్కంచిదపితన్తత్పాహ్లోశ్చుల్లకపోలకః |
 సంభావ్యశిరసాకుర్యాద్యథార్హముపయోజితం ||
 పవిత్రహరిపాదాంబుపానే నాచమనంచరేత్ ||
 ధ్యాయేత్కృతార్థమాత్మానంసేవయాజానకీపఠేః |
 పశ్చాద్భుగేననిగచ్ఛన్నాసీనశోచక్తపాశ్వకే |

శ్రీరామాభిముఖోమూలని

ంప్రాదీతన్ననాజపేత్ ||

వర్జయేత్సవధానెనా

చారాశాస్త్రహోదితా ||

పునఃప్రణమ్యసేనెశమపచ

రాక్షసుస్వమే |

ఇతిపార్థివ్యాథసేవేశంసంప్ర

మమసహప్రభో |

సేవాపచారానిత్యేపంపార్థివ్యా

సుజ్ఞాప్యనిర్గమే ||

తత్తద్వార్థాప్రణమ్యాసుజ్ఞయా

తేహంవిసిర్గమేత్ |

శ్రీరామసద్ద్రవణమేదం తేచగురుపజ్ఞే

కా ||

అపచారానిమావప్యైయతాచ్ఛి

రామసన్నిధౌ |

—*గవదపచారాః*

అన్యాఖ్యానకథాగీతనృత్తవాదిత్రలోకనం

రుషారామాలయేవస్త్రుచ్ఛన్నదేహేనతన్న

కృష్ణకంబళసంవీతదేహశ్రీరామసన్నతిః |

తైలాభ్యక్తాఖిలాం గేనయానపాదూపదాపిహ |

ప్రవేశశీగ్రామగృహేనిష్ఠీవనమముత్రచ |

కేశాస్థినఖిలోన్మాంచక్షేపోదప్తస్యదంతతః |

విణ్మూత్రయోరుత్సర్గోత్రప్రేతమూహ్యప్రవేశనం |

అసంబద్ధప్రలాపోత్రనిద్రాలాలావిసర్జనం |

పూజాభూమిసుతాజానైశ్శశానాన్మధ్యాయాయినా |

శవానుగతుఃకామాచ్ఛిగ్రామారాధనకామనా |

ఆక్రాంతజ్ఞాతవిమానచ్ఛాయయానుప్రదక్షిణం |

భుక్తశాగ్రాన్మపూజా, విణ్మూత్రేనదనసన్నిధౌ |

రామాయార్పితదీపస్యాన్యత్రవానయసంగృహే |

రామాలయేకధ్యమానతత్తథానాదరాగతిః |

అన్యదేవార్థసందిప్తపుష్పైశ్శీగ్రామపూజనం |

గత్వాన్యదేవతాసద్భూషాన్ త్వరామగృహేవిశః |
 రామస్యాన్యసురైస్తుల్యబుద్ధిఃపుష్పనిజేద్యయోః |
 భూరిణవంచోత్సవేస్పర్శకంకయాస్సానకర్తృచ ||
 రామాలయసమీపస్థాన్ రామసేవార్థమగతాన్ |
 చండాలాన్ పతితాన్ వాపిస్తుప్త్యాస్సానార్థముద్యమః ||
 రామతద్భక్తసాదాంబుపానేచాచనునంతథా |
 ఏకహస్తనతిష్ఠాప్రణామోఽపేననముత్సవే |
 ప్రదక్షిణంనతేఃపూర్వముచ్చిష్టేవాఽశుచాసతి |
 శ్రీరామవందనంపాదప్రసృతిశ్చతదగ్రతః |
 పర్యంకబంధనంచాపిభోజనాన్మతభాషణే |
 నిగ్రహోనుగ్రహోవుత్పైర్భాషావిగ్రహరోదనే |
 (స్త్రీ) ఘసాకూతవదనమధోవాయువిమోక్షణం |
 పరనిందాపరస్తోత్రమస్త్రీలస్యాపిభాషణం |
 శక్తాగౌణోపచారశ్చాచ్యునివేదితభక్షణం |
 తత్తతాఽలోద్భవఫలాద్యదానంరావణచ్చిదే |
 వినియుక్తావశిష్టస్యసదానంవ్యంజనాదిషు |
 పృథ్వీకృత్యస్థితిశ్చైవపరేషామభిచాదనం |
 గురౌమాన్యంజస్తోత్రందేవతానిందనంతథా |
 శయనంరక్తసంగోత్రస్వాధీనాభ్యయనంశ్రుతేః |
 గురౌమనుష్యసేరానుప్రతిమాలోహాధీరపి |
 దంతశుద్ధిమకృత్వాతుశ్రీరామసికటేగతిః |
 ఏకవస్త్రేగ్రీణతేనైవాసకోధంకర్తృకారితా |
 నిషిద్ధకుసుమాద్యర్పాభిగమోరక్తవాససా |
 వాసోవిధూననంచాగ్రేమాంసంప్రాశ్యదాసేవనం |

అకృత్యాగ్రయణం నవ్యవీహితాముపయోజనం |
 పుష్పాణ్యదత్వాఘాపశాచిజ్జీర్ణాన్నకృతపూజనం |
 పిణ్యాకంపాశ్యపూజాచస్పర్శఃస్పృష్ట్యాప్రదీపకం |
 అపచారానిమాంత్సర్వాన్యత్సరిహరేత్సుధీః ||

—*అభివాదనపిఠిః*—

సాయంప్రాతశ్చవృద్ధానాంకుర్వాణస్యాభివాదనం |
 ఆయుఃప్రజ్ఞాబలంకీర్తిఃప్రవర్ధంతేదివేదినే ||
 శ్రోత్రీయస్త్ర్యుబ్ధిపూర్వోద్వయసోభివాదనమర్హతః |
 అగురుంనాభివాదేతవిషమస్థలసంస్థితం ||
 ఏకదేశాధ్యాపయితావేదస్యగురురుచ్యతే |
 సాంగవేదాధ్యాపయితాయస్సచార్యఉచ్యతే ||
 మంత్రోపదేష్టాచాచార్యస్తైషాంపత్నీస్సతాస్తథా ||
 పితోర్భాతృభగిన్యోచపితరావపితౌతయోః |
 పితృవ్యవత్పితృశురౌస్వసాభ్రాతాచపూర్వజః |
 మాతులానీచగురవస్తేభివాహ్యాదినేదినే ||
 కృత్వాస్వచరణాంగుష్ఠస్పర్శాంతంపూర్వవత్తతః |
 సవ్యదక్షిణహస్తాభ్యాంయుగపద్మక్షిణోత్తరౌ |
 సాంగుష్ఠౌచరణౌసవ్యదక్షిణౌసముపస్పృశేత్ ||
 కృతేభివాదనేవిప్రఃకుర్యాత్ప్రత్యభివాదనం |
 తస్యప్రకారస్తాయుష్కాభవసామ్యేత్యనంతరం |
 ఉక్త్వాతన్నానుతస్యాంత్యస్వరముచ్చార్యసప్లుతం |
 తదంతేకారముచ్చార్యసంధిశ్లిష్టంసమాచరేత్ ||
 కృతేభివాదనేకుర్యాన్నయఃప్రత్యభివాదనం |
 సతస్యదుష్కృతింస్యాప్యనరకంప్రతిపద్యతే ||

ద్విజాతిర్నవిజానాతియస్తుప్రత్యభివాదనం |
 తం నాభివాదయేద్ద్విప్రస్సతూద్రసదృశఃస్మృతః ||
 ఆభివాద్యద్విజత్కూద్రంసచేలస్నానసూగ్వకం |
 బ్రాహ్మణానాంశతంసమ్యగభివాద్యవిశుద్ధతి ||
 యజ్ఞైకాజగృహేసంఘేప్రణమేన్నాభివాదయేత్ ||
 పాపండినంకృతఘ్నంచమహాపాతకినంశతం |
 నాస్తికంపతితంవ్రాత్యంకుర్వంతందంతథావనం |
 సమిత్పుష్పకుశాగ్న్యంబుపాణిమప్రయతంతథా |
 స్నానభోజనపానామాదికుర్వంతంకర్తవైదికం |
 అభ్యక్తమాతురంశత్రుంగచ్ఛంతమపియోగినం |
 ఏవంగుణస్వయంచాపి బ్రాహ్మణో నాభివాదయేత్ ||
 ఉదక్యాంసూతికాంశుద్ధ్యేదభివాద్యోపనాసతః ||
 బ్రాహ్మణంకుశలంపృచ్ఛేత్సమానవయసంద్విజః |
 ఆత్మనోవయసామ్యానంక్షత్రియఃచేదనామయం |
 త్రైమమస్త్వితివైశ్యంతుశూద్రమారోగ్యమేవచ |
 సురాంపిబేతిచండాలంకృతేనైర్వందనాదికే ||
 నమసాగరమకుర్వాణేశూద్రేయస్సుప్త్యదాహరేత్ |
 తేనైవసహశూద్రేణనరకంయాతిసద్విజః ||
 నాతిక్రమేదసంభావ్యశ్రోత్రియంకానవేన్ద్రియం ||
 వినాపత్నీంతథాయోనిసంబంధానుపియోషితం |
 యోషితస్సకలాబ్రూయాత్సుభగేభగినీతివా ||
 సాంధ్యంకర్తృసమాప్త్యైవంద్విరాచవ్యగృహంప్రజేత్ ||

—*బ్రౌపాసనవిధిః*

సౌవర్ణేరాజతేతామ్రేపాతేన్యస్త్రిన్నథాపివా |

అభిన్నైసలిలంశుద్ధైసమాహృత్యసుగోపితం |
 గృహంగత్యాద్విరాచన్యపోక్షితంగోమయాంబుభిః |
 సమ్మార్జితంచతత్రస్థోహేమోమోవకరణాన్యథ |
 గృహంచహేమోమద్రవ్యాణిస్వాత్మానంపరిచారకాః |
 తేనోదకేనసంపోక్ష్యతతఆచమనంచరేత్ ||
 యద్వాగృహేసముద్భృత్యసలిలంతత్రకాంచనం |
 నిక్షిప్యదర్శచాథవాతేనసంపోక్ష్యణంచరేత్ ||
 మధ్యాహ్నసాయమప్యేవంతికాలంపోక్ష్యణంచరేత్ |
 నకుర్యాజ్జప హేమోమాదికర్మాసంపోక్షితేగృహే |
 శతత్రతుచతుర్వేదిశీనినాసార్యదర్శితే |
 పంచకాలప్రదీపేతుసంగతాశ్చౌతపథతిః ||
 స్వగృహేమాక్షవిధానెనకుర్యాదౌపాసనంస్వయం ||
 స్వస్యోపాధానుతోభాగితాస్వసీయోదుహితుఃపతిః |
 ఋత్విక్పత్నీగురుశ్శిష్యౌ హేమామంకుర్యాదనుజ్ఞయా ||
 హేమామమన్యస్యనోకుర్యాదకృత్వా హేమామమాత్మనః |
 జుహుయాన్నానుపేతోల్పవిద్యోనయువతిస్తథా |
 విధురోబ్రహ్మచారీచపరివారిడపితేత్రయః |
 పరార్థంకర్మకుర్వాణాఃసాతయంతిపతంతిచ ||
 శౌతాగ్నింజుహుయాత్పూర్వంస్తాగ్నిమితికేచన ||
 శౌర్యంభుక్త్వానజుహుయాచ్ఛౌతంస్తార్తమథాపివా |
 నిక్షిప్త్యాగ్నింస్వభార్యాయామృత్విజఃపరికల్పయ |
 ప్రవసేదస్తీచేతార్యంద్విమాసంసతతోధికం ||
 దంపత్యోస్సన్నిధౌ హేమామంకుర్యుఃపుత్రర్షిగాదయః

అథవాసన్నిధౌపత్యాన్నితాత్యాయనోబ్రవీత్ |
 ఉద్దేశత్యాగకృద్భూతావత్సీహ్యత్తదసన్నిధౌ |
 కనిష్ఠాయాంగృహస్థాయాంసంసృష్టాగ్నేర్ద్విజన్మనః |
 జ్యేష్ఠాస్త్రీగ్రామసీమానంహూమకాలేనలంఘయేత్ |
 జ్యేష్ఠాయాంతుగృహస్థాయాంకనిష్ఠానిర్గతాయది |
 తదానదోషపకాచేద్ధోమకాలంసలంఘయేత్ ||
 సంగవాత్ప్రాజ్ఞుఖ్యకాలఃఆపాయంగౌణకురితః |
 ప్రదోషాంతోముఖ్యకాలోగౌణస్తునవనాడికాః ||
 వదంతివైశ్వదేవాత్ప్రాగ్మోమకాలంతుకేచనః |
 ద్విరాచమృతిరాయమృపాణాఃసంకల్పభూతలే |
 ఉపలిప్తేగోమయేనహస్తమాత్రంజలేనచ |
 చతురశ్రంతత్రరేఖాస్త్రీసఃప్రాదేశసమ్మితాః |
 ప్రాగగ్రావక్షిణారంభాఉదగగ్రాస్తతస్తథా |
 పశ్చిమారంభమంగుస్తానామికాభ్యాంశృణేనవా |
 కాస్తాదినాపివోద్దిఖ్యతత్రస్యస్యతృణాదికం |
 ఆవోత్యతవైర్బుత్వాంనిరిహ్యథతృణాదికం |
 స్పృష్టోదకంవ్యాహృతీభిస్తత్రక్షిప్యపానకం |
 ప్రజ్వాల్యయాజ్ఞియైఃకాషైస్తతఃపరిసమూహ్యచ |
 హస్తేనాథావోక్షణాంభఃప్రాగుదగ్వానిరస్యచ |
 నిదధ్యాద్వారితత్రాస్యత్సర్వహూమేష్వితిక్రిమః ||
 తతస్సలిలపాత్రంతుసవ్యహస్తైనసంస్పృశన్ |
 మంత్రైశ్చతుర్భిరదితేమచున్యస్వేతిపావకం |
 పరిషిష్యస్వలంకృత్యవహ్నవేకామమంత్రకం |
 ఆధాయసమిధంతస్యాంప్రదీప్తాయాంసమంతతః |

అతీత్యద్వ్యంగుశంతత్రహుత్వాసూర్యాయతండువైః|

వతురంగుళిసంపూర్ణైఃఃపాణినాదేవతీర్థతః|

మధ్యేగ్నయోస్విప్రకృతేప్రాగుదీప్త్యామసంయుతం|

హుత్వైకాంపునరాధాయసమిధంపూర్వవత్తతః|

పరిషిచ్యత్వన్యమంస్థాఃప్రాసావీరితిభేదతః|

సూక్తేనాగ్నేనయోగ్యగ్నిమపతిష్ఠేత్కృతాంజలిః||

సాయంభదోగ్నయోపూర్వాహుతిరన్యత్సమంభవేత్ ||

ప్రాతర్యద్యకృతోహూమః

కుర్యాత్ ప్రాక్సాయమాహుతేః|

సాయంయద్యకృతోహూమః

కుర్యాత్ప్రాక్సాయమాహుతేః||

కుర్యాత్ప్రాగ్జప్తమాత్కాలాత్

గతాహూమాపృథక్పృథక్ ||

దౌపాసనేఋత్యకాలాదిపత్యాదౌతునిష్కృతిః|

వ్యాహృతిత్రితయేనైవహూమస్సాన్యచ్ఛిష్టసన్మతః||

ప్రాతస్సాయంచవాహూమమకృత్వాభుక్తవాన్యది|

యత్రేయథాహత్యేతాభ్యానూదధ్యాత్సమిధౌతదా||

దౌపాసనాగ్నిద్విశయసంసర్గేగ్నంవిభజ్యతం|

మమాంశోయంనుమాంశోయమితిమత్వానిజాంశకే|

పూర్వహూతాగ్నయోవివిచయేస్వాహేతిసంహునేత్ ||

ప్రాయశ్చిత్తాహుతీశ్చాపిపశ్చాద్ధోతాహునేదధః|

స్వాంశేగ్నయేపథికృతేగ్నయోవివిచయేత్వితి|

స్వాహంతాభ్యాంచమంతాభ్యాంప్రాయశ్చిత్తాహుతిం

తతః|ఉభౌసమారోపయేతాంసహౌవాగ్నిత్యతిక్రమః||

లోకికానలసంస్కరేవివింపాహిపంచకం!
 హుత్వావేదిత్యమేవేతిచిత్తంబోధాయనోబ్రవీత్ ।
 అహుతోష్టసుకాలేషుయద్యగ్నిర్లోకికోభవేత్ ।
 సమారూఢస్సమిథ్యాత్మన్యహుతోద్విస్తులోకికః॥
 హుమామకాలేదంపతీతుయదిగ్రామాద్యహిర్గతా ।
 భర్తరిప్రోషితేవత్నీ హుమామకాలేతథాయది ।
 భర్తరిప్రోషితేమాసద్వయామూర్ధ్వమనాగలే ।
 అగ్నోపాదేనసంస్పృష్టైతథాచాశువిభిర్నరైః ।
 అమేధ్యేనాపిసంస్పృష్టైలోకికోగ్నిర్నసంశయః॥
 అన్యేనాపిహృతేమేధ్యేస్పృష్టేగ్నోభోజనాత్పరం ।
 దివానిశాయామపివాసద్యస్మింథాయపావకం ।
 కాలద్యయంనభుజీతభుక్తైఃప్రాగేకకాలికం ।
 స్వయమేవవినష్టేగ్నోభుక్తేఃప్రాక్తత్పరంతువా ।
 అభోజనమయాశ్చగ్నేపీనివాజ్యాహుతించరేత్ ॥
 అభోజనంతుదంపత్యోన్మవేదన్యతరస్యవా॥
 విచ్ఛిన్నవహ్నిసంధానిందివాకుర్యాద్యదాతదా ।
 పూర్వేద్యుష్ణాయమారభ్యకుర్యాద్దోమద్వయంప్రథక్
 ప్రతిమాసంపాదకృత్త్రంవిచ్ఛిన్నాగ్నేస్తునిష్కృతిః ।
 పాదప్రస్థంఘృతపంచప్రస్థకంధాన్యమేవచ ।
 దత్వాచశ్రోత్రియాయైవతతస్సంధానమాచరేత్ ॥
 ద్వాత్రింశత్ప్రేస్తృతిఃప్రస్థంముష్టయక్షోడశాపివా ।
 ఆపద్యద్వనివాపహ్నాస్సమారోపణమాచరేత్ ॥
 అశ్వశ్శసమిథిప్వాగ్నిమయంతఇతిమంత్రతః ।
 తదభావేతుపాలాశ్యమాదుంబర్యామథాపివా ।

ఓం

సచ్చరిత్రసుధానిధిః.

ఖాదర్యాంవాపిసమిధిసమారోపణమాచరేత్ ||
ఆజుహ్వీనస్సుప్రతీకఁడద్భుత్యస్వేతిమంత్రతః |
ఆధాయతొకికేగ్నాతాంహుమామంతుర్యాత్తతఃపరం ||
యద్వాయాతేఅగ్నఇతిసమారోప్యాగ్నిమాత్మని |
విస్మజ్యోపానరోహేతిమంత్రేణజుహుయాత్తతః ||
ఆత్మన్యగ్నిసమాగూఢేశూద్రాంత్యపతితత్త్వభిః |
అమేధ్యవాయసోదత్యాసూతికాశువిభిర్యది |
సంస్పృష్టేతొకికేవహ్నోవిస్మజ్యాత్మస్థపావకం |
పునస్తాద్విదత్యమంత్రేణోపసమింభ్యత్రయేణచ |
వ్యాహృతీనాంస్వయంహుత్యా
హుమామంతుర్యాత్స్వశక్తితః ||
శవాసుగమనాశౌచోపహూతేగ్నిసమింధనం |
సర్వప్రాయశ్చిత్తహుమామంసద్యోన్యవైవకారయేత్ ||
కేనిద్వదంత్యగ్నినాశమాత్కారూఢేపిపావకే |
పతితాద్యైర్భాషణేచమజ్జనేనృతుమైథునే ||
అకృత్వాభూజనంతాత్రాసభార్యఃపర్వదర్శయోః |
ప్రతిమాసంప్రతిపదిస్థాలీపాకంసమాచరేత్ ||
పాలాశఖాదిరాశ్వత్థజైల్వోదుంబరవేతసాః |
శవ్యరాగపామార్గదూర్వా
దర్భాస్సృస్సమిధఃక్రమాత్ ||
ప్రాదేశమాత్రాస్సత్వకాగ్నసంగ్రహ్యజంతవర్జితాః | ద్వివృక్షసంభవాజీర్ణాస్థేనైవాంకుశ్తతోధికాః |
సక్షీరపత్రానిర్విర్యాస్సమిధఃపాటితాస్త్యజేత్ ||
ఇథ్శస్త్రద్విగుణఃకార్యస్త్రైగుణఃపరిధిఃస్మృతః |

స్మారేపాదేశశ్చిద్వాద్విగుణఃపరిధిఃస్త్రుతః॥
 తుళసీఘృష్ణసమిధోదర్భాదీంశ్చాహరేత్స్వయం॥
 క్రీతైశ్చూద్రాహృతైరేకర్మకుర్యాత్ప్రతేదధః॥
 వేదాంతదేశికమతేక్రీతఫాష్టాంగదోషకృత్॥
 తుళసీకాష్టజేవహ్నౌపచత్యన్నంహవిశ్చయః॥
 తస్మిన్వాజుహుయాత్తస్యభవేదేవాక్షయఃఫలం॥
 కాష్టాద్యపోక్షితంవహ్నౌనాదధ్యాదశుచీనిచ॥
 ధమన్యోపసమింధేతవహ్నింనావైశ్చసాధనైః॥
 తృణాద్యనుంతరేకృత్వాసమింధేతముఖేనవా॥
 భట్వాదీనామధోవహ్నింనాదధ్యాన్నచలంఘయేత్॥
 యత్రకాష్టంతచ్ఛ్రవణంతత్రరోగోహుతేభవేత్॥
 తదక్షియత్రజ్వాలాలాబ్ధినిందాతత్రహుతేభవేత్॥
 నాసికాయత్రధూమస్సాన్యత్రత్రహూమేధనక్షయః॥
 యత్రభస్మశిరస్తత్సాన్యత్రత్రహుపఃపలుతేభవేత్॥
 జిహ్వజ్వాలాయత్రత్రజుహుయాత్సర్వకర్మసు॥
 మధ్యేగ్నౌకనకాజిహ్వహూమస్సాన్యజ్ఞాతకర్మణి॥
 కృష్ణజిహ్వదక్షిణేపాద్యధోమస్సాన్యత్రత్రమైత్యకే॥
 వివాహహూమోజిహ్వయాంసువగ్నాయాంతుపశ్చిమే॥
 రక్తాజిహ్వోత్తరేహూమస్తతోపనయనేస్త్రుతః॥
 శాంతికర్మణిహూమేస్యాన్బహురూపేశదిక్ష్ణితా॥
 అగ్నిదిగ్వితిరిక్తాయాంహూమస్సాన్యదభిచారకే॥
 సుప్రభేతిదిశిపాచ్ఛ్యాంజిహ్వహుతభుజోభవేత్॥
 ఏభ్యాన్యాన్వైశ్వదేవాదిహూనూంస్త్రుతసమాచరే
 త్॥జిహ్వేపవమవిజ్ఞాయజుహుయాద్యోహవిద్విజః॥

నిష్ఫలంకర్మతస్యస్యాన్నరకంసోధిగచ్ఛతి॥
 బ్రహ్మచారీతుసమిధాధాస్యఇతికాలయోః॥
 సంకల్పకృత్వోద్వేగైశ్చాదిప్రజ్వాల్యాగ్నింప్రతిష్ఠితం॥
 శరిమృజ్యపరిత్యేతితతఃపరిసమూహ్యాచ॥
 పరిషిచ్యాగ్నయ్యితిమంత్రైర్ద్వాదశభిస్తతః॥
 సమిధోద్వాదశాధాయపరిషిచ్యచపూర్వవత్॥
 మంత్రైర్యత్యేతగ్నయ్యితిమయిమేధామితిత్రిభిః॥
 ఉపతిష్ఠేత్సాయమేవేత్యాహుఃకేవిద్వటోరదం॥
 ఆసమావర్తనాద్వహ్నివాదధ్యాల్లాకికేవ్రతీ॥
 స్నాతకస్తువివాహాత్ప్రాగ్లాకికాగ్నృతాహుతీః॥
 సాయంప్రాతర్వాప్యహుతీభిర్న్యత్వాకుర్యాదుపస్థితం॥
 విధురౌపాసనేచింత్యంవచసంయత్రకుత్రచిత్॥
 ఉద్ధృత్యవహ్నిమిత్యాదికారికానాంతథాకరః॥
 కృత్వాగ్నిహూత్రంహూమంవానిర్గత్యాగ్నిగృహంధృ
 హిః॥ ఉపస్థృతేన్ద్రంగళానిద్రవ్యాణీనూనినిత్యశః॥
 రాజానంబ్రాహ్మణంకన్యాంశ్వేతపుష్పాణీచందనం॥
 ధేనుంసవత్సాంవృషభంమృత్తికాంగోమయంతిలాకా॥
 సువర్ణమక్షతాఽరత్నందూర్వాదధిఘృతంమధు॥
 శమ్యశ్వస్థౌరగదహనాహారిద్రాంలవణంగుడం॥
 గోరోచనంమృదంగంచదర్పణంధాన్యమేవచ॥
 జీరకంరాజమాషంచప్రాతఃపశ్యేత్సదాబుధః॥

—*అథ బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః*—

గ్రాహద్యహిఃప్రాగ్నిదీపీంగతోద్వీదీపీంతువాదిశం॥
 ద్వీరౌచమ్యకృతప్రాణాయామస్సంకల్పయేదితి॥

బ్రహ్మయజ్ఞేనయత్క్యేభస్సప్తస్త్వోవిద్యదసీతిచ |
 ఋచఃప్రీణంత్యతితతస్త్రిఃపీత్యాసలిలంతతః |
 ఓష్ఠాయజాంపిప్రీణంత్యత్యుభౌసంపరిమార్జయత్ |
 తౌతుసామానాపీప్రీణంత్యత్యుపస్సృశ్యతతశ్శిరః |
 పరంప్రీణంత్యథర్వాణీత్యుక్త్వాతతఉపస్సృశేత్ |
 ఆంగీరసోబ్రాహ్మణాఃప్రీణంత్యతివిలోచనే |
 ఇతిహాసపురాణానాంప్రీణంత్యతిచనాసితే |
 కల్వాశ్చగాథాఃప్రీణన్విత్యశశ్రోత్రద్వయంస్సృశేత్ |
 ప్రీణంతునారాశంసీరిత్యురస్సప్తస్త్వోదకంస్సృశేత్ |
 అత్రాపితుల్యానియమాయఅచమనశ్చరితాః ||
 ఆచమ్యైవంతుచౌదేశేప్రాగగ్రీషుకుశేష్వథ |
 ఆసీనఃప్రాజ్ఞుభిఃప్రాణానాయమ్యత్రికరౌతతః |
 సంకల్పాక్షప్రకారేణకృత్వాజానునిదక్షిణే |
 ఓంకారమూదాపుచ్చార్థగాయత్రీంపాదశస్తతః |
 ప్రతిపాదంవ్యాహృతీభిఃక్రమేణాదౌపృథగ్యుతాం |
 అర్ధర్చశోవ్యాహృతీభ్యామూద్యాభ్యామూదితోయుతాం |
 తృతీయయాదౌవ్యాహృత్యాయుక్తామనవసాయతాం |
 ఉచ్చరేదథవాంతేమతిస్రోహివ్యాహృతీఃపృథక్ |
 పాదార్ధర్చానవానానాంపూర్వోక్తవిధినావదేత్ ||
 నసంయుజ్యాచ్చసర్వత్రగాయత్రీంవ్యాహృతింతథా |
 యద్వావినావ్యాహృతీభిర్గాయత్రీంత్రిర్వదేదిత్ ||
 వేదాదీంశ్చతురోధీత్యప్రశ్నాధ్యయనమారభేత్ |
 పరేద్యురుత్తరంప్రశ్నంతత్పరేద్యుస్తదుత్తరం ||
 ఏవంప్రతిదినంప్రశ్నమధీత్యతదనంతరం |

సచ్చరిత్రసుధానిధిః

నమోబ్రహ్మణ్య త్యేతాన్మృచమంతేజపేత్త్రిధా ।
 తతోవృష్టిరసీత్యుక్త్వాసలిలంసమువస్సు శేత్ ॥
 గృహసుభ్యేత్యయతిః చిద్దద్యాత్సాదక్షిణాన్మృతా ॥
 అసధ్యాయోమనియతప్రశ్నస్వాధ్యాయవాజపేత్ ।
 అనువాకంత్యనియతప్రశ్నస్వాధ్యాయవాజపేత్ ॥
 ఉపసీతోమాణవకఃప్రథమోపాక్ష్మతేఃపురా ।
 వేదాదీంశ్చతురోధీశ్యగాయత్రీంచతతోజపేత్ ॥
 జపేత్పురుషసూక్తంయోబ్రహ్మయజ్ఞేహరింస్త్వరణ ।
 ససర్వవేదపాఠస్యఫలగపాప్రొత్త్యసంశయః ॥
 పారాయణేబ్రహ్మయజ్ఞేతథాన్యేష్యపికర్తృసు ।
 ప్రజపేత్సంహితాం నైవపదక్రమజటాదికాన్ ॥
 అనుషంగంచాన్యశాఖాంబ్రహ్మయజ్ఞేవివర్ణయేత్ ।
 ప్రాతఃకాలేబ్రహ్మయజ్ఞేతదామందంపఠేచ్ఛుక్రితిం ।
 మధ్యందినేపరాహ్ణేచపఠేచ్ఛుచ్ఛ్వాసేర్వరేణతు ॥
 అధీయాతసదాగ్రామమధ్యేతుమనిశాశ్చుక్రితిం ॥
 తతోవేదస్యాధ్యయనంతస్యవాధ్యాపనంజపం ।
 అభ్యాసంవాతస్యకుర్యాత్తదగ్ధాన్వావిచింతయేత్ ॥
 వేదాభ్యాసావిరోధేనశాస్త్రాణీచసమభ్యసేత్ ॥
 యోనధీత్యశ్చుక్రితింశాస్త్రమభ్యసేత్సాన్వయస్తుపః ।
 జీవన్నేవభవేచ్ఛూద్రీత్యేవంమనురుబ్రవీత్ ॥
 పరాశరోబ్రవీద్విప్రీనామధారీశ్చుక్రితింవినా ॥
 వేదహీనస్యవిప్రీన్యసర్వశాస్త్రప్రగల్భతా ।
 సగ్నాయాయోషితస్సర్వాలంకారాణ్యవవైభవేత్ ॥
 విష్ణుతాస్యాచ్ఛుక్రితిర్యేనస్వధీతాపిద్విజన్తనా ।

సభూరిణహేతివిజ్ఞేయోవియోనించాధిగచ్ఛతి॥
 అథ్థాథ్థంయోనియుంజీతబ్రాహ్మణోనిగమాక్షరం।
 ప్రత్యక్షరంబ్రహ్మహత్యాపాపంప్రాప్తోత్యసంశయః॥
 ప్రఖ్యాపనంప్రాధ్యయనంప్రశ్నపూర్వప్రతిగ్రహః।
 యాజనాధ్యాపనేవాదష్టడ్విధోవేదవిక్రయః॥
 అనధ్యాయేష్వధ్యయనంవేదస్యచవిధింవినా।
 అథ్థాథ్థంవినియోగశ్చత్రయంవేదవినాశనం॥

—*అనధ్యాయప్రదోషాదినిర్ణయః*—

అనధ్యాయది నాన్యత్రప్రవక్ష్యం తేయథామతి॥
 చతుర్దశ్యష్టమీపర్వద్వయేషుప్రతిపత్నుచ।
 శయనాయనమన్వాదియుగాదివిషువేష్వపి।
 సంధ్యయోశ్చప్రదోషేషునాథీయాతశ్శ్రుతిద్విజః॥
 త్రిముహూర్తమనధ్యాయతిధిర్యస్మిన్దినేభవేత్।
 ఉదయేస్తమయేవాపితతానధ్యాయమాచరేత్॥
 చతుర్దశ్యాయదాపగ్నదర్శోవాస్తమయాత్పురా।
 సంద్యశ్శ్చత్రేణయోనశ్శ్యామనధ్యాయస్తదాభవేత్॥
 అపరేష్యచ్ఛ్రావ్యేద్యురేనధ్యాయోయదాభవేత్
 తదాభయోమహాధ్యదినేనవేదాధ్యయనంచరేత్॥
 యశ్చాభ్యయనసందేహస్తత్రనాధ్యయనంచరేత్॥
 త్యజేయోనిసినాడినాంరాత్రోన్యూనాయదాభవేత్।
 అపరేష్యస్తమయామూర్ధ్వంచతుర్థీచేద్వి నాడికా।
 షష్ఠాన్యూనోపంచదశనాడికానాంయదాభవేత్।
 సప్తమ్యస్తమయామూర్ధ్వంయద్యేకఘటికాభవేత్।
 న్యూనాచద్వాదశేషష్ఠినాడికానాంభవేద్ద్యది

ఉద్ధృమస్తమయాదర్థఘటికాచేత్త్రయోదశీ|
 యస్మిన్దినేచానధ్యాయఃపూర్వేద్యుద్ధివసాంతతః||
 సర్వేష్వేతేషుతిథిషుప్రదోషఃపరికీర్తితః||
 ఆషాఢశుక్లద్వాదశ్యాంయస్మాచ్ఛేతేరమావతిః|
 శయనద్వాదశీతస్మాత్సాప్రొక్తామునిపుంగవైః||
 ఆషాఢేకార్తికేజ్యేష్ఠేచైత్రేమాసేచఫాల్గునే|
 పౌర్ణమాసీభాద్రపదేతృతీయాచైత్రమాస్యపి|
 ఆషాఢేదశమీశుక్లాకృష్ణాచశ్రావణాప్రమీ|
 ఆశ్వయుక్కుక్షనవమీపాషేచైకాదశీసితా|
 ఫాల్గునేమాస్యమావాస్యామాఘేశుక్లాచసప్తమీ|
 కార్తికేద్వాదశీశుక్లామన్వాదయథమేస్తృతాః||
 శుక్లాతృతీయావైశాఖేనవమీకార్తికీసితా|
 కృష్ణాత్రయోదశీభాద్రేమాఘేమాచయుగాదయః||
 సంత్యజ్యేచాప్యనధ్యాయకాలామునిభిరీరితాః|
 గౌతమాపస్తంబుఃశ్రైష్ఠాఃతవ్యాస్తత్రతత్రతే||

—*అభిగమనారాధనక్రమః*—

ఏవంశ్రీరామకైంకర్యరూపామౌళామాదికాఃక్రియాః||
 శ్రీరామచంద్రప్రీత్యర్థంకృత్వాసీతాథనాజ్ఞయా|
 స్వదేవగృహమాగత్యానమ్యద్వాష్టాననుజ్ఞయా|
 ప్రవిశ్యసంప్రణమ్యాస్త్రాంగప్రణామేనారాఘవం||
 జయశ్రీరామరక్షోహంకసుప్రభాతానిశాస్తుతే|
 కాసల్యాసుప్రజారామపూర్వాసంధ్యాప్రవర్తతే|
 ఉత్తిష్ఠనరశాద్బాలకర్తవ్యందైవమాహ్నికంA
 వీరసౌమ్యవిబుధ్యస్వకౌసల్యానందవర్ధన|

జగద్విసర్వంస్వపితత్వయినను పేన గాఢివః |
 ఇతిప్రబోధ్యశ్రీరామం తా వ యోగిన్ కోఽరరం |
 ఉద్ధృత్యానమృతేగామా క్షుణ్ణాదుపరంపరాం |
 ద్వయేనమితగద్యేన వారానా శిరఃస్థితః జేత్ ||
 పక్షైఃపుష్పైఃఫలైఃసోద్యైః కేవలం గలినాపివా |
 కృపాసముద్రంశ్రీరామంసర్వలూకైక నాయకం |
 సకృత్ స్మరణమాత్రేణసర్వాభావానినాశనం |
 ఆశ్రితాభీష్టదాతారంసర్వదంబలికింకరం |
 బ్రహ్మశాదిసురశేష్తసమర్చితపదాంబుజం |
 యథోక్తవిధినాభ్యర్చ్యస్తుల్వాచవివితైస్తవైః |
 సమాప్యచాభిగమనంశ్రీరామాయసమర్పయేత్ ||
 వైకుంఠాన్వయసంజాతశ్రీనివాసార్యసూనువా |
 శ్రీనివాసయతిశ్రేష్ఠపదాంబుజపడంఘ్రిణా |
 సీతారామపదాంభోజనిత్యసంయుక్తచేతసా |
 శ్రీవీరరాఘవేనాక్తైరచ్చరిత్రసుధాధౌ |
 సీతారామప్రేరణయాకృతోభిగమనక్రమః ||
 నర్థాభ్యేహయనేమాసిమిథునేనవమీతిథౌ |
 శ్లోకైర్నగాధైరుక్తోయంమయాభిగమనక్రమః ||

—*అథోపాదానవిధిః*—

*అజతాతంకుజాజానిమజాత్మజపితామహం |
 అజాత్మజమజందేవంభజామృజపితామహం ||

~*~*~
 *అజతాతం- బ్రహ్మజనకం- కుజాజానింసీతాపతిం-అజాత్మజస్యరు
 ద్రస్యపితామహం- అకోపస్తథః- సతత్తజపుక్రాయస్యతం-అజోద
 శరథపితా- సజపితామహూ-నుస్యతం||.....

—*పుష్పతులసీదర్భాహరణవిధిః*—

సమాప్యగామాభిగమముపాదానమనంతరం |
 సంకల్ప్యపుష్పతులసీసమిద్దర్భాసమాహరేత్ ||
 అన్యోనిపూజాద్రవ్యాణిధనధాన్యాదికానిచ |
 పుష్పాణిచంపకాంభోజమల్లికాదీనిచాహరేత్ ||
 అయాచితంపర్యుషితంస్పృష్టంపాదేనలంఘితం |
 స్నానం చస్పృష్టమస్పృశ్యైః కేశకీటాదిదూషితం |
 దుర్గంధంఘటగంధంచనిర్గంధంపతితంభవి |
 ఉగ్రగంధంశీర్ణదళమూర్ణనాభివివేషితం |
 స్వయంపతితమన్యాగ్ధంసందిష్టమవికాశితం |
 హస్తవస్తాగ్రిరగ్రహేరండవటానీతంపరిత్యజేత్ ||
 దేవోద్యావోద్భవైఃపుష్పైర్నార్పయేన్మహాదేవతాం |
 నజిఘ్రిత్ కుసుమాదీనినైవేద్యానిరమాపతేః ||
 భృగుభౌమారగ్రవారేషుమన్వాదిషుయుగాదిషు |
 చతుర్దశ్యస్తమీపాతసంక్రాంతిద్వాదశీషుచ |
 నాహరేత్తుళసీమూర్ధ్వంమధ్యాహ్నోత్పర్వణౌరపి ||
 తుళసిశ్రీసఖేశుభైఃపాపహారిణిపుణ్యదే |
 సమస్తేనారదసుతేనారాయణమనఃప్రియే ||
 సమస్తేదేవీతుళసినమస్తేహరివల్లభే |
 లోకమాతర్నమస్తుభ్యంసమస్తేభక్తవత్సలే ||
 ఆనందాశ్రుసముద్బూతేవిష్ణోర్విష్ణుప్రియంకరే |
 ప్రసీదమేశ్యభక్తస్యభూయోభూయోనమోస్తుతే ||
 తుళస్యమృతజన్మాసిసదాత్వంకేశవప్రియే |
 కేశవార్ధంలునామిత్వాంవరదాభవశోభనే ||

మోక్షైకహేతోధరణీప్రసూతే
 విష్ణోస్సమస్తస్యగురోఃప్రియతే।
 ఆరాధనార్థం పురుషోత్తమస్య
 లునామివత్రం తుభసి క్షమస్వ॥
 స్తుత్యైవంతుభసీంస్తోత్రైర్గృహీత్వాప్రార్థయేత్తతః॥
 ప్రసీదమమదేవేశి ప్రసీదహరివల్లభే।
 క్షీరోదమథనోద్భూతేతుభసిత్వంప్రసీదమే॥
 త్వన్ములేసర్వతీర్థానిత్వన్మధ్యేసర్వదేవతాః।
 త్వదగ్రేసర్వవేదాశ్చకులసిత్వాంసమామృతాం॥
 కాయేనమనసావాచాయత్వాపంజాయతేషయా॥
 తత్సర్వంశాశయక్షిప్తంవిష్ణోరారాధనాద్భుతే॥
 ఆహృత్యచహరిష్యంశ్చతుభసీంప్రణమేత్సదా।
 ప్రతూళయేన్నతుభసీంపుష్పంప్రతూళయేజ్జలైః॥
 శుష్కైఃపర్యషిలైర్వాపిపూజయేత్తుభసీద్దళైః।
 నాక్షతైరర్చయేత్పుష్పైస్తుభసీరహితైరపి॥
 తత్తద్దినైష్వపయోగ్యాదర్భాస్తత్తద్దినోద్ధృతాః।
 మాసేనభిష్యాహృతాశ్చేద్యోగ్యాదర్భాస్తువత్సరం॥
 క్వచిన్నభిష్యత్కత్వామాఘమాసీతిచక్వచిత్॥
 హుంకారేణసతారేణపాశ్చుఖౌవాప్యదక్షుభః।
 దర్భాన్సృష్ట్యేథమం త్రేణవిరిచేనెతిచాహరేత్॥
 విరించేనస హుంకృన్నపరమేష్ఠినిసర్గజ।
 నుదసగ్వాణిపాపానిదర్భస్వస్తకరోభవ॥
 కుశోధపిశ్వామిత్రోశ్వవాలఃకాశస్తైశ్చవచ॥

దూర్వోశీరోయవోక్తేహిర్దర్భాపతేక్రమాత్ స్మృతాః॥
 భాయాధ్వాశువిదేశేషుయెదర్భాస్తాన్వివర్జయేత్ ॥
 యెపరిస్తరణేదర్భాయెదర్భాపితృకర్మణి।
 ఆసనెబ్రహ్మయజ్ఞైశ్చయెదర్భాయజ్ఞభూమిషు॥
 చిన్నాగ్రాన్నిదగ్ధాంశ్చస్పృష్టానప్రయతైరపి।
 నఖచ్ఛిన్నాదక్షిణాగ్రాదర్భానెతాన్వివర్జయేత్ ॥

—*ద్రవ్యార్జనప్రకారః*—

అగ్ధార్జనంపోష్యవర్గరక్షణాయసమాచరేత్ ।
 సితృమాతృభ్రాతృభార్యాపుత్రపుత్రాశ్చితాగ్నయః।
 ఆతిథ్యభ్యాగతాచార్యాఃపోష్యవర్గాదాహృతాః॥
 బ్రాహ్మణభ్యాఃపిశిష్యైఃబ్యుక్తైఃయభ్యోపివాధనం।
 వైశ్యేభ్యావాపిగృహ్ణీయాన్నతూద్రేభ్యఃకదాచన।
 శిష్టానధ్యాపయేద్వాపియాజయేద్వాద్విజానతః॥
 అధ్యాపనంయాజనంచసకుర్యాదసతాంద్విజః॥
 వణ్ణాంతుకర్తృణాంశుభ్యేత్రీణికర్మాణిజీవికాః।
 యాజనాధ్యాపనైవైవవిశిష్టాచ్చప్రతిగ్రహాః॥
 ఋతామృతాభ్యాంజీవేతన్యతేనప్రమృతేనవా।
 సత్యాన్యతాభ్యాంజీవేతన్శ్వన్యత్యాకథంచన॥
 ఋతముంచశిలంప్రోక్తమమృతంస్యాదయాచితం।
 మృతంతుయాచితంప్రోక్తప్రమృతంకృషిరుచ్యతే॥
 సత్యాన్యతంవణిధర్మశ్శ్వవృత్తిస్సేవనంస్తృతం॥
 భృతకాధ్యాపకాద్ధ్రామయాజకాద్భృతకార్చకాత్ ।
 భృతకాధ్యాయినోపృక్షజీవనాఃకూటపాక్షిణః॥
 సోమవిక్రయిణశ్చాపిసతతంశ్రాద్ధభోజినః।

(ప్రీ)జితాద్భిషజష్టండాతగదర్యప్తిశునాదపి।
 పాతకేశ్విత్రపాపండివతితేభ్యఃపురోహితాత్
 అధ్యక్షగణికానగ్నిహేతుకెభ్యోవికమకాణః।
 వృషబీజప్రహరిణోబింబప్రస్థాపకాచ్ఛరాత్।
 అసత్యవాదినశ్శూదశిష్యాచ్ఛిల్పీపజీవినః।
 జ్ఞాతేస్సులబధినశ్శత్రోర్వేదశాస్త్రావమానినః।
 రమారమణతద్భక్తద్వేషిశూగమ్యగామినః।
 నిక్షేపహరిణశ్చోరాత్పరద్రవ్యాపహరిణః।
 ఏభ్యోనప్రతిగృహ్ణీయాతుగలటాయాన్యపాదపి।
 లవణక్షీరదధ్యన్నమధుతండులసపిఠమాం।
 గ్రామ్యారణ్యపశుక్షౌమగంధపుష్పగుడాశ్శనాం।
 తిలతైలాయుధవిషమాంసగోసోమవాససాం।
 ఏమాంవిక్రయకృద్భ్యశ్చనకర్తవ్యఃప్రతిగ్రహః॥
 ప్రజావిక్రయిణోధర్మదారవిక్రయిణస్తథా॥
 ధర్మందద్యాత్పితౄర్హితౄరోర్హాన్యస్యకస్యచిత్॥
 దేశతఃకాలతశ్చాపిజాతితఃకర్మతస్తథా।
 స్వరూపతశ్చాభిహితఃపంచధాసత్ప్రతిగ్రహః॥
 దేశస్సృత్యేతుగంగాదిఃకాలస్తుగ్రహణాదికః।
 శ్రుతియాదిస్తథాజాతికర్మసోమక్రయాదికం॥
 మహిషీమేషదానాదినిషిద్ధంసౌత్వత్వరూపతః॥
 అసద్భ్యవఃప్రతిగృహ్యోర్థంయస్సద్భ్యవస్సంప్రయచ్ఛతి।
 సకృత్వానావమాత్మానంసంతారయతితావుభౌ॥
 అసత్ప్రతిగ్రహంహితాత్పాకుర్వన్సద్భ్యవఃప్రతిగ్రహః।
 గృహ్ణీయాత్ప్రతిగ్రహంవాహితాత్పైత్యమతంద్రితః॥

౮౦

సచ్చరిత్రసుధానిధిః

గృహానగచ్ఛన్న సతామకుర్వన్మరపీడనం ।
 లభ్యేనయోనకేనాపిసంతుప్తస్సతతంభవేత్ ॥
 తాంబూలఫలమూలాంబుదర్భశాకవసుంధరాః ।
 గంధపుష్పదధిక్షీరగృహశయ్యాసనానిచ ।
 ఏతానిప్రతిగృహ్నియాత్సర్వభ్యోపిననిర్బుడేత్ ॥
 భిషక్పాపండుపతితకులటాభ్యోనినాసదా ॥
 దానందదద్ధ్యైర్యైరుక్తమచ్యుతఃప్రియతామితి ।
 ప్రతిగ్రహీతృభిశ్చాపినతేయాంతియమాంతికం ॥
 అతోయంసాత్వికందానంతోయపూర్వంతుశాంతిదం ।
 ఆశిషాపాష్టికందద్యాదానంత్రవిధముచ్యతే ॥
 *చతుష్కపితరంషటకపితృపాత్రంసహస్రకం ।
 సహస్రదోషంపురుషందశకారింభజేసమం ॥
 వైశ్రవాన్వయసంభూతశ్రీనివాసార్యసూనునా ।
 శ్రీనివాసయతిశ్రేష్ఠపదాంభాజవడంఘ్రిణా ।
 సీతారమణపాదాబ్జయుగ్మవిన్యస్తచేతపా ।
 శ్రీవీరరాఘవేనోక్తేసచ్చరిత్రసుధానిధౌ ।
 శ్రీరామచంద్రప్రీత్యర్థముపాదానవిధిక్రమః ॥
 అజ్ఞేనభోతైరేమాసిసహస్యేపాక్తనేతిథౌ ।
 రంక్షైశ్శోకైఃస్తవైఃప్రాక్తఉపాదానవిధిర్మయా ॥

~~~~~
 *చతుష్కపితృపాత్రం - తస్యపితరం - షటకపితృపాత్రం - జనక
 శ్వవః - సఃపాత్రోయ్యత్యతం - సహస్రంకాశీరాంసియస్యతం - సహ
 స్రశీర్షాపురుషఇతిప్రతే - సహస్రదోషంసహస్రబాహుం - దశకస్యద
 శశిరసోరావణస్యఅగ్నిశక్తుం - సమంసలక్ష్మీకం - పురుషం - నారా
 యణంభజే ॥

శ్రీయోనమః.

—*వైమిత్రిక స్నానాదినిర్ణయః*—

అత్రమాధ్యాహ్నిక స్నానప్రసంగాత్క్రియ తేఢునా |
 వైమిత్రికాభ్యంగధాత్రీమృదభిమాఘమజ్జనం |
 గ్రహణేనైవసంక్రాంత్యాంస్నానంనద్యారజస్తథా |
 నిర్ణేష్యేత్రసుసూక్ష్మార్థంసంగ్రహేణచదృశ్యతే ||
 పండుపాపండుపతితోన్నతృపాశుపతాదికాః |
 ఆభాజ్యాన్నాస్మిదాలంతుకర్తృకాలేచభాజనే |
 ఖరోష్ట్రకృకలాసాఘవృకగర్దభవానరాః |
 గృధ్రీభాసోలూకకాకకుకుటగ్రీమసూకరాః |
 త్తశానంప్రేతధూమంచచితకాఘంచితంసురాం |
 సురాభాండంచలశునంస్నిగ్ధమస్థిచమానుషం |
 శూద్రంపరస్యాసృజ్జ్వలసంరేతోమూత్రమలానిచ |
 దేవతాసన్నిధింముక్త్వాన్యత్రదేవలకంతథా |
 యూపంచయజ్ఞేనిర్వృత్యేస్పృష్ట్యాస్నానంసమాచరేత్ |
 వమనేభాజనాత్పూర్వంపురీషోత్సర్జనతథా |
 దుస్స్వప్నేచర్తుగమనేశోకజాశునిపాతనే |
 అలంకృతంచోహ్యమానందృష్ట్యాప్రేతంచసూతికాం |
 తస్యాశ్చవచనంశ్రుత్వాసచేలంస్నానమాచరేత్ ||
 ఆశ్వాసనేకృతేస్నాయాత్ప్రేతబంధుజనాస్పృతి |
 అస్థిసంచయనాదర్వాగూర్ధ్వమాచమనంచరేత్ |
 ప్రథమేహ్నికృతేతస్త్రిజపఃసూమాదినాచరేత్ |
 ప్రేతకర్మోపక్రమాత్ప్రగబంధుస్నానమాచరేత్ |

ప్రేతకర్మణ్యపక్వాంతేసమాప్తేనమాచరేత్ ||

కృతేప్రేతానుగమనేత్రయోదశనిమజ్జనం |

కృత్వాస్పృష్ట్యావహిమాజ్యంపీత్వాస్నాత్వాపునస్త
తః | పాణాయామత్రయంకుర్యాజ్జపహూమాదిసాచరే

త్ || ఆజ్యాగ్న్యభావేగాయత్ర్యాదశవారాభినుంత్రితం
ఉదకంచుశకంపీత్వాపునస్నానంసమాచరేత్ ||

నాభేరథశ్శునాస్పృష్టందేశంప్రత్యాశ్యచహిమా |

ప్రతాప్యభూయఃప్రత్యాశ్యపాదౌచాచమ్యశుద్ధ్యతి ||

ప్రత్యాశ్యనాభేదూర్ధ్వంతుసచేలస్నానమాచరేత్ ||

అహితాగ్నిశ్శునాదప్తఃక్షీరంనక్తంపిబేద్దినం |

అనాహితాగ్నిర్ద్విదినంబ్రహ్మచారిదినత్రయం ||

నాభేరథత్రదంప్రాక్తంతదూర్ధ్వంద్విగుణంభవేత్ |

ఉన్నతంపతితంచాంత్యంశ్వపాకంశవదాహకం |

ప్రసూతికారయిత్రీంచసూతికాంచరజస్వలాం |

అస్పృశ్యోవాథవోఽభిష్టఅనాచాంతోయదిస్పృశేత్ ||

అబుద్ధిపూర్వేగాయత్రీంజపేదప్తసహస్రకం |

పాణాపత్యంబుద్ధిపూర్వేకృత్రంకుర్యాద్విశుద్ధయే ||

కైవర్తశ్చర్మకారశ్చబురుడోరజకస్తథా |

బురుడః-కటకారః

మేదోనటశ్చభిల్లశ్చనప్తైతేంత్యాఃప్రకీర్తితాః ||

శువర్ణాయస్తామ్రీకాంస్యశిలాకారాధ్వజీతథా |

తత్తూచతన్తువాయోష్టాగ్రామాన్త్యాస్సముదాహృతాః ||

శండాంశ్వపచోష్ణేచ్ఛస్త్రయపతేసమాస్తృతాః ||

శండాంసూతికోదక్యాపతితానాంచతుర్యగం |

త్రియంగద్వియంగంచైకయంగంపరిహరేత్ క్రమాత్ ।
 పదానిద్వాదశయంగంపదానినవవాభవేత్ ।
 యథాదేశంయథాచారంవ్యవస్థాత్రవికల్ప్యతే ।
 యదితత్తద్యగానున్ననంతైస్తైస్సప్తప్తస్తదాభవేత్ ।
 చండాలాద్యేసుసతకినాస్పృష్టఃప్రేతేనవాపియః ।
 స్పృష్టస్తేనాపియస్తేనస్పృష్టస్తేఽశుచయస్త్రయః ।
 చండాలాద్యేస్తుయఃస్పృష్టఃకృత్యైరోపియశ్చనః ।
 త్రయోదశనిమజ్జ్యాభపునస్సానంసమాచరేత్ ।
 ద్వితీయోయదిరోగీప్యాత్తదాచమనమాచరేత్ ।
 సానమేవతృతీయస్యబుద్ధిపూర్వంయదిస్పృశేత్ ।
 ఆచామేత్తుతృతీయోపిప్రమాదాద్యదిపంస్పృశేత్ ।
 చతుర్థోబుద్ధిపూర్వేపికుర్యాదాచమనంసదా ।
 ద్రవ్యాణాంప్రోక్షణంతత్రయత్రాచమనమీరితం ।
 రజస్వలాంశ్యపతితచండాలాంగంయదిస్పృశేత్ ।
 ద్వాత్రింశద్వింశతిదశద్వాత్రింశత్సజ్జనంక్రమాత్ ।
 శ్వపాకంసీతిధూమంచదేవద్రవ్యోపజీవినం ।
 సన్నేహంమానుషంచాస్థిచితికాన్తంశవస్పృశం ।
 సోమవిక్రయణంగ్రామయాజకంచరజస్వలాం ।
 యూపంశ్వానంమద్యభాండంసుహాపాతకినంతథా ।
 సంస్పృష్టైస్తాఽబుద్ధిపూర్వంసచేలమవగాహ్యతు ।
 అగ్నింస్పృష్ట్యాభగాయత్రీంజపిత్వాప్తశతంఘృతం ।
 పీత్యాస్సాత్పాత్రిరాచామేదితిచ్యవనభాషితం ।
 భాయామంత్యశ్వపాకాదేఃస్పృష్ట్యాస్సానంసమాచరే
 త్ । చత్వారింశత్పదాదూర్ధ్వంచాఘోదోషోనవిద్యతే ।

వస్త్రాంతరితసంస్పర్శఃశరీరస్పర్శవత్ స్పృతః॥
 పక్షేష్టకాచితావృధ్యేరథ్యాకర్షమవారిణీ!
 మారుతేనైవశుద్ధ్యంతిస్పృష్టాన్యవ్యంత్యజాతిభిః॥
 దివాచేన్ద్రేణునంకుర్యాత్పంచస్వపిచపర్వసు।
 వారుణైఃప్రోక్షయేన్మంత్రైస్సచేలస్నానపూర్వకం॥
 రజస్వలాదిసంస్పృష్టిర్యదాప్యాద్బాలకన్యయోః।
 తదాసంప్రోక్షణంకుర్యాత్సాదాసప్తమాత్రయోః॥
 తదూర్ధ్వమాచతుర్థాబ్జాత్సాయద్యాచామయేత్తదా॥
 తదూర్ధ్వంస్నాపయేద్బాలంకన్యామవ్యవిచారయ॥
 అన్యస్పృష్టాతథోచ్చిష్టేనాపాయశ్యంతయాఃస్మృతం।
 మాసాదాసప్తమాదబ్జాద్యవజ్జానందిశాంభవేత్।

తావద్వాప్యోపనయనాదితిపక్షచతుష్టయం॥
 చండాలాద్యస్థితాయత్రగోవాలవ్యజనాద్యహిః।
 స్పృష్టిర్నవిద్యతేతత్రరోగార్తేపంకటేతథా॥
 తృణకాష్ఠాదిసంమాతకుడ్యైరంతరితంయది।
 గోవాలవ్యజనాదర్వాగపిస్పృష్టిర్నవిద్యతే॥
 వసకటాదికేఽస్పృశ్యైరస్పృశ్యతృణనిర్మితే।
 చండాలాద్యైరేకశాఖాంసమారూఢస్తదాఽశుచిః॥
 కాసుంభగుడకార్పాసత్రైలాజ్యలవణానితు।
 చండాళాద్యైర్యదిస్పృష్టాన్యపిప్రోక్ష్యవయోజయేత్
 స్పృష్టౌచండాలమృత్పాత్రం
 స్నాత్వాత్మకృత్సమాచరేత్।
 స్పృష్టౌతేషాంకపాలంతు కుర్యాత్సానానుసంయ
 మా॥ చండాలంపతితంవాపిదృష్టౌపశ్యేద్దివాకరం।

సాత్వాతౌయదిసంపశ్యేత్సంసన్ననంసమాచరేత్ ||

గ్రాహవర్షోద్భవంతోయంకర్దమంవాయదిస్పృశేత్ |

జంఘయోర్మృత్తికాస్తిస్రోదేయాష్టట్వాదయార్మదః ||

రథ్యాకర్దమతోయాభ్యాంఘ్రివనాద్యేననాయది |

నాభేరూర్ధ్వంనరస్సప్రహస్తాసచేలసన్ననమాచరేత్ ||

స్పృష్టౌమేధ్యేనజానుభ్యామథసన్ననంసమాచరేత్

అథోనాభేస్తూర్ధ్వంచేదుపవాసోధికోమతః |

ఉపవాసత్రయంనాభేరూర్ధ్వంసన్ననంచకీర్తితం ||

వారుణంసన్ననమేవస్యాన్నిమిత్రేగౌణమన్యథా |

సానేనైమిత్తికేప్రాప్తేరోగార్తోదశథాపరః |

సాత్వాసాత్వాస్పృశేత్స్వస్త్రిప్రతిసన్నంత్యజేచ్ఛ

సః | అన్యచ్ఛథారయద్వస్త్రంశుద్ధస్యాదాతురస్తతః ||

రజస్వలాయాశ్శయనంభుక్తిపాత్రమథాపివా |

స్పృష్టౌసన్ననమకృత్వాచేచ్ఛంజీతోపవసేద్దినం ||

రజస్వలాంతదన్నంచతద్వాసస్తద్రజస్తథా |

స్పృష్టౌసన్ననమకృత్వాచేచ్ఛంజీతోపవసేత్త్య్రహం

భుక్త్వారజస్వలాపాత్రేమోహోత్కృఢ్గ్రంసమాచరేత్

భుక్త్వారజస్వలోచ్ఛిష్టంకృఢ్గ్రంసాంతపనంచరేత్ ||

—*భగవత్సన్నిధౌఅస్మశ్యస్పర్శదోషాభావః*—

విష్ణోస్సేవార్థమాగమ్యతత్త్వందిరసమీపగాః |

తస్యైవోత్సవసేవార్థమాగతావాపితత్రయే |

చణ్డాలాఃపతితావాతాఃస్పృష్ట్యానసన్ననమాచరేత్ ||

సామ్యాచ్చేతస్యపితరఃపతంతినరకేసచ ||

శక్తోముహూర్తమపివానస్యాదప్రయతోశునిః ||

—*తౌరాభ్యంగవిధిః*—

ఉపవాసప్రతశ్రాద్ధదినేషుగురువాసరే।
 వస్త్యమాపూర్ణిమాపాతచతుర్దశ్యస్తమీషుచ।
 భార్గవేవాసరేవాపితురకర్తృనకారయేత్ ॥
 శ్రవణోత్తరఫల్గునోజ్యేష్ఠార్ద్రాప్రతివత్సుచ।
 వివాహసుఖదుఃఖేషుప్రాతర్దీపావళీంవినా॥
 గుర్వంగారకభృగ్వరగ్రవాసరేషుతథానిశి।
 నిషిద్ధదివసాయేస్యఃతురకర్తృణితేష్వపి।
 తైలాభ్యంగోనకర్తవ్యఃసాయంకాలేత్రిజన్మసు॥
 దూర్వాంభూమింగోమయంచకుసుమంచయథాక్రమం
 తైలేనిక్షిప్యగుర్వాదివారేష్వభ్యంగమాచరేత్ ॥
 పతేష్వనేషునాతైలపానేదోషోనవిద్యతే।
 తథాతిలవికారేషుశమగ్రలీమోదకాదిషు॥
 ప్రాతరభ్యక్తగాత్రస్యప్రాయశ్చిత్తంనవిద్యతే॥
 ధాత్రీపిష్టేనతుశసేదభేనసలిలేనవా।
 ఆజ్యేనవాపిసంయుక్తంరోగార్తస్యనదుష్యతి॥
 అభ్యంగంబ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమార్జనంవాకరోతియః।
 శతాబ్జంజాహ్నవీస్నానరాజసూయఫలంలభేత్ ॥

—*ధాత్రీస్నానమృత్తికాస్నానవిధిః*—

చతుర్దశ్యాంద్వితీయాయాందశశమీదర్శవర్వసు।
 నవమ్యామపిసప్తమ్యాంసంక్రాంత్యాంరవివాసరే।
 ధాత్రీస్నానంనకర్తవ్యంప్రాతఃకాలేచసర్వదా॥
 భృగుభౌమార్కవారేషుపిత్రోర్మృతతిథౌతథా।
 మఖానందాకృత్తికాసుమధ్యాహ్నత్పరతోపిచ।

నకుర్యాత్స్మృతికాస్మానంప్రాతఃకాలేసర్వదా॥

—*సముద్రస్నానవిధిః*—

పర్వణౌరుదధిస్నానం నాన్యకాలేనమాచరేత్,
విధేపర్వణినస్నాయాచ్ఛతుర్దశ్యాంసు హేమాదధౌ॥
సాచేద్భృమయుతాస్నాయాత్తామతిక్రమ్యపర్వణి॥
సక్షన్వయేపితేథయస్తీధింపూర్వాంతథోత్తరాం॥
త్రిభిర్ముహూర్తైర్విధ్యంతిసామాన్యోయంవిధిఃస్మృతః॥
గత్వాతీరంసముద్రస్యప్రణమ్యకుసుమాక్షతాన్॥
సమర్ప్యంజలి నాత స్తేతన్నగ్రైఃప్రణమేత్పునః॥
నమస్తైసలిలేశాయనమోగంభీరమూర్తయే॥
నమోమేఘనిశాదాయనమస్తేవరమాత్మవే॥
వివిధాఘాఘనాశాయసుభాగర్భాయతేనమః॥
మహానద్యధివాధాయమహారతోద్భవాయతే॥
మహాతరంగనిర్ఘోషవిలసద్విస్త్రయాత్మనే॥
మహాప్రాణ్యధివాసాయమహావారిధయేనమః॥
సముద్రాయనమస్తేస్తుసాగరాయనమోస్తుతే॥
సరితాంపతయేతుభ్యంనమస్తుభ్యముదన్వతే॥
నమోస్తూదధయేతుభ్యంనమస్తుభ్యంసరస్వతే॥
నమోంబురాశయేతుభ్యంపారావారాయతేనమః॥
నమోమృతోద్భవాయేతిప్రణమ్యాభింఘనఃపునః॥
ప్రణమ్యనరుణంపశ్చాదాసేవ్యాసీతతత్రతం॥
ఇమంమేవరుణేత్యాదిపంచర్చానరుణంస్తుతా॥
ద్విముహూర్తంముహూర్తంవాతతస్సాక్షుముపక్రమే
త్॥ పిష్పలాదసముత్పన్నేకృత్యేలోకభయంకరి॥

పాపాణం తేమయాద త్తమాహారార్థం ప్రకల్పితం॥
 దత్వాపాపాణమేతేనమం త్రేణావాహయేత్తతః॥
 విశ్వాచీచఘృతాచీచవిశ్వయోనేవిశాంపతే।
 సాన్నిధ్యంకురుమేదేవసాగరేలవణాంభసి॥
 సమస్తైవిశ్వగుప్తాయనమోవిష్ణవపాంపతే!
 నమోజలధిరూపాయనదీనాంపతయేనమః॥
 సముద్రాయవయునాయేతిమంత్రాభ్యాంప్రణమేత్తతః
 సర్వరత్నమయశ్రీమన్సర్వరత్నకరాకర।
 సర్వరత్నప్రధానత్వంగృహాణార్ఘ్యంమహాలాదధే॥
 మంత్రేణానేనదత్వార్ఘ్యయిదధింపార్థయేత్తతః॥
 పృథివ్యాంయానితీర్థానిప్రావిశంత్యాంమహాలాదధే।
 స్నాతస్యమేఘలందేహిసర్వస్మాత్ప్రాహిమాంహసః॥
 సమస్తజగదాధారశంఖచక్రగదాధర।
 దేహిదేవమమానుజ్ఞాయుష్కర్తృనిషేవణే॥
 ఇతివిష్ణుమనుజ్ఞాప్యస్నానంకుర్యాత్తతోఽబుధౌ॥
 వేదాదయోవేదవసిష్ఠయోని
 సురిత్పతిస్సాగరరత్నయోనిః।
 అగ్నిశ్చతేతేజశ్చలూచతేజో
 రేతోధావిష్ణురమృతస్యనాభిః।
 ఇదంతేఅన్యాభిరసమానమద్భి
 ర్వాకాశ్చసింధుంప్రవిశంత్యాపః।
 సర్వోజీర్ణామివత్వచంజహామిపాపగ్ శరీరాత్।
 సశరీరసోఽభ్యుపేత్య॥
 స్నానంకృత్వేతిమంత్రాభ్యాముదధౌతర్పయేదిమాన్

సిష్టలాదంకవింకణ్వంకృతాంతజీవితేశ్వరం!

మన్యుంచకాశరాత్రంచవిద్యాంచాహర్షణేశ్వరం॥

ఇతిసంతర్ప్యదేవర్షిపితృతర్పణమాచరేత్ ॥

—*మాఘస్నానవిధిః*—

మాఘస్నానస్యనిత్యత్వాతిగ్రంబిదభ్యుదితేరవా!

(స్త్రీ)ణాంస్మృతంద్విజానాంతుప్రాగాదిత్యోదయాదితి

కించిదభ్యుదితేభానామాఘస్నానేకృతేద్విజైః!

సంధ్యాకాలాతిక్రమేణమహాదోషభవేద్ధృవం॥

ప్రాక్షణాదేరుపస్థానాంతప్యైకత్వేనకర్మణః!

ఉపస్థానస్యవిస్పష్టమండలేరేగవిధానతః!

స్నానకాలాతిక్రమస్సృతృత్పశ్చాత్తచ్ఛేచుపస్థితేః!

మకరస్థిరవామాఘేగోవిందాచ్యుతమాధవ!

స్నానేనానేనమేదేవయథోక్తఫలదోభవ॥

ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యప్రాగేవాహ్నోదయాద్విజైః!

స్నానంకర్తవ్యమేతేనమాఘస్నానంచసిద్ధ్యతి॥

—*గ్రహణస్నానాదివిధిః*—

గ్రస్యమానేరవాస్నాయాద్గ్రస్తేదానంవిధీయతే!

ముచ్యమానేభవేచ్ఛాద్ధంముక్తేస్నానంసమాచరేత్ ॥

చంద్రగ్రహేష్యేవమేవయామాం(స్త్రీ)న్నతుభోజయేత్

సూర్యగ్రహేచతుర్యామంగ్రస్తాస్తేభోజనంసహి॥

గ్రస్తోదయేతుసూర్యస్యపూర్వరాత్రానభోజనం!

గ్రస్తోదయేతుచంద్రస్యనాహర్భోజనమిష్యతే॥

బాలవృద్ధాతురాణాంతుభోజనంశ్రీహిదుష్యతి॥

—*సరికాంతిపుణ్యకాలాదిర్ణయః*—

పుణ్యారవిగతాన కేరివింశతిర్ఘటికాలను |
 పూర్వంకుళీరే తావతోఽఘటికాఃపుణ్యదాఃస్మృతాః॥
 మేషేతులాయాంసంక్రాంత్యాం పాక్ష్వాద్భుతశనాడి
 కాః | పుణ్యాస్థినిరక్షణసంక్రాంత్యామర్వాప్తశ్చత్తు
 షోదశే | ద్విస్వభావేరవిక్రాంత్యామభవప్తిస్తునాడికాః
 ఏవంమధ్యాహ్నసంక్రాంతిపుణ్యకాలవ్యవస్థితః॥
 ద్విస్వభావేఘృగేసూర్యాస్తమయాత్పాగ్రిగపక్రమే
 సర్వంపుణ్యదినంతత్సావ్యతరటకేచోదయాత్పరః॥
 ప్రదోషాదౌఘృగేసూర్యోదయాత్పాగ్రిగటకోదయే |
 ఉత్తరంపూర్వమేవాహాఃక్రమాత్పుణ్యంరవిక్రమే॥
 నిశీధాత్ పాగ్రిగవిక్రాంత్యాం మధ్యాహ్నాపరిత్యజ్
 నం | పశ్చాద్దవిక్రమేపశ్చాద్దినార్థంపుణ్యదంమతం॥
 రాత్రిద్వితీయయామాంత్యతదుత్తరఘటిద్వయే |
 షడశీత్యాంపరదినంపూర్వమవ్యయానాన్యకే |

—*నదీనాంరజోదోషః*—

కరగ్రామేమాసిసంప్రాప్తేసరితాంరజఉద్భవేత్ |
 అన్యత్రకృష్ణా కావేరిగంగాగోదాశ్చనర్మదాం॥
 సముద్రగానాంత్రిదినమన్యాసాంమాసమేవచ |
 కావేర్యారజసోదోషస్త్రైదినంశిష్టసన్మతం॥
 గతప్రత్యాగతాదీనాంశుచిరత్రహికీర్తితా॥
 యథాగ్రహణకాలేతుసర్వాసాంఘ్నతాస్మృతా |
 ఏవంశుచిర్గతాదీనాంసరితాంతువిశేషతః॥

ఇతినైమిత్తికస్నానాదివిధిః

అథమాధ్యాహ్నికస్నానవిధిః

తతస్సమాప్యోపాదానంపశ్చదేకార్థయామతః |
 కుర్యాన్మధ్యాహ్నికస్నానమిజ్యాసంకల్పపూర్వకం ||
 ప్రథమాశ్రమిణోస్నానద్వయంస్నానత్రయంయతేః |
 ఏవమాశ్రమిణాంస్నాననియమోమునిచోదితః ||
 భగవచ్ఛ్రుతస్నానత్రయమేకాంతినామపి |
 అశక్తాకాపిలాదీనాంస్నానమన్యతమంస్త్రుతం ||
 గృహీత్వాస్నానసంభారాన్
 మృత్తికాగోమయాదికాన్ |
 నద్యాదికంసమాసాద్యతత్రస్నానంసమాచరేత్ ||
 ప్రత్యుభ్యపాదోపాణీచద్విఃకృత్వాచమనంతతః |
 ప్రాణాయామత్రయంకృత్వాస్నానంసంకల్పయేత్తతః ||
 సమస్తజగదాధారేత్యనుజ్ఞాప్యరామావతిం |
 త్రిర్విమజ్జ్యతతోదూర్వానుశ్వక్రాంతేతిమంత్రతః |
 సంస్థాప్యశిరసిస్నాత్వామృద్భిఃస్నానమథాచరేత్ ||
 వాక్యానిసప్తాశ్వక్రాంతిఞ్శుచ్చార్వతవంతతః |
 శిరోమృదైకయాలిప్యద్వాభ్యాంనాభేస్తథోపరి |
 అథశ్మరీరంతిస్సృభిష్షడ్భిఃపాదద్వయంతతః |
 ఉపలిప్యతతస్నాన్నత్వాగంధద్వారాంతతోమనుం |
 ఉక్త్వాగోమయమాలిప్యసర్వాంగేస్నానమాచరేత్ ||
 ఆర్ద్రామలకమాత్రాస్తుమృత్తికాగోమయంతథా |
 షడ్వచంవారుణంసూక్తమథాపోవాఙ్మదంయజుః |
 ఆపోహిష్ఠేత్య్రచస్తిస్రోహిరణ్యేత్య్రచ్చతుష్టయం |
 పవమానానువాకంచజపిత్యాప్రోక్ష్యవారిభిః |

ప్రణవేనరీత్యారూఢంత్రిర్నిమజ్యతతోద్విజః |
 హిరణ్యశృంగమిత్యాద్యైఃప్రాతస్సాన్నిహోక్తవర్తన్నా |
 కృత్యాస్సానాద్యార్థవపుండ్రధారణాంతంసమాచరేత్ |
 పూర్వముక్తోత్పదాచార్యప్రోక్తస్సాన్నిహక్రమోపరః |

—*మాధ్యాహ్నకవిధిః*—

కరిష్యత్సంకల్పకమమాధ్యాహ్నకంతతః |
 కుర్యాత్సర్వంప్రోక్షణాదిగాయత్ర్యద్వాసనావధి ||
 ఆపఃపునంత్యత్యప్పానంగాయత్ర్యైకార్ఘ్యమత్రతు |
 ఆపఃపునంత్యత్యేతస్యమంత్రస్యాపయుపేక్ష్యతః |
 శుందోనుష్టుబితప్రోక్తం దేవతాబ్రహ్మణస్పతిః ||
 శక్త్యాజపేత్తుగాయత్రీంత్యక్షపశ్యక్షాదివాకరం |
 మధ్యాహ్నత్పరతోశక్త ఆసీనఃప్రాజ్ఞుభోజపేత్ ||
 అఘృతప్రదానంగాయత్రీజపంచారకముఖస్సదా |
 కుర్యాత్సాన్నిహప్రవాహజలేస్యాత్పతితోన్యథా ||
 కించిదాకుంచితోహస్తాపుత్రానాసంహతాంగుళీ |
 మధ్యేంసభుజయోఃకృత్యా
 మధ్యాహ్నజపమాచరేత్ ||
 దేవాలయేయదిజపేత్తత్రైవోపస్థితించరేత్ |
 ప్రదక్షిణనమస్కారాన్నోపస్థానేతదాచరేత్ ||
 ఆసత్యేనేత్యాదిమంత్రైస్సూర్యోపస్థానమాచరేత్ ||
 హిరణ్యాస్తూపఆసత్యేత్యాద్యానాంమునీరితః |
 ఆసత్యేనోద్వయమితిఛందస్త్రిష్టుబ్బచోఃస్తృతం |
 గాయత్ర్యదుత్యమిత్యస్యాగతీచిత్రమిత్యుచః |
 ఉష్ణిక్తచ్చతురిత్యస్యాస్త్రీష్టుగ్యఉదగాద్యుచః |

సర్వాసాందేనతాదిత్యోవినియోగఉపస్థితౌ॥
హగ్ సశ్శుచిషదిత్యుక్త్వాగాయత్రీంచయథాబలం॥
ఉపస్థాయనమసకృత్యకృత్వారాకాయాభివాదనం॥
ప్రాతఃకాలోక్తవత్సంధ్యాదిదిజ్జమనమాచరేత్॥
ప్రాతర్యద్యకృతోబ్రహ్మయజ్ఞఃకార్యోధునాసచ॥
సంతర్ప్యధారశక్త్యాదీదేవపిపితృకానపి॥
నవకాండయుషీంశ్చపివస్త్రంనిష్పిడయేత్పరం॥
తతోగృహంసమాగత్యశ్రీరామేజ్యౌసమాచరేత్॥
శ్రీరామేజ్యౌసమేజ్యౌన్యానాస్తీసత్యమయోదితం॥
యత్పాదత్రమఖాన్నరేంద్రవిభవంయస్యారిషుస్యాద్వ
యాయత్పదాంబుజరేణునాసమభవత్సప్తాదృషత్॥
స్తుత్యైతమా॥యశ్శాఖామృగసేనయాసమజయద్రక్షాం
సియస్యాంబుధిగ్రాధోభూత్తృణమస్త్రమప్రతిహతంకో
నోస్తీదేవస్తతః॥
సర్వేశంకపిరక్షసోరపిన్యమైరప్రాప్యరాజ్యప్రదంవ్యాధ
స్త్రీఖగయోశ్చయోగిముఖిశ్చాప్రాప్యలోకప్రదం॥
కించస్థావరజంగమానపిపరంస్వంప్రాప్యంతంపదం
శ్రీరామంభజతేహాభోతనుభృతోహితేతరాదేవతాః॥
భవజలధినిమగ్నాహకురుతజనాయూయం॥
రఘువరయజనంనిత్యంభవభయహరణంముక్త్యై॥
శ్రీరామచంద్రసదృశంనాస్తీనాస్తీతిదైవతం॥
తస్మాత్సవసంపూజ్యోలోకద్వయహితేఘ్నభిః॥

—*ఇజ్యౌకాలభగవదారాధనక్రమః*—

అథశ్రీరామచంద్రేజ్యౌప్రకారోవత్సవేధునా॥

గృహీయథాప్రియాతిథియథైవసేవకోన్మపం
 సతీయథాప్రియంపతియథాప్రియాఃప్రియార్థకం
 యథాగజంమదోద్ధతంరఘూద్వహంమహాపృభుం
 తథైవభక్తిమాన్సదావిభావయెద్రీమాపతిం॥
 అకున్ధ్యన్నత్వరన్నార్ద్రమకుర్వంశ్చమహీతలం|
 ఆశబ్దయన్పాత్రసంఘంబాలాననువలాలయన్|
 హుంకారంరోదనంహాసంనిద్రామాలస్యభాషణే|
 భగవద్వదనాంభోజంహిత్యాన్యత్రావలోకనం|
 ఏతానన్యాంశ్చపచారాన్పూజాకాలేవివర్ణయేత్॥
 సేహంజవంపణామాంశ్చస్తుతింపూజాంచసర్వదా
 దేవస్యదక్షిణేపార్శ్వేకర్మ్యాన్యానిచాచరేత్॥
 ప్రదక్షిణేపణామేచదేవతాగురుసన్నిధౌ|
 వస్తునిష్ఠిడనేస్నానేఉపస్థానేభివాదనే|
 ధార్యంకట్యాముత్తరీయంపితృకార్యేసురాలయే॥
 యేయేమంత్రాస్సురీజ్యాయాం
 తాంస్తాన్ప్రణవపూర్వకాన్|
 మూలమంత్రశిరసాగ్రంశ్చతత్రితత్రీసముచ్చరేత్॥
 కాలత్రయేద్వికాలంవాపూజయేదేకదాపివా|
 శతేనవాదాప్రింశద్భిద్వ్యౌప్తభిర్వాప్తభిస్తువా|
 ఉపచారైఃపంచభిర్వాయథాశక్తీనమర్చయేత్॥
 ప్రదక్షిణసమసాగరాన్యాగ్ననేవసమాచరేత్|
 దండవతూర్ణమన్వయైచ్చవప్రణామోద్వివిధాభవేత్॥
 ప్రతిప్రణామంశిరసికృత్వాంజలిమురస్యథ|
 అంగంకుర్యాదవనతంసమమెతత్ప్రణామయోః॥

ఘంటాంవై వేద్యధూపార్ఘ్యదీపస్నానేషు నాదయేత్ ||
 ప్రత్యూళితాంఘ్రిరాచాంతస్సపవిత్రోర్ధ్వపుండ్రకః |
 శోభితరంగనల్ల్యాదైవ్యఃకాలాగురుసుధూపితం!
 ఘృతదీపసమాయుక్తంసంపాప్ర్యహరిసన్నిధిం |
 పుష్పాక్షతానంజలినాప్రకీర్యహరిమందిరే |
 చండాదికాక్షద్వారపాలాన్నత్యానుజ్ఞాప్యతాంస్తతః
 సవ్యేతరాంఘ్రివిన్యాసపూర్వంసద్మప్రవిశ్యతత్ |
 త్రిహస్తతాడనంకృత్వాప్రబోధ్యకమలాపతిం |
 కవాటోష్ఠాటనంకృత్వాప్రణమేజ్ఞానకీపలిం ||
 సంకీర్త్యగురుపక్షించప్రభుగద్యంతతఃపరేత్ ||
 భూంభూమ్యైనమభిత్వక్వాభూమింసంగృహ్యతాంతతః
 విశోధ్యవాయుమంత్రేణదగ్ధ్వాతామగ్నినుంత్రతః |
 ఆస్థావ్యసోమమంత్రేణతత్తన్మదాగ్నిప్రదశ్యచ |
 రత్నాంకృత్వాస్త్రమంత్రేణతతోదశసుదితుచ |
 కృత్వాముద్రాంసౌరభేయీమాసనంచాస్త్రమంత్రతః |
 నిధాయపోక్ష్యతతైనమంత్రేణాసితచాసనై ||
 ఉదకుంభంవామభాగేనిదధ్యాదాత్మనశ్శుభం |
 అన్యానిపూజాద్రవ్యాణితుళస్యాదీనిదక్షిణే |
 తతస్త్వగురుమారభ్యశ్రీశాంతంప్రణమేద్ధురూక్ష ||
 ఆత్మనశ్శేషభూతేనమయాద్రవ్యైస్తథావిధైః |
 సీతారామఃప్రక్రమతేస్వయంస్వేజ్ఞాంస్వతుష్టయై ||
 సపవప్రాపకఃప్రాప్యోరక్షకశ్చేలివైధియా |
 త్రిసుసంధాయశరణముపగచ్ఛేద్రమాపతిం ||
 ఋష్యాదిన్యాససహితంజపేదస్తాక్షరంతతః ||

పాగ్నిణాయామత్రయంకృత్వా

సంకల్పేన్యజ్ఞాంస్వవిగ్రహేః।

పంచోపనిషదఃపాదగుహ్యారోహృణమూర్ధనుః।

స్యస్యసంహృత్యతత్త్వానిదేహం వాయుగ్నిమంత్రితః

విశోష్యద్ధృష్టావ్యాధప్రకృతంపంచమాత్మనః।

ఉత్పాద్యపంచతత్త్వానిపంచోపనిషదస్తథా।

స్యస్యమూర్ధాదిపాదాంతంతత్తచ్ఛక్తిసయంవపుః।

ధ్యాత్వాసీతాపతేర్వామపాదాంగుష్ఠవినిస్సృతాం

గంగాంపతంతీంశిరసిస్వస్యాంగంత్రాశ్చితంతయా।

చింతయిత్వాసోర్ధ్వపుండ్రీంతతోహృదయపంకజేః।

ధ్యాత్వాశ్రీరామమద్భ్యుద్యైరుపచారైస్తుమానసైః।

అభ్యర్చ్యకుంభేతుశసీగంధపుష్పాణినిక్షిపేత్॥

శోషణాదీనికృత్వాతంసుధాపూర్ణంవిచింతయేత్॥

తతఃకృత్వాస్త్రమంత్రేణరత్నాందశసుదిక్షుపి।

దర్శయిత్వాథసురభిముద్రామమృతవర్షిణీం।

అష్టాక్షరేణమంత్రేణసప్తకృతోష్వభిమంత్య్రచ।

స్వాస్తీర్ణేపురతఃపీఠేపంచపాత్రాణినిక్షిపేత్॥

ప్రత్యుశ్యచాస్త్రమంత్రేణశోషణాదివిధాయచ।

మూలమంత్రేణకుంభస్థతోయేనాపూర్యతాన్యథ।

సిద్ధార్థయవదర్భాగ్రిగంధపుషతిలాక్షతాః।

నిక్షిప్త్యాగ్నేయదిక్పత్రేపాత్రేనైర్మలికేతతః।

శ్యామాకంపిష్టుపర్ణీంచదూర్వాంపద్మంచనిక్షిపేత్॥

ఏలాలవంగతఙ్కలజాతీర్వాయవ్యదిక్స్థితేః।

ఈశానదిక్స్థితేపాత్రేకోస్తమాంజీమరానిశాః।

వచాఖిష్టారలామజ్జచంపకానపినిక్షిపేత్ ॥
 పాత్రేష్వేతేషుమధ్యస్థపాత్రేచాగ్నేయదిక్క్రమాత్ ।
 తుళసీగంధపుష్పాణిమూలమంత్రేణనిక్షిపేత్ ॥
 తలేదక్షిణహస్తస్యసూర్యబీజంవిచింత్యచ ।
 సోమబీజంవామహస్తతలేతాభ్యాంవిశోధ్యచ ।
 పాత్రాగ్నిరక్షాంకృత్యాస్త్రమంత్రేణదశదిక్షుపి ।
 ప్రదర్శ్యముద్రాంపూర్వోక్తాంసుధాపూర్ణంవిచింత్యచ ।
 పవిత్రమూలమంత్రాభ్యామభిమంత్ర్యాగ్నిదిక్స్థితం ।
 పాత్రమన్యానిపాత్రాగ్నిమూలమంత్రేణసంస్పృశేత్ ॥
 ఆఘ్యంపాద్యేచాచమనస్నానీయేచాగ్నిదిక్క్రమాత్ ।
 మధ్యేసర్వార్థతోయంచదేవాయపరికల్పయేత్ ॥
 ఉద్ధరణ్యాఘ్యంసలిలంగృహీత్వానాసికావధి ।
 హస్తాభ్యాంతత్సముద్భృత్యతస్మింస్తువిరజాంసదీం ।
 ఆవాహ్యామూలమంత్రేణసప్తకర్తవ్యభిమంత్ర్యేతత్ ।
 పంచపాత్రేషుకుంభేచకించితిగ్రంచిన్నినీయతత్ ।
 తచ్ఛేషేణహరింపూజాద్రవ్యాణిసదనంహరేః ।
 స్వాత్మానమపిసంప్రోక్ష్యకల్పయేదాసనంతతః ॥
 ఆధారశక్త్యాద్యాపీతంగంధపుష్పదిభిఃపుష్పకైః ।
 అభ్యర్చ్యయోగపీతస్యప్రదేశేపశ్చిమోత్తరే ।
 గురూనభ్యర్చ్యగంధాద్యైస్తతఃపాహయేద్ధరిం ॥
 మంత్రయోగాదిసాన్నిధ్యయాచనాంతక్రియాన్వితం ।
 విఘ్నాషణాన్యాయుధానిపాదసంవాహినీరపి ।
 పరిచ్ఛదాన్పరిజనానంతవిహగాధిపాః ।
 విష్వక్సేనద్వారపాలగణాధీశాంస్తతోర్చయేత్ ॥

ఋగ్భిః పురుషసూక్తస్యమూలమంత్రేణవాహరిం |
 యజేదుభాభ్యాం శ్రీరామమిత్యగస్త్యమునీరితం ||
 శ్రీమత్పురుషసూక్తస్యనారాయణఋషిః స్మృతః |
 ఋచాందశానాంపంచానామనుష్టుప్తందఱదితః |
 అంతేతిస్మాతాంత్రిష్టుప్తాన్యద్దేవోనారాయణః స్మృతః ||
 ఋచంసహస్రశీషేతివామహస్తతలేన్యసేత్ |
 ఋచంపురుషపవేతిదక్షిణేవిన్యసేత్తలే ||
 ఏతావాణావామచరణేత్రిపాదూర్ధ్వస్తుదక్షిణే |
 తస్మాద్యత్పురుషేణేతిసవ్యదక్షిణజంఘయోః |
 సప్తాస్యతంయజ్ఞమితికట్యోస్సవ్యతదన్యయోః |
 తస్మాద్యజ్ఞాదితిద్వాభ్యాంనాభ్యాంవక్షసిచక్రమాత్ |
 తస్మాదశ్వాత్కతిగల్లేసవ్యేయత్పురుషంభుజే |
 దక్షిణేబ్రాహ్మణోస్యేతిచంద్రమాశ్రిత్యచంముఖే |
 నాభ్యాఅసీన్న్యసేద్ద్వారేదాహమితిమూర్ధని |
 పాదాద్యామస్తకంథాయజ్ఞేనేతిన్యసేద్వచా ||
 గోవిందాయేతిచమహీధరాయేతిచహృతగయోః |
 హృషీకేశాయచూడాయాంకవచాయత్రివిక్రమం |
 విన్యసేద్విష్ణవేనేత్రత్రయాయవషడిత్యపి |
 మాధవాయేతిచాస్త్రాయఫడితిక్రమతోన్యసేత్ ||
 గోక్షీరాభంపుండరీకాయతాక్షం
 చక్రాజ్ఞాద్యైర్భుషణైర్భుషితాంగం |
 శ్రీభూమిభ్యామర్చితంయోగపీఠే
 సర్వవ్యాప్తంపూజయామీష్టసిద్ధ్యై ||
 న్యాసంకృత్వేతిచధ్యాత్వాదేవమవాహయేత్తతః |

సహస్రశీమాః పురుషపవేత్యావాహనాననైః
 ఏతావానిత్యఘృదానంసాద్యందద్యాత్రిపాదితి
 తస్మాద్విరాడాచమనంస్నానంయత్పురుషేణచ
 దద్యాత్సప్తాస్యేతివస్త్రంతంయజ్ఞముపవీతకం
 తస్మాద్యజ్ఞాద్యచాగంధంపుష్పంశస్తాదిహ్యైశ్చ
 తస్మాదశ్వేత్యైశ్చాధూపందీపంయత్పురుషంత్యైశ్చ
 మధుపరగంబ్రాహ్మణోస్యవై వేద్యంచంద్రమాశ్రితి
 నాభ్యాఆసీచ్ఛతాంబూలంవేదాహంచప్రదక్షిణం
 ధాతేత్వైశ్చానమసుగ్రాద్యజ్ఞేనోద్వాసనంచరేత్
 ఋగ్భిఃపురుషసూక్తస్యదద్యాత్పుష్పాణిచక్రిణే
 పూజావసానేచజపేత్పునస్సూక్తంతుపారుషం
 ఏతానన్యాంశోపచారాదద్యాదప్తాక్షరేణవా
 శ్రీభాష్యకారభట్టార్యవంగివంశాధిపాదిభిః
 పోక్తైష్వస్యతమేనేశంప్రకారేణసమర్చయేత్
 సంపూజ్యైవంయథాశక్తిజపిత్యాష్టాక్షరంపునః
 బ్రహ్మపారంపరస్తోత్రముక్త్యాదేవంక్షమావయేత్
 తుద్రస్యాజ్ఞస్యనీచస్యత్వాంప్రపన్నస్యదుర్మతేః
 దయానిధేపచారామేక్షమస్వరఘునందన
 సీతారామత్వత్పదాంభోజయుగైః
 భక్తిర్నిత్యాచంచలామేసదాస్యాత్
 ఆపతాకాలేవాపిధర్మేమతిస్సాన్యత్
 త్వయ్యేతావత్పార్థనీయంనమేన్యత్
 రామచంద్రసదాభవేన్మమధర్మబుద్ధిరచంచలా
 జ్ఞానసిద్ధిరనుత్తమాచవిరాగతాసుదృఢాభవేత్

త్వత్పదాంబుజయో స్త్వదీయపదాంబుజేష్వపినిశ్చలా
 భక్తిరవ్యభిచారిణీమమసర్వదాస్తురఘూత్తమః॥
 రామచంద్రనమోస్తు తేరవివంశజాయనమోస్తు తే॥
 రామభద్రనమోస్తు తేరఘునందనాయనమోస్తు తే॥
 దేవదేవనమోస్తు తేఽదితినందనాయనమోస్తు తే॥
 దీననాథనమోస్తు తేదనుజాంతకాయనమోస్తు తే॥
 భక్తవశ్యనమోస్తు తేభరతాగ్రజాయనమోస్తు తే॥
 జానకీశనమోస్తు తేజితరాక్షసాయనమోస్తు తే॥
 కాసలేయనమోస్తు తేకలినాశకాయనమోస్తు తే॥
 వారిజాక్షునమోస్తు తేవనినాయకాయనమోస్తు తే॥
 క్షీరసాగరకన్యకావరనాయకాయనమోస్తు తే॥
 బ్రహ్మరుద్రముఖామరాధిపవందితాయనమోస్తు తే॥
 రావణాదిశిశుచరానలవారిదాయనమోస్తు తే॥
 జానకీవదనారవిందదివాకరాయనమోస్తు తే॥
 దేవదానవయోగివంద్యపదాంబుజాయనమోస్తు తే॥
 విశ్వసృష్టివినాశనస్థితకారిణేచనమోస్తు తే॥
 సర్వపాతకసంఘనాశనహేతుసేతుకృతేనమః॥
 సర్వభూతగుహాశయాయరఘూత్తమాయచతేనమః॥
 ఇతిస్తుత్వాసంప్రణమ్యశ్రీరామఽహృదిభావయేత్॥
 సీతారామఃకారితవాక్స్వయంస్వేజ్యోన్వతుష్టయే॥
 ఇతిబుద్ధ్యానుసంధాయసమాప్యారాధనంహరేః॥
 గతఃపశ్యేచ్ఛమాతాఽండంహగ్ సశ్శుచిషడిత్స్వయా॥
 అరిదరముకురాంభోజాంకుశసురతరువిభ్రాజత్॥
 రఘువరచరణామ్భోజంహనసిమమసదాఘోషహత్॥

రామకృష్ణాదిమాసత్వస్వజన్మత్వద్వివర్తను |
సంక్రాంతిగ్రహణశ్రోణాద్వాదశేషునుహాభయే |
దుస్స్వప్నేదుర్నిమిత్రేచమహాభాగవతాగమే |
పాయసాపూపసూపాజ్యబహువ్యంజనసంయుతం
బహుపచారసంయుక్తం విశేషారాధనంచరేత్ ||
ధనుర్మాస్యషసిశ్రీశమిష్టాన్నంమాన్దముత్తమం |
వినివేద్యోధయాత్పూర్వంసంధ్యాకర్మసమాచరేత్ ||
ద్రవ్యహీనంయదిభవేద్విశేషారాధనంవృథా |
దరిద్రోపియథాశక్తికుర్యాద్భాగవతాగమే ||

—*అథవైశ్వదేవవిధిః.*—

ఆరంభోవైశ్వదేవస్యసంవేశనజపాత్పరం |
బ్రహ్మచర్యమథశ్శయ్యాంలవణక్షారవజ్రానం |
చరిత్వాద్వాదశదినముపోష్యైకదినంతతః |
శుభేనుకూలెదివసేసభార్యేణద్విజన్మనా |
ద్విజాభ్యనుజ్ఞాసహితంకార్యస్సదుపదేశతః ||
వైశ్వదేవంచధర్మాదిబలిదానంచసత్యశః |
దివానక్తంచకుర్వీతపంచయజ్ఞాదివైవతు ||
బౌపాసనాగ్నాభుక్తేఃప్రాగనశ్చన్నస్యతంద్రితః
విచ్ఛిన్నాగ్నిశ్చవిధురోలాకికాగ్నాసమాచరేత్ ||
అన్నాభావేఫలైర్హులైశ్శాక్తేక్షీరాదినాపివా |
కుర్యాదామేనవామంత్రాజపేగ్వానవిలోపయేత్ ||
హస్తేనాన్నాదినాకుర్యాత్సువేణవయఆదినా |
సంకల్పయైద్వైశ్వదేవంకరిష్యత్తతిగృహ్యథ |
ఋగ్యజుర్భూతమితీస్వస్యభార్యాదిఃపాకకృజ్జనః ||

తత్సుఖూతంవిరాడన్న తన్మాత్రాయస్వయంవజేత్ ||
 అగ్నివన్నమధిశ్రేణ్యప్రోక్ష్యకృత్వాచపంచధా |
 పరిషిచ్యాగ్నిమాగ్నేయదిక్ష్ణాద్ధాత్రీఫలాపనం
 భాగాదోదనమాదాయసంహతాంగుళిపాణినా
 ఉత్తానేనతథాంగుష్ఠశిరసాసన్నిపీడ్యచ |
 హుత్వాషడాహుతీస్త్విష్టకృతంచపరిషిచ్యచ |
 అపోఽపేచ్యాష్టంభస్సవహేరుదక్షత్రహవిష్యకం |
 సూపాపూపవ్యంజనాదినత్తారలవణంహునేత్ ||
 బలిప్రదానంసంకల్ప్యతఃకుర్యాద్వ్యజనాకృత్ |
 ధర్మాదిరుద్రపర్యంతంచక్రాకారమథాపివా |
 భూమింహస్తేనసమ్మృజ్యవారినాప్రోక్ష్యతత్రతు |
 బలింనిధాయదైవేనతీర్థేనామలకోపమం |
 పరిషించేదేకదేశవిహితానాంసకృత్యకృత్ ||
 బహిర్నిర్గత్యయేభూతాఃప్రచరంతీతిమంత్రతః |
 ఊర్ధ్వముత్తిప్యచబలిమాచమ్యాన్యోర్ధ్వతేషుతు |
 బలిషూత్తరతోవహ్నిరగ్ర్యంగ్రాసచతుష్టయం |
 నిధాయపరిషిచ్యాథకుర్యాత్సంచమహామఘాః ||

—*పంచమమహాయజ్ఞవిధానం*—

యక్ష్యథ త్యేవసంకల్పేమహాయజ్ఞేషుపంచసు |
 ఆద్యంతయోఃస్పృశేదంభోవిద్యద్వృష్టిరితిక్రమాత్ ||
 దేవయజ్ఞేతుదేవేభ్యస్సాస్వహేతిజుహుయాద్ధువిః |
 ఔపాసనవదాద్యంతపరిషేచనమత్రచ ||
 ప్రాచీనావీత్యథాగ్నేస్తుదక్షిణేపితృతీర్థతః |
 ప్రాగగ్రేషుబలిందద్యాద్ధర్షేషుపితృమంత్రతః ||

అథోపవీతీదర్శేషుదత్తస్యాగ్ర్యస్యపశ్యేమే |
 పాగ్రగేషుబలిందద్యాత్ భూతేభ్యోదేవతీర్థతః ||
 భూతబల్యగ్రయోర్మధ్యేఅన్నమగ్నోచ్చతుర్ధనం |
 ఉపవీతీమనుష్యేభ్యాదేవతీర్థేననిక్షిపేత్ ||
 వాయుసశ్వబలిందద్యాత్సంతాభ్యామన్నశేవతః |
 వైశ్వదేవావశిష్టాన్నంతత్పశ్చద్భాగసంయుతం |
 సవ్యంజనంచధర్మాదిబలికర్తృసుయోజయేత్ ||
 ఈశానవిక్లమగ్నోర్ధంతత్పశ్చన్నమఖస్యతు |
 తత్పశ్యేమేదేవపితృభూతయజ్ఞార్థమీరితం ||
 నకృతశ్చేద్భ్రహ్మయజ్ఞః పాగ్రిదానీంతమాచరేత్ ||
 స్వాధ్యాయముచ్చైర్మధ్యాహ్నాగ్రామేచేత్తనసాచరే
 త్ | దద్యాచ్చభిక్షాత్రితయంయతీనాంవర్ణినామపి ||
 విభవేవారితందద్యాదాద్యంతోదకసంయుతం ||
 అకృతేవైశ్వదేవేచేద్యతిర్భిక్షార్థమాగతః |
 ఉద్ధృత్యవైశ్వదేవార్థమన్నంపాతేనిధాయతత్ |
 దత్వాసన్నాసి నేభిక్షాంవైశ్వదేవంతతశ్చరేత్ ||
 తతోగృహంకణేపాదఘటికామవలోకయన్ |
 అతిథ్యాగమనంతిష్ఠేదాగతంతత్రభోజయేత్ ||
 అవిజ్ఞాతోధ్వగశ్శ్రాంతిన్నార్థీక్షుత్పిపాసితః |
 ఇజ్యాభోజనయోర్మధ్యేఆగతోతిథిరుచ్యతే ||
 దద్యాదన్నంయథాశక్తితదభావేజలంస్థలం |
 శుభాంవాచంవదేద్వాన్నదాతారంవానివేదయేత్ ||
 ఆత్మార్థమన్నంభిక్షేతనపరార్థంకదాచన |
 అయోగ్యమపితంశ్రీశంభావయిత్వైవభోజయేత్ ||

పరమాపత్వపిపాశ్చైఃకదాచిదపివైష్ణవైః |
 ఆయోగ్యేభ్యోనదాతవ్యంలక్ష్మీవతినివేదితం |
 ఆవిజ్ఞాతాననన్దాంశ్చభోజయేదనివేదితైః ||
 ఆతిథ్యభ్యాగతౌపాలవృద్ధరోగిసువాసినః |
 గర్భిణీంభోజయిత్యాపాక్పశ్చాద్భుంజీతచస్వయం ||
 నివేదితేనకమలాకాంతస్యాన్నేనపైత్తకం |
 వైశ్వదేవాదికంకర్తుమర్హత్ప్రాణాహుతీరపి |
 ఆపద్యపినభుంజీతనపిబేచ్ఛానివేదితం |
 యదానివేదనానర్హంభోక్తవ్యంకోద్రవాదికం |
 తదాభుంజీతతోయాద్యైర్మిశ్రీకృత్యనివేదితైః ||
 అన్నాదికంయదిప్రాప్తంమూర్త్యంతరనివేదితం |
 భుంజీతవినివేద్యైవతదాస్వారాధ్యమూర్తయే |
 అపూపఫలమూలాద్యంభుక్తిమధ్యేనివేదితం |
 ప్రాప్తంయదిస్వపుత్రాద్యైర్భుంజీతవినివేద్యతత్ |
 యద్యస్తుస్యాద్యోజనార్హంతదేవాహృత్యథర్తుతః |
 నివేద్యహరయేకృత్వావైశ్వదేవాదికంతతః |
 ఆతిథ్యభ్యాగతాదిభ్యోదత్వాభుంజీతనేతరత్ |
 పాకభేదంనకుర్వీతభోక్తృణామపిచాత్మనః |
 నదద్యాద్విషమంపక్షౌగ్రసూపాపూపఘృతాదికం ||

—*అథభోజనవిధిః*

సప్రణవ్యశీనివాసయతీశానంమయాధునా |
 ప్రాచ్యతేభాజనవిధిస్సీతారామప్రసాదతః ||
 ప్రత్యూఢ్యపాణీపాశ్చాచద్విరాచమృప్రసన్నధీః |
 పవిత్రంవర్తుశంభృత్వాపుత్రాద్యైర్భంధుభిస్సహ |

ఉపలిప్తేగోమయేననిశ్చిద్రంచతురశ్రకం ।
 అన్యూనమప్యనధికంభుక్తిపాత్రస్యభూతతే ।
 న్యస్తేప్రతూలితేపాత్రేపాజ్ఞుభోభోజనంచరేత్ ।
 ఆదిత్యాభిముఖోవేజ్యాప్రదేశాభిముఖోపివా ॥
 సౌవర్ణేరాజతేఘర్ణేకాంశ్యేభుంజీతభాజనే ।
 జంబూపనసకాంచీనాంనాళికేరపలాశయోః ।
 కదభ్యాఉహినాయాశ్చపిశాచోదుంబరస్యచ ।
 పద్మామ్రయోశ్చపత్రేషుభుంజీతదశసుద్విజః ॥
 వల్లీపలాశస్థలజపన్నయోస్తిందుకస్యచ ।
 పత్రేష్వశ్వత్థవటయోరర్యోదుంబరయోరపి ।
 కరేంజలౌచపాపాణేపర్ణప్యష్టేచవాససి ।
 కదలీగర్భపత్రేచనభుంజీతాపిమృత్తయే ॥
 వర్ణయేద్దోష్ఠజనంపానంపాత్రేర్దేవస్యచాయనైః ।
 కృత్వాచమనమాసీనేభుక్తిస్థానేద్విజేనతి ।
 కృతేభివాదనేస్వస్తైపునరాచమనంచరేత్ ॥
 ఆచామేచ్ఛుక్తిశాలాయాంయస్సస్యాత్పక్షిగదూషకః ॥
 మథ్యాహ్నవాపరాహ్ణేవాభుంజీతదివసేసకృత్ ।
 సకృచ్ఛమభ్యరాత్రాత్పాక్ నాంతగాభోజనంచరేత్
 వివిక్తావృతేదేశేభుంజీతనజనావృతే ।
 అనశ్చద్ధిర్విత్త్యమాణఃపక్ష్యాంహీనజనేనచ ।
 స్వజనైరప్యేకపక్ష్యాంనభుంజీతకదాచన ॥
 ప్రచ్ఛన్నమేనఃకస్యస్యాదితిజానాతికోభువి ।
 అగ్నిభక్తజలప్తంభద్వారేష్వన్యతమంయది ।
 పక్షిమధ్యేస్థితంత్రభిన్నాసాపక్షిరుచ్యతే ॥

ని మోక్షాన్నతప్రదేశేనతథాపజ్జిగర్విభజ్యతే |
 సౌవర్ణాదిముఖిన్నేషునాన్నేయాదృఢజనేషుచ ||
 వర్జయేదానసంతాలవటాశ్వత్థపలాశజం |
 చక్రాదిలాంభితంభిన్నమున్నతంతృణనిర్మితం ||
 తలాభ్యాంపాదయోర్భుమింస్పృశకపాదతలేనవా
 అసంయుక్తౌచచరణావాచ్ఛాద్యాన్యేనవాససా |
 భుంజీతాంకంభువంపాదపాణిభ్యాంనాక్రమేత్క్రమా
 త్ || ప్రణవేనాభిమన్త్ర్యాన్నంగ్రాయత్యాతదనంతరం |
 పవిత్రమూలమంత్రాభ్యాంద్వాదశౌతరమంత్రతః |
 పోత్యాన్నమర్ఘ్యతోయేనకుర్యాచ్చపరిషేచనం ||
 సమస్తాభిర్వాచ్యహృతీభిస్సత్యంత్యరేతిమంత్రతః |
 పరిషేచనయగ్నేసమారభేద్వామపార్శ్వతః |
 సపరిషేచోదకేనకరేణాన్నంసలంఘయేత్ ||
 తర్జనీమధ్యమాంగుష్ఠైరోఘ్నేజ్యపాత్రంచసంస్పృశక |
 అమృతంసవ్యహస్తస్యకుర్యాదాపోశనంతతః ||
 దేవస్యదత్తమర్ఘ్యంయత్తత్కుర్యాత్పరిషేచనే |
 యత్పాద్యతోయంతేనైవకుర్యాదాపోశనద్వయం ||
 నాభిషేకోదకేనాపోశనంకుర్యాన్నిషేధతః |
 పానేభిషేకాచమనపానీయాంభఃప్రకల్పయేత్ ||
 నపూర్వాపోశనంకుర్యాదప్రత్యాభితపాణినా |
 ప్రత్యాభ్యోధ్ధాయనిర్లేహ్యానోత్తరాపోశనంచరేత్ ||
 వామభాగేనగృహ్ణీయాత్తోయమాపోశనద్వయే |
 నస్వహస్తేననియెన్నపునఃపూరయెదపి ||
 సాపోశనోదకేనాన్నంసహస్తేనవిలంఘయేత్ |

అశిషంసవదేధ్యత్వాహస్తేనాపాశనోదకం॥
 ఆజ్యాభిఘరితంశుద్ధంలవణక్షారవర్జితం॥
 మధ్యమా నామికాంగుష్ఠైరన్నంధాత్రీఫలాపమం॥
 అన్నంపాద్మక్షిణావ్రత్యగుదజ్ఞుఢ్యేషుచక్రమాత్॥
 గృహీత్వాజుహుయాత్ప్రాణేనివిష్టృతిమంత్రతః॥
 ఆస్యేదంతస్పర్శవర్జంనిగరేచ్ఛపృథక్పృథక్॥
 పాత్రస్పర్శంసకుర్యాద్వాకుర్యాద్వాతదనంతరం॥
 అన్నోపదంశానయననిషేధాద్ధేవదేధ్యహీ॥
 ఉపచారార్థవాచశ్చవక్తవ్యాససహభుంజతాం॥
 నాన్యద్వచోవదేద్వర్ణీయతిశ్చతదపితృజేత్॥
 అపాణాహుతిసర్వేషాంకాష్టమానముదాహృతం॥
 పానీయంసపిబేత్ప్రాత్రైశ్శంఖచక్రాదిముద్రితైః॥
 భుంజతాంభోక్ష్యమాణానాం యథాన్నస్యాత్తథాచ
 రేత్॥తావదేవగ్రసేద్గ్రాసంయావదాస్యేషుఖంవిశేత్
 అభోజ్యమన్నంతోయంచభోజనేవక్త్రానిస్సృతం॥
 హస్తస్థకబళార్థంచలవణంచాక్షిగోచరం॥
 పీతశేషంచచషకేక్షీరాజ్యేలవణాన్వితే॥
 ఖాదితంసఖిలూనంచమూలపుష్పఫలాదికం॥
 నమర్దయేత్పాణినాన్నమకృత్వాపరిషేచనం॥
 సిద్ధందృష్టిప్రియంహృద్యంపథ్యంశుద్ధంమితంలఘు॥
 శాస్త్రానిషిద్ధముష్ణంచపాశ్చీయాదోదనాదికం॥
 భార్యాదిభిచ్ఛకలహంపుత్రాదీనాంచభర్తృనం॥
 తేషాముచ్ఛిష్టదానంచక్రొధమాకోశరోదనే॥
 ఓదనవ్యంజనాదీనాదోషోక్తించవివర్జయేత్॥

అజీర్ణేదేవసదనేతమస్యపాప్రవృత్తలే।
 హర్షేశూన్యగృహేవాపిసంతృప్తన్నస్యమానసః।
 అపనానూఢపాదోద్విరకృతాచమనస్తథా।
 ధృతోపానత్పాదుకశ్చనాద్యాత్పాప్రవృత్తమప్తకః॥
 విధవావర్ణియతయఃకాంస్యభాజనభోజనం।
 తైలాభ్యంగంచతాంబూలంత్యజేయరపిమైథునం॥
 నభోజయెదతిథ్యాదీన్యత్తద్భుజీతనస్వయం।
 నపిబేద్భహుపానీయంనభుంజీతాపిబన్నపి॥
 పాయసాపాశనదధిక్షీరతైలాంబుసర్పిషాం।
 ఇతరేషాంచనయథాశబ్దస్సాస్యత్పాప్రవృత్తథా॥
 నిదధ్యాద్దక్షిణేపార్శ్వేనవామేపానభాజనం।
 భుక్తాదక్షిణహస్తేననపిబేత్సలిలాదికం।
 భుక్తైరన్యత్రవామేనహస్తేనాంజలినాపివా॥
 చషకస్థంపీతశేషంనపిబేన్నహేతంభువి।
 తామ్రాదిభాజనస్థంతునిస్సాస్యప్రపిబేత్పునః॥
 తామ్రాదిభాజనంశూన్యంనపీత్వాంభఃపరిత్యజేత్॥
 దధిక్షీరాజ్యసలిలసక్తుపాయసవర్జితం।
 సర్వంసశేషమశ్నీయాదోదనవ్యంజనాదికం॥
 కబళేకబళేనిత్యంకుర్వన్గోవిందకీర్తనం।
 యోద్యాత్సజీన్ముక్తస్సాన్యదన్యథాతూదరంభరః॥
 పూరయెదర్థముదరమోదనవ్యంజనాదిభిః।
 పాదంసలిలతక్రాద్యైరుదరంపూరయెత్సదా॥
 యత్రపర్వాదితిథిషునిషిద్ధంశిభోజనం।
 ద్వివైవపూర్ణంతత్రాద్యాన్నకుర్యాదతిభోజనం॥

మరీచిసారసూపాద్యంపాగద్యాన్మధురద్రవం |
 లవణాన్లయతాన్యద్యాన్మధ్యేతుకరినానిచ ||
 కటుతిక్తయతాన్యం తేదధ్యాదిచపునర్ద్రవం |
 తతోతిలవణంతక్రంపిబేచ్ఛసలిలంతతః ||
 పానీయంసపిబేచ్ఛక్త్వాదధ్యన్నంతుసుఖార్థినా ||
 పవంయఃకురుతేనిశ్యందిహానక్తంచభోజనం |
 అహస్యహనివర్ధైతతస్యారోగ్యబలేభ్యువం ||
 భూజనాద్యంతయోర్ముత్రంయస్త్యజేత్సనుభిభవేత్ |
 ఏవంభుక్త్వాసనియమంభోజనాంతేసమాహితః |
 నర్తులస్యపవిత్రస్యతతోవిస్రస్యవేష్టనం |
 ధృత్వానామికయాతచ్ఛపాద్యేనకమలాపతేః |
 ఉత్తరాపోశనంకుర్యాదమృతేత్యనువాకతః ||
 అర్ధంపీత్యావశిష్టార్థముదకందేవతీర్థతః |
 భుక్తిపాత్రస్యనిసయేదుత్తరేదక్షిణేపివా ||
 రౌరవేపుణ్యనిలయేపద్మాద్భుదనివాసినాం |
 అర్ధినాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు ||
 నిసీయమంత్రేణైతేనపవిత్రంమండలేత్యజేత్ |
 పాత్రేపరిత్యజేత్తచ్చేత్ప్రాజాపత్యంసమాచరేత్ ||
 స్నాయాత్సచేలంతత్పశ్చాద్భుక్తిపాత్రంయదిస్పృశేత్ |
 ఉత్తరాపోశనాత్పూర్వంభుక్తిస్థానాత్తథోత్థితః ||
 తతఃఉత్థాయమాషాదిచూడైర్వృత్తికయాపివా |
 అద్భిశ్చహస్తాప్రత్యాశ్చపాదౌదంతావిశోధ్యచ |
 కుర్యాత్పొడశగంధూషానాసీనోవామపార్శ్వతః |
 గంధూషకాలేపలిలమాన్యస్థమపిబాసదా ||

సముద్భృతేభుక్తిపాతేస్త్రేస్తలేతస్మింశ్చశోధితే |
 భుక్తంయదాసనస్థేనతత్ స్థలచమనంచరేత్ ||
 త్యజేదాచమనాదర్వాశ్శశూద్రాదినిక్షణం ||
 పాణానాంగ్రంధిరిత్యేతన్తంత్రేణహృదయంతతః |
 అంగుష్ఠమాత్రణత్యేతన్తంత్రేణోర్ధ్వాగ్రపాణినా |
 సవ్యేతరపదాంగుష్ఠేనినయేత్సలిలంతతః ||
 తతస్సస్మృతేన్నాభిదేశంశ్రద్ధాయామితిమంత్రతః |
 పశ్యేతభాస్కరంపశ్చాత్ హగ్ సశ్శుచిషదిత్యుచా |
 రాత్రోత్పదీపాభిముఖః పూర్వవన్తంత్రముచ్చరేత్ ||
 భుక్త్వార్ద్రపాణిపాదస్తుననిర్గచ్ఛేన్నహోద్భహిః ||
 సూలికాపతితోదక్యాగ్రామసూకరకుకుటైః |
 భుక్తిమధ్యేశ్శశూద్రాద్యైర్ద్రుష్టమన్నాదికంయది |
 భోజనాద్విరమేత్తాన్తుస్వయంపశ్యేత్తదాయది |
 విరమ్యభోజనాత్సత్త్వామానస్తోకత్యేతచంజపేత్ ||
 తాదృష్ట్యేయదిభుంజీతవమిత్వోపవసేదహః |
 వమనంతునకుర్యాచ్ఛేత్తదాతూపవసేత్త్ర్యహం ||
 యదానకుర్యాద్వమనంజీర్ణమన్నాదికంయది |
 కృత్వావిరేచనంపశ్చాత్పంచగవ్యంపిబేదపి ||
 పూర్వమాచమనాద్భుక్తైః పశ్చాత్పశ్యేత్తుతాన్యది |
 స్నానంకృత్వాతదామానస్తోకత్యేతామృచంజపేత్ ||
 నివేదనాహం దేవస్య వస్తుజాతమిహేవాచ్యతే ||
 తత్సాన్నివేదనానహంభోజనేయన్నిషిధ్యతే
 నివేదనాహంతత్ జ్ఞేయంయద్భోజ్యత్యేనకీర్త్యతే ||

ప్రియంగుశాలినీ వారయవషాష్టికవేణపః |

రాజమాషమహామాషత్రుద్రమాషమసూరకాః |

కుళుద్ధమాషశ్యామాకాగోధూమోముగ్ధఅథకీ |

రాజాదనామృపనసవేత్రఖజూరదాడిమాః |

రంభానారంగలికుచబదరీమాతులుంగకాః |

అశకఃసింహీవ్యాహ్రశ్చకారవల్లీపటోలికా |

నిష్పావోద్వారుకాగస్త్యకారవాంతాభ్రపప్పళాః |

ఝరసీశతపర్వాచకుబేరాక్షీచకరరీ |

వ్యాఖ్యానం || ప్రియంగు-శాలినీ | శాలి-నెల్లు | నీ
వార- కొశచ్చల్నేల్లు | యవ-యవై | షాష్టిక-కార్నేల్లు |
వేణు-మూంగలరిశి | రాజమాషాదయః - అలసంది భే
దంగళ్ | మసూరకః - కడలై | కుళుద్ధ-కొళ్ళు | మాష-ఉ
ళుందు | శ్యామాక-శామై | గోధూమ-గోధుమై | ముద్గ-
శిరుపయర్ భేదంగళ్ | అథకీ-తువరై | రాజాదన-పాలె
ప్పళిం | ఆమృ-మాంగాయముదలానవై | పనస-పలా |
వేత్ర-పెరప్పంబళిం | ఖజూర-పేరీవై | దాడిమం-మా
దలై | రంభా- రస్తాళిముదలానవ్వాల్ భేదంగళ్ | నా
రంగ-నారై | లికుచ-ఎలిమిచ్చై | బదరీ-ఎలందై | మాతులుం
గక-కొడినూదలై | అశకః-తూదువలై | సింహీ-శి
రుపళి దలై | వ్యాహ్రీ-కణ్డంకతారి | కారవల్లీ - పాహ
ల్ | పటోలికా - పడలంగాయ్ | నిష్పావ-అవరై | ఉర్వా
రుక-వెళ్ళేరి | అగస్త్య-అహత్తికీరై | కారవాంత-క
ళాకాయ | అభ్ర-అపై | పప్పళ-పావట్టెకీరై | ఝరసీ-
తురాయ్ | శతపర్వా-పరట్టెకీరై | కుబేరాక్షీ-కళిక్క

ఐక్షవంతిల్లకంపిండంకరగంధూశ్చక్రవర్తికా |
 కారోగ్రటకావజ్రవల్లిభాంజీపిండకమార్ద్రకం |
 మఃకూకపణీమతస్యక్షీనిలకతోపోదకీతథా |
 త్సుద్రకందమహాకందవల్లీకందానిసూరణం |
 ఏకమూలంచశకుటంజీరకంకాశపత్రికా |
 మరీచిసపాశ్వేతహింగుభత్యూన్యమూనితు ||
 కాలాశ్రయసిమితైశ్చక్రియాసంగగజాతిభిః |
 షడ్భిర్బుష్టేన్యభత్యూని పోద్యంతేత్రమయాక్రమాత్ ||

—*కాలదుష్టభత్యూని*—

త్రివర్షాతీతధాన్యానిమాసాతీతాంశ్చతండులాకా |
 మాసాతీతంచతాంబూలంపత్తాతీతంఘృత తథా |
 పత్తాతీతేషుభాండేషు యత్పక్వంమృన్నయేషుతత్ |
 పత్తాతీతంముద్గసారంతైలంచపరివజయేత్ ||

డి|కరగ్రీ-కకిగ్రీ|ఐక్షవ-బెల్లంముదలానవపై|తిల్లక-
 వెళ్ళోలత్తి|పిండ-మున్నె|కరగంధు-తుడరి|చక్రవర్తి
 కా-చక్రవర్తి|కారోగ్రటక-పట్టుపాహల్|వజ్రవల్లి-
 పెరంత్తి|భాంజీ-ముశుట్టె|పిండికం-కారై|అద్దరికం-ఇం
 జి|మఃకూకపణీ-వల్లారై|మతస్యక్షీ-పొన్నంగాణి |
 నిలకతోపోదకీ-కొత్తువశ్చ|త్సుద్రకంద-శిరుకట్టుంగు|మ
 హాకంద-పెరుంకట్టుంగు|వల్లీకన్ద-శిరువల్లి, శెవ్వల్లి, కాయ్
 వల్లి, పెరుంవల్లి|సూరణం-కరణై|ఏకమూలం-మావల్లి
 కగ్రుంగు|శకుటం-శేగిబు|జీరకం-శీరహం|కాశపత్రికా-
 కరివేప్పలై|మరీచి-మొళహలు|సపాశ-కడుసు | శ్వేత
 హింగు-వత్తై|పెరుంగాయం ||

త్యజేత్పక్వం రాతగ్నీతతం యత్తత్పర్యుషితం స్మృతం॥

—*పర్యుషితత్వదోషరహితవస్తూని*

పునఃపక్వస్య శాకస్య తద్రసస్య గుడస్య చ।

క్రముకస్య హరిద్రాయాః శోష్యస్య వటకస్య చ।

భర్జితస్య చ చూర్ణస్య మరీచేః ఫలమూలయోః।

దేవాభిషిక్తతో యస్య క్షీరక్షీరవికారయోః।

యవాగూతండులాపూపపిష్టా నాం సక్తుసూపయోః।

ఘణితస్య కరంభస్య యవస్య పృథుకస్య చ।

పాయసస్య గుడాన్నస్య జలేక్షిప్తోదనస్య చ।

తైలే నాజ్యేన దధ్నా వా సంయుక్తస్యోదనస్య చ।

ఏషాం పర్యుషితా నాంచ దోషో వై వాస్తిభక్షణే॥

యామాతీతంతు యత్పక్వం నాశ్నీయాద్విరసంయది।

తచ్చ ప్రత్యాళితం సాజ్యం సన్నేహం వా న దోషకృత్॥

ప్రథమాయాం ద్వితీయా యాం

కూన్త్యాండుంబుహతీంక్రమాత్।

*వ్యాఖ్యానం॥ శోష్యం- వత్తల్ । వటకం- వడామ్
ఉభయందు వడాం । భర్జితం- వరుత్తలిముదుపడి, తునరై
పయర్ ముదలాన వహ్నై । చూర్ణం- మూనావచు । మరీచి-
మొళ్ళహలు । ఫలం- నార్తంగాయి, కిచ్చిలి, ముదలాన ఊరు
కాయ । మూలం- ఇంజి, మాహళిక్కొంగు ముదలాన
వై । ఘణితం- వెల్లిప్పాహ । కరంభం దధిసక్తుసమాహా
రం । పృథుకం- అపల్ । అపూపశబ్దేన తైలపక్వంసర్వం
గృహ్యతే । అన్యత్సప్తం ।

నాద్యాత్మతీయాషష్ఠ్యస్తు*తరుణీమపిదాడిమం;
 అప్తమ్యాంచదశమ్యాంచనాభికేరంపటోలికాం।
 ఏకాదశీత్రమోదశోర్నిష్పావంచతిలాక్రమాత్।
 నాద్యాదాస్తుంచతుర్దశ్యాంపర్వణౌస్సంక్రమేషుచ।
 సప్తమ్యాంభానువారేచనాద్యాదామలకంతథా।
 కపిఠస్యఫలంధానానాద్యాత్ క్షీరంసదాదివా।
 రాత్రౌతుతిలసంబంధిముద్గసంబంధిదధ్యసి।
 పక్వార్ద్రకతిలాశాకతిక్తవస్తూన్యపిత్యజేత్।
 అనిషిద్ధాన్యన్యకాలేష్వేతానీతివిదుర్బుధాః॥
 కాలదుష్టంభత్యజాతముక్తమేవంయథావిధి।
 వస్తూన్యాశ్రయదుష్టానిప్రొచ్యంతేత్రయథామతి॥

—*ఆశ్రయదుష్టాని*—

నాభికేరాంబుకాంస్యస్థంతామ్రపాత్రస్థితంమధు।
 గవ్యంచతామ్రపాత్రస్థమయఃపాత్రస్థితంజలం।
 ప్రసూతానాందశాహానిపయోజామహిషీగవాం।
 రుద్రాదివ్యపదేశిన్యస్తచ్చిహ్నైరంకితాశ్చయాః।
 మృతవత్సన్యవత్సనామేకకాలదుహామపి।
 గర్భిణీనాంగవాదీనాంప్రసవత్సయసామపి।
 యమశప్రసహనాంచకామార్తానాంతథాపయః।
 లశునామేధ్యభక్షాణాంవహంతీనాంయుగాదికం।
 అనుజ్ఞారహితాయాగౌర్నిత్రేపత్వేనకల్పితా।
 క్షీరంచవివలిప్తానామాణ్డ్రిమప్యావికంపయః।

*వ్యాఖ్యానం॥ తరుణీ - కత్తాల్లె।

(స్త్రీ)క్షీరంచమృగక్షీరంక్షీర*మైకశఫంత్యజేత్ |
 అన్యేసాంద్విస్తనానాంచ పాణినాంనపిబేత్సయః ||
 క్షీరాణియాన్యపేయానితద్వికారంచవజ్జయేత్ |
 యాసాంక్షీరంగవాంత్యాజ్యంతాసాంమూత్రశక్త్యై
 జేత్ | అజానుదఘ్నంశూద్రాణాంతటాకాదిషుయజ్జలం |
 తటాకకూపభాండస్థమంత్యానాంక్షీరమంబుచ |
 ఉదకాయతిపాత్రస్థమన్నమంబుయతేరపి |
 పరపాకనివృత్తాద్యా యెస్యర్షాద్యాత్తదోదనం ||
 పరపాకనివృత్తస్యపరపాకరతస్యచ |
 అపచస్యాపవిధస్యకుక్కుటస్యాఘృకస్యచ |
 ఒకస్యధమధ్వజినోమాజ్జారస్యాధిజీవినః |
 అన్నంమాహిషికస్యాపికుణినశ్చాణకస్యచ |
 షండస్యవ్రాత్యవృషలీపతోఽపాతకినామపి |
 శాఖారండస్యవృషలబ్రహ్మఘ్నానాంతథౌదనం |
 నగ్నస్యష్టేచ్ఛచండాలకృతఘ్నానాంపశోరపి |
 పాషండదేవలకయోరన్నంవాఘృషికస్యచ |
 యన్నామథారకస్యాన్నంతథావిప్రబువస్యచ |
 నాద్యాదన్నంభూణహణఃపషాంలక్షణముచ్యతే ||
 పరపాకనివృత్తస్యాత్పంచయజ్జనివజ్జితః ||
 యోద్యాత్పరాన్నంసతతంత్యక్త్వాపంచమహామఖా ||
 పరపాకరతస్సస్యాద్దానహీనోపచఃస్మృతః |
 తిరస్కృతోమహద్భిర్యస్సోపవిధఃప్రకీర్తితః ||

* వ్యాఖ్యానం || ఏకశఫాబడబాదయః- ఒత్తైకొగ్రశం
 బుడొళ్లుదుమాల్లే ఏకశఫంగళ్లే - తత్సబంధివికశఫం

సఖాయాంవ్యవసారేయఃపక్షపాతీసకుకుటః॥

అఖుస్సాన్యద్విభవేలోభాద్దానధమవివజితః ।

మిథ్యావినితోయోఽదృష్టిర్బుకస్సాన్యత్సాన్యతత్పరః॥

డంభార్థంజప హేమామాదికతాఽధమధ్వజేసదా॥

ప్రతిగ్రహార్థంసర్వత్రనిత్యంభ్రమణతత్పరః ।

హింసకశ్చక్షుకొలుబ్ధఃసమాజాఽరఃప్రకీర్తితః॥

స్వగృహేవాసయిత్వాన్యంభృతంగృహ్లాటియస్తతః ।

ప్రత్యజ్యప్రతిమానంవాసభవేదాధిజీవనః॥

క్షమతేవ్యభిచారంయఃపత్న్యమాహిషికస్తుసః ॥

కుణిస్సాన్యద్ధస్తవికలోవిద్యాగ్రాహ్యణకస్సుతాత్ ॥

జప హేమామాదికర్మాణశ్రాద్ధానిచసురార్చనం ।

అకాలేయస్సదాకుర్యాత్సండుఃపరికీర్తితః॥

జాతకర్మాదిసంసారహీనోవాత్సృజదాహృతః॥

వంధ్యామృతప్రజాశూద్రాయానూశ్చైవరజస్వలా ।

పీతావృషల్యస్సన్యస్తాసాంపతిస్సాన్యద్వృషలీపతిః॥

సఖభార్యాంరాజపత్నీంచండాళీంస్వసుతామపి ।

సగోత్రాంశూనిసంబంధాంభార్యాయాభగినీమపి ।

స్నుషాంచయేభిగచ్ఛేయుస్తేతుపాతకినఃస్తృతాః॥

యస్స్వశాఖాంపరిత్యజ్యపారక్యామధిగచ్ఛతి ।

శాఖారండుస్సవిజ్ఞేయస్సర్వకర్మబహిష్కృతః॥

వైశ్వదేవాతిథ్యహీనస్సంఖ్యోపాసనవర్జితః ।

వేదాధ్యయనహీనశ్చవృషలఃపరికీర్తితః॥

శ్నేహద్రవ్యప్రాణిధర్మవికేతాబ్రహ్మహేస్తృతః॥

వణాశ్రమాచారహీనోవేదాధ్యయనవర్జితః ।

నగ్నస్యాత్కృష్టములినరక్తభగ్నపటస్తథా॥
 వాపీకూపతటాకానాంభేత్తాదేవాలయస్యచ॥
 దేవద్విజాపవాదీయోక్తేచ్ఛవిప్రస్సశ్చురితః॥
 పరదారపరద్రవ్యపరహింసాపరాయణః॥
 నిర్దయోనిష్ఠురఃకూరశ్చండాలద్విజశ్చురితః॥
 కృతోపకారివిష్మతాకృతఘ్నోత్పంతనిందితః॥
 గమ్యాగమ్యాకృత్యకృత్యజ్ఞానశూన్యఃపశుఃస్మృతః॥
 జటాభస్తాస్థగుద్రాక్షలింగపాషాణధారిణః॥
 సమత్వేనపిరించాద్యైర్మన్యమానాఃశ్రేయఃవతిం॥
 స్వధమత్యాగినోయచసర్వేపాపండినఃస్మృతాః॥
 వత్సరశ్రయమథార్థంయఃపూజయతిదేవతాం॥
 వినానారాయణందేవంసహిదేవలకఃస్మృతః॥
 సస్యాద్వాఘ్నపికోవృథ్యాయోనాపద్యపజీవతి॥
 ఆధ్యాపనవాధ్యయనంశక్తస్సన్నకరోతియః॥
 సంపాకరైస్సంస్మృతోవాపిసహివైబ్రాహ్మణబుధివః॥
 వేదాధ్యయనసీవోయఃసవిప్రీనానుధారకః॥
 సంధ్యావందనగాయత్రీమాత్రసారశ్చక్షరకః॥
 సాంగవేదాధ్యాయితాభూరిణిశ్శత్యవ్యతేబుధైః॥
 తద్ధంతాగర్భాశ్చాచభూరిణహోపరికీర్తితః॥
 పరిపాకలిప్యద్యాతభూజ్యాన్నాఃసకీర్తితాః॥
 నాశ్చీయాదన్నమేతేషాంనాస్తికస్యశతస్యచ॥
 రాజాశ్రితస్యద్విషతశ్శూద్రభృత్యస్మదైరిణః॥
 నిమగ్నాదస్సమూఖస్యకృహదాహకరస్యచ॥
 పత్నీభైషజ్యవాణిజ్యవిషశస్త్రీసజీవిनाం॥

స్త్రీనాభిశ్చస్తపతతమద్యవగ్రానుయాజినాః |
 అయాజ్యయాజినశ్చాపిచారస్యబహుయాజినః |
 రససోమాయుధవిషకన్యావిక్రయినామపి |
 అన్నతండులగోవేదధర్మవిక్రయినామపి |
 బహూనాముపనేతుశ్చవింబప్రస్థాపకాదపి |
 విషప్రదాతుర్గణకడాంభికోచ్ఛిష్టభోజినాః |
 పిత్రావివదమానస్యప్రాణిహింసారతస్యచ |
 పరదూషణమైశుస్యమిథ్యాపారుష్యవాదినాః |
 ఉన్నతస్యచమత్యస్యరుద్ధస్యనిగళాదినా |
 తావతాకలంతథాచోపవిష్టప్రత్యుపవిష్టయోః |
 స్త్రీజితస్యగణస్యాపిత్రాధార్థంయాచకస్యచ |
 పరార్థంతిలశాలాతుశ్చభృతకాథ్యామికుష్ఠినోః |
 గాయకస్యదురాచారస్త్రీజితస్త్రితినామపి |
 నైవరిత్యానిధివాయాశ్చనాశ్చీయాదోదనంద్విజః |
 ఏవమాశ్రయదుష్టానిపోక్తాన్యన్యానివైమయా |
 నిమిత్తదుష్టాన్యన్యానిపోచ్యంతేత్రయథామతిః |

—*నిమిత్తదుష్టాని*

శూద్రస్యభుక్తోచ్ఛిష్టంయదన్నంతస్యాపితండులం |
 తేనదృష్టంచసంస్పృష్టంశూద్రాన్నంస్యాచ్ఛతుర్ద్విధం |
 శూద్రస్యాన్నంవిప్రదత్తంశూద్రదత్తంద్విజౌదనం |
 నాశ్చీయాద్దక్షితస్యాన్నంసోమవిక్రయతఃపురా |
 అగ్నిహోమీయదివసాత్ పూర్వమిత్యన్యథాచరే |
 అభ్యాజ్యంస్యాద్వపాశాలామూర్పూర్వమిత్యపరేవిదుః |
 యజ్ఞార్థంయత్తునిర్దిష్టంతత్త్యాజ్యమితీకేచన |

పాకభాండస్థమన్నాదికృత్వాపాతాగ్రితరేతతః |
 పాతాగ్రితరేతన్నిక్షిప్త్యసర్వాన్నవ్యంజనాదికం |
 దద్యాదుదక్యాశూద్రేభ్యస్తచ్ఛేషంపరివర్జయేత్ ||
 నడుప్తంపాకభాండస్థమోదనవ్యంజనాదికం |
 అభోజ్యైర్నరేకపక్ష్యాద్యంత్రైస్సప్తమపివీక్షితం |
 శ్వసూకరాఖుమార్దారవాయుసైర్నమలేనవా |
 సంస్పృష్టమపిగోమూత్రంపాదస్పృష్టంచలంఘృతం |
 ఉదక్యాదినమీపస్థముచ్ఛిష్టంవిచకిత్సితం |
 వస్త్రానీతంచశుక్తంచదత్తమశ్రద్ధయాపియేత్ |
 ఆయాంతుభాక్తుకామాశ్చేత్సుక్త్వాన్నంయచ్ఛదీయతే |
 వైధవేయవాగ్ధ్యమూర్ఖభుజ్జ్వేత్సుక్త్వాదదాతియేత్ |
 అశ్రద్ధయానాదరేణయద్దత్తంతచ్ఛవర్జయేత్ ||
 నాద్యాదాపోశనాత్సూర్యమన్నంహస్తైసమర్థితం |
 నివేదితంశివాదీనాంశ్రీపతేరనివేదితం |
 త్రైలేతుయంత్రభృమణగ్రాన్థాంపతితశూద్రయోః |
 రజస్వలాముసలయోర్యావద్భవతినస్స్వనః |
 తావత్కాలంనభుంజీతనస్మృశేద్దోషనేమిథః ||
 భగిన్యాభార్యయామాత్రాస్త్రీభిరన్యాభిరేవవా |
 ఏకపక్ష్యాద్యంనభుంజీతనపశ్యేత్పతితాదికాః ||
 యతినాపేషితంనాద్యాదన్నంశూద్రాదిభిస్తథా |
 పాణాహుతేఃపూర్వమన్నేఘృతేనానభిఘృతే |
 యద్యుచ్ఛిష్టేదత్తమాజ్యంతదన్నంపరివర్జయేత్ ||
 ప్రదీపాభ్యంగశిష్టంయన్నాద్యాత్తైలఘృతాదికం ||
 భోజనేదీపనాశశ్చేద్వివస్వంతంతదాస్తరే |

సాత్రమాదాయహస్తాఖ్యాం నాద్యాదాదీవదర్శనాత్ ॥
 అద్యాత్పాత్రస్థమేవాన్నందీపేప్రజ్వలితేపునః॥
 నాద్యాచ్ఛేషంచదంపత్యోశాగ్రధశేషంవిశేషతః॥
 సూతకాన్నంతథాచాంతశ్చవేచశాగ్రధభోజనం॥
 ఉపరాగేచయచ్ఛేషంపక్వంసర్వంవివర్జయేత్ ॥
 దర్భచ్ఛన్నంచంద్రసూర్యగ్రహణేతక్రసర్పిషీ॥
 పాథేయంసాయసంతోయంగ్రాహ్యణిస్ఫుర్నసంశయః॥
 సూర్యేంద్రోర్ధ్వగ్రహణేపూర్వంక్రమాన్నాద్యాద్దివానిశి॥
 తయోర్గ్రస్తాస్తయోర్నాద్యా
 ద్ద్వికాలంపూర్వపశ్చిమం॥
 తయోరుదితయోస్సన్నత్వాభుంజేతాదర్శనేపివా॥
 యామేద్వితీయేచంద్రస్యగ్రహణంస్యాద్యదాతదా॥
 మధ్యాహ్నోన్నూర్వమశ్మీయాత్ ప్రథమేప్రథమేయది॥
 బాలవృద్ధాతురాణాంతుపూర్వయామే నభోజనం॥
 ఏకాదశ్యామహూరాత్రం
 నాశ్మీయాత్పక్షయోర్ద్వయోః॥
 తైలపక్వముపక్వంచదర్వ్యాదత్తంసభక్షయేత్ ॥
 అన్నవ్యంజనపానీయదధిక్షీరఘృతాదికం॥
 హస్తైనదత్తం నాశ్మీయాత్పత్రపణ్ణాదికంవివా॥
 ఏకహస్తైనహస్తేవాదత్తంసర్వంసభక్షయేత్ ॥
 నాద్యాదమేధ్యజాతానాంపత్రపుష్పఫలాదికం॥
 శాకినీశకుటాదీనాంవృక్షాణాంతునదోషకృత్ ॥
 శాకాదినాద్యాదజ్ఞాతంలవణంచాక్షిగోచరం॥
 ఏకేనయద్యేకపక్త్యైముత్తరాపోశసంకృతం॥

తత్పక్ష్యామితో నాద్యాత్మచభోజనక గటకః॥
 నిమిత్తమష్టమిత్యుక్తంభక్త్యజాతంనుయాధునా॥
 అణఃపరంక్రియాదుష్టముచ్యతేచయథానుతి॥

—*క్రియాదుష్టాని*

అగ్నింవిరోష్ణపక్వంయత్తన్నాద్యాదఘృతాన్వితం॥
 అపక్వమతిపక్వంచపునఃపక్వంచభిస్సటాం॥
 మాధనార్థంవిశాన్యార్థంపక్వమాత్సార్థమేవవా॥
 సకేశవిధిపాపక్వంపక్వమాచారవర్జితైః॥
 యద్యశుస్నాతయాపక్వమవతార్యానతార్యయత్॥
 అస్నాతాశువిభిఃపక్వంపక్వంచాగ్నితాంబుభిః॥
 పంచసంస్కారహిణేభ్యఃపాపైష్టవేనచ॥
 పక్వమక్షతయోన్యాయదగ్నింసంశామ్యశామ్యచ॥
 పాశ్రమదగ్న్వ్యతిరిక్తాన్యదిక్కుభేనచపాచితం॥
 తక్రాన్తవజ్జంనిస్సారంకరనిమగ్ధితండధి॥
 శాకతండులసూపాద్యంపక్వమత్రాలితంతథా॥
 ముఖేనధమితంచాస్యహస్తైనచవిమర్శితం॥
 అవస్త్రాపూతంసలిలంక్రియాదుష్టాన్యమూనిచ॥
 సంసర్గదుష్టాన్యచ్యంతేభక్త్యజాతాన్యథోమయా॥

—*సంసర్గదుష్టాని*

తంతుమాంసామేధ్యకీటకంటకాస్థినఖాన్వితం॥
 పరిత్యజేదోదనాద్యంక్రిమికేశయంతంతుచేత్॥
 అన్నాద్యంత్తమధృత్యతత్రనిక్షిప్యవోదకం॥
 అశ్నీయాదాజ్యయుక్తంవాసహపాకంతుసంత్యజేత్॥
 ఘృతంక్షీరంచలవణసంయుక్తంపరివర్జయేత్॥

పాయసాపూపసూ పేషునవోహోవ్యంజనేషుచ॥
 మాజా- రేణచబాలేనస్పృష్టమన్నాదికంయది।
 సదర్శితలతోయేనసోక్తాదేవిశుద్ధ్యతి॥
 జాతిదుష్టానవత్సవం తేమయాభత్యాయతఃపరం॥

—*జాతిదుష్టాన*—

అశ్వశోదుంబరశ్చక్షుబిల్వనృగోధలిండు కాణా।
 మధూకశిగురికాలింగతాలశ్లేష్మతకానపి,
 వంశాంకుర-కదంబంచకరంజంకతకంశ్యజేత్॥
 తిలమాసావినాకృష్ణధాన్యాన్యదైలకోద్రవాణా।
 త్సుద్రధాన్యానిసర్వాణికుసుంభాలాబునాళికాః।
 బింబంలతోహోదకీంచకళ-జంసునిషణ్ణకం।
 ఆరగ్వధంచనిర్దుండింవాగ్గాకంరక్తశాకినీం।
 కోశాతకీంతండులీయంద్రోణంతిక్తపటోలికాం।
 నీలీవీజానినిర్యాసంకోవిదారంచశాల్మలీం।

వ్యాఖ్యానం॥ మధూక-ఇలుపై, శిగురి మురుంజై।
 కాలింగ-తానితాళ-పనై, శ్లేష్మతక-నరువలి, వంశాం
 కుర-మూంగల్ కుగుత్తు, కదంబ-కడంబు, కరంజ-పుం
 గు, కతక-తేత్రాంకొట్టై, ఉద్దాల శోళం! కోద్రవ-వరె
 హు! కుసుంభ కుసుంబై, అలూబు-శొరక్కాయ, నాళి
 క-శిరుకా జోరి, పశంజ గంజా, సునిషణ్ణం-ఆరై, ఆ
 రగ్వధ-కొనై, నిర్దుండి-నొచ్చిల్, వాతాక-వె
 ల్ల, కోశాతకీ-పీరగంగాయి, తండులీయ - శిరు
 ం-తు-బై, తిక్తపటోలికా పేయపిడల్,

ఛక్రాకంశణశాకించలశునంసూరణద్వయం |
 శృంగాటకంమూలకంచతుక్ర్యృష్టలంకుముదద్వయం |
 ఆరనాశంచమృద్భస్మగులమూత్రసురాస్త్యజేత్ ||
 అభక్ష్యజాతమిశ్నుక్తః పడ్భిః కాలాదిభిః క్రమాత్ |
 దుష్టమస్త్యన్యదప్యత్రోస్యాంతర్భావపవహి ||
 ఇతి ఇజ్యావిధిః

—*అశస్వాభ్యామవిధిః*—

ఇజ్యాంసమాప్యస్వాభ్యామసంకల్ప్యతదనంతరం |
 అష్టాక్షరాదిగుంత్రాణామౌధాశక్తిజపంచరేత్ ||
 శ్రీమద్రామాయణంపుణ్యంపఠేద్వాశ్రయియాచ్చవా |
 భారతంచపురాణానిసాత్త్వికానిసంభ్యసేత్ ||
 వేదాభ్యాసంశాస్త్రసాతంవ్యాభ్యాసంగ్రంథలేఖనం |
 సాత్త్వికగ్రంథనిమాణంశిష్యాణామపిబోధనం |
 యథాధికారంసగ్ధంవాకుర్యాదేకైకమేవవా ||
 కుర్యాదవంధ్యంస్వాభ్యామకాలంకేనాపికమణా |
 కావ్యంనకీర్తయేద్యత్రనసంతిభగవద్భావాః ||
 గానేనతోపయేచ్ఛ్రిశః గానవిద్యాపితౌరదః |
 స్వాభీష్టదేవతాధ్యానాతగ్రంథితాగ్రంథయేద్విజః ||
 తీరానాచంద్రసన్దేశంనాస్తి నాస్తిహవైవతం |

౧౩ - కాశ్లాన్. సూరణద్వయం-కాట్టుకగ్రంథై ,
 సూరభి | శృంగాటక-కొట్టకగ్రంథం | మూలక -
 చతుక్ర్యృష్టలం-కర్పూరత్, అల్లి, శెవ్వల్లి | కుముద
 సుడాంబన్ | ఆరనాశం-కాడి |

కపిరాక్షసయోర్యేనద త్తంరాజ్యంసుమర్లభం॥

శబరీగృధ్రయోర్యేనస ర్వేషాంప్రాణినామపి॥

పుణ్యలోకఃప్రద త్తశ్చయోగినామపిమర్లభః॥

తస్మాద్దయానిధేఃకోశ్యఃసర్వాభీష్టఫలప్రదః॥

ఉష్ణుప్తంసకృదేవేతివినారామేణకేనవా॥

తస్మాత్త్యక్త్వాఖిలాదేవానన్వహంచానుతాపినః॥

శ్రీరామచంద్రంశరణంభజద్వంసుధియోజనాః॥

తస్యైవచరితేనిత్యంపఠతశృణుతాపివా॥

ఏకైకమక్షరంవక్తుమహాపాతకనాశనం॥

శ్రీమద్రామాయణాదన్యదస్తిచేన్నూగ్రితభౌజనాః॥

రామేతివణఃద్వితయః, వినాకింమోక్షదంకతౌ॥

యతీకృతః నేనవ్యాఘోపిమునీనామైత్యమోభవత్॥

శ్రీమద్రామాయణ శ్రీమద్రామనామచభౌజనాః॥

—*శ్రీరామాయణ స్యముషిఘంఘోదేవతాదయః*

శ్రీమద్రామాయణస్యర్షిర్వాల్మీకిర్భగవాన్స్తృతః॥

స్తృతానినానాఘదాంసదేవతాజానకీపతిః॥

శ్లోకేనధర్మాత్మేత్యేవపంచాంగన్యాసమాచరేత్॥

సహస్రాదిత్యసంకాశంసర్వశతుస్రిబహుణం॥

రామశక్తిమయంధ్యాయేదమోఘంరామసాయకం॥

ధ్యాన్వాజపేచ్ఛోకమేతంధర్మాత్మేతిద్విపంచధా॥ శి

స్వపుత్రాభ్యాంస్వప్రబంధంశృణ్వంతంసీతయాసు॥ ఆ

మహర్షిభిర్భూతృభిశ్చసభాయాంబ్రాహ్మణాదిక- వె

ధ్యాత్వాపరఘుపతింసమ్యక్పారాయణమథాను - శిరు

సకామోభోజనాత్పూర్వంనిషాగమోభోజయపిడత్

వక్తాప్రాజ్ఞుభిరసీతశోతాతిష్ఠచుదబ్జుభిః॥
 అవంధ్యుందివసంకుర్యాద్వక్తాశోతాచనిత్యవా॥
 ఆరంభేస్యావతారేశ్రీరామాదీనాంమహేమాత్మవం॥
 సీతాకల్యాణసమయేసీతారామస్యపూజనం॥
 బ్రాహ్మణానాంభోజనంచశోతాభక్త్యసమాచరేత్॥
 పట్టాభిషేకసమయేవిశేషేణమహేమాత్మవం॥
 కుర్యాత్సంపూజయేచ్ఛోతావక్తారంభక్తిసంయుతః॥
 కుండలాభ్యానుంగుళీయైర్గంధమాల్యాంబరాదిభిః॥
 ప్రణిపత్యచసాషాంగశోతావక్తారమన్వహం॥
 శృణుయాదాశిషస్సుర్వాస్సంప్రాప్యభువిదుర్లభాః॥
 పుత్రపౌత్రాదినహితఃప్రాప్నుయాత్పురమంపదం॥
 * ప్రాతర్ధ్యాతప్రసంగేనమాధ్యాహ్నోస్త్రీప్రసంగతః॥
 తాత్రోహోరప్రసంగేనవిట్టవతాకలమానయేత్॥
 ప్రాభాతికేభిగమనేనిత్యంశ్రీమితగద్యతః॥
 ఇత్యాకాలేచానకీశంతోషయేన్పుష్పగుగద్యతః॥
 స్వాధ్యాయకాలేప్యాచార్యప్రాక్తిశ్రీరామగద్యతః॥
 యోగకాలేతువైకుంఠగద్యతస్తోషయేద్ధరిం॥
 భుక్తైఃపరమనాయాసప్రదంకార్యంసమాచరేత్॥

—*తాంబూలచర్వణం*—

సమప్తంసుస్థుపూగంసమాణాంజలశోధితం॥

* వ్యాఖ్యానం॥ ద్యౌతప్రసంగేన - శ్రీమహాభారత
 పఠనశ్రవణాదినా. స్త్రీప్రసంగేన - శ్రీరామాయణపఠ
 నశ్రవణాదినా. చోరప్రసంగేన-శ్రీభాగవత పఠనశ్రవణా
 దినా.

దద్యాద్విజేభ్యఃక్రమ కద్వితయంనప్రశస్యతే |
అఖండితంచక్రమ కంపత్రాణ్యత్రాళితానిచ |
నాద్యాదదత్వావదనేపత్రంపూగంనఖాదయేత్ |
చూడాకంకంకంచపశాకగ్రం
మూలపార్శ్వసికస్త్యజేత్ ||

—*సాయంసంధ్యావిధిః*—

సాయంసంధ్యా తతఃకుగ్యాద్రవేర్ద్వప్తార్ధమండలే |
కుర్యాన్త్రామాద్భుహస్సంధ్యాత్రయంసాయంవిశేషతః ||
ప్రత్యశ్యసాదావాణీచస్వాచాంతోసూన్నియమ్యచ |
సాయంసంధ్యామపాసిష్యేత్తతఃసంకల్పపూర్వకం |
అపోహిష్టాదిధర్మంత్రిఃపూర్వవత్ప్రేక్షణంచరేత్ ||
అగ్నిశ్చేద్యనువాకిత్యసపిశ్యుగుగామృతః |
గాయత్రీధందభ్యాక్తః దేవతాచహుతాశనః ||
పీత్యాగ్నిశ్చేద్యసంపాచ్యంకాక్ష్ణిభ్యామృతా |
ప్రేక్షణాదీనిసంపాద్యేషాఃకాలనిదాచరేత్ ||
సంస్కీర్యదర్భాన్సాగ్రగ్రాణీతేష్వాసీనస్సమాహితః |
సాయంప్రతీవీచనంబిజ్జుధ్యాశమఖోజపేత్ ||
హస్తావధోఃఖానాభినవాకృత్యాగ్నీర్దదర్శనాత్ ||

—*ప్రదోషాదిషుజపసంకృతః*—

ప్రదోషాదిషుగాయత్రీదపసంకోచకురితః |
అష్టాక్షరస్మాపిశధావిషువాయినయోరపి |
త్రయోదశ్యోప్రదోషశ్చేత్పాపకాపింశశంజపేత్ ||
ప్రతిపన్నర్పదర్శేషుత్రింశశంచపక్షుర్ద్రుం |
ప్రదోషోయదిసప్తమ్యాంత్రింశస్సప్తాధికాస్తృతా ||

చతుర్థామవ్యసథ్యాయేష్వర్థమజ్ఞో త్తరాచ్ఛతాత్ |
 అనగ్నిస్సూర్య చైర్నిత్యంమానీగ్రామాద్భూహిర్వసేత్ ||
 త్రయోదశీప్రదోషే స్యుర్క్వేననస్సర్వపవహి |
 ముహూర్తవ్యయమ సూర్యతే
 గాత్రా పూర్వాద్ద మేవచ ||
 జపితోద్వాప్య గాయత్రీంనక్షత్రేషూదితేష్వథ |
 కుర్యాత్తస్మిన్సప్తానమిమమిత్యాదిమంత్రతః ||
 ఇమమిత్యాదిమంత్రాణాం దేవరాజయుషిఃశ్రుతః |
 క్రమేణ గాయత్రీత్రైష్టుప్ గాయత్రీజగతీతథా |
 త్రిష్టుప్ చోద్ధిగోధుదాంసివరుణో దేవతాశ్రుతః ||
 ఇమంమేవరుణే త్యాజ్యైర్గుపస్థాయతుపంచభిః |
 మంత్రైస్సంధ్యాయపస్థానంప్రతీచ్యాచిచపూర్వవత్ ||

—*సాయంసంధ్యానంతరకృత్యాని*—

తతోగత్వాగృహంప్రాసః కాలవద్ధోమమాచరేత్ ||
 వీశేషో తాగ్నయే స్వాసే త్యావసుతిఃప్రథమాస్త్రితా |
 కాలయోస్సమిదాథా నేభేదోనబహూచారిణాం ||
 దేవతా గాథాంకుర్యైవై వేద్యంచసదాశి |
 నిత్యంపశ్యేత్ ప్రభుశీ శంవిమానంవాస్యగోపురం ||
 విమానస్థంనప్రదోషేనార్థరాత్రేస్వవేశ్మని |
 ఆస్థానమండపేనీధ్యాంసర్వదాలోకయేద్ధరిః ||
 గచ్ఛేన్నోత్తరావసేవార్థందివ్యస్థానంవివాగృహే |
 ఆచరన్నిత్యకర్మాణిగృహపవవసేద్గృహే ||
 నిత్యకర్మాపిరోధేనగచ్ఛేద్వాదర్శనోత్సుకః |
 నగచ్ఛేత్ప్రమాదేనాద్విలోపోనిత్యకర్మణాం ||

దివ్యస్థానేవసేద్వాపితత్రపాపానినాచరేత్ ।

కృతానియదిపాపానిపుణ్యక్షేత్రేవిజానతా ।

గత్వావారాణసీంతత్రప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ ।

రాత్రావపిసదావైశ్వదేవంచబలికర్తవ ।

వినాపంచనమాయజ్ఞానతీర్థినపిపూజయేత్ ।

రాత్రావిశేషాదతిర్థీయథాశక్త్యభిపూజయేత్ ।

పథ్యంమితంచభుంజీతరాత్రాహరినివేదితం ॥

మంత్రేణర్తంత్యాసత్యేనభేదోష్టిపరిషేచనే ॥

యస్మిన్దినేశుశాన్ధిస్యాత్తత్పుర్యేద్యుశ్చపర్వణి ।

ప్రత్యాజ్ఞికస్యచాన్యేద్యుఃశాన్ధిపారణవాసరే ।

స్థాలీపాకస్యపూర్వేద్యుర్నకురాదాత్రిభోజనం ॥

ఫలమూలపమేపూపభక్ష్యాణామపిభక్షణే ।

పునర్భోజనదోషస్సన్మన్మథాశక్తరోగితాం ॥

భోజనంమైథునంబద్రాంస్వాధ్యాయమపిసంధ్యయాః ।

నకుర్వీతనిశాయాంతుయామాదూర్ధ్వంచభోజనం ॥

ప్రాణాగ్నిహేమాత్రమంత్రాంస్తుపిలుప్తేభోజనేజపే

త్ ॥ మధ్యయామద్వయేనక్తంనవేదాద్యయినంచరేత్ ।

నసించేద్దోమయాంబుభ్యాంగృహంనక్తంనచాహరేత్ ।

ఉభయేతేసమిధంచాపిగోమూత్రంతునసంధ్యయోః ॥

ఉచ్చైస్సంభాషణంనక్తంవివాదమపినాచరేత్ ।

అదండశ్చాసహాయశ్చత్రయామాయాంనసంచరేత్ ॥

అధ్వానంవృక్షమూలంచశూన్యాలయమరేశ్వరహం ।

నదీతటాకకూలంచనవిశేదంజపానిశి ।

క్షీరధాన్యాషధీర్గ్నిమథోబీజానివారిచ ।

యత్కించద్ద్యవ్యమాదాయన క్తందద్యాన్న కేవలం॥
 నఖండయేత్ (స్త్రీ)కూశ్మణ్డం దీపం నశమయేత్పుమా॥
 న క్తంశయానం స్వగృహే శక్తితః పూజయేద్దృహీ॥
 శయితశ్చేదనశ్చంస్తుగృహస్థో దోషభాగ్భవేత్॥
 భోజనానంతరం న క్తంస్వాధ్యాయంకించదాచరేత్॥
 యావద్భుక్త్వార్థిపాణిస్సన్య
 త్తావన్నాధ్యయనంచరేత్॥

ఇతిస్వాధ్యాయవిధిః.

—*అథయోగవిధిః.*—

తతస్సమాప్యస్వాధ్యాయం సూగం సంకల్ప్య తంచరేత్॥
 యథాప్రజ్ఞంతత్ప్రకారస్సంగ్రహణోచ్యతేధునా॥
 యోగస్యాగానిసంకల్పస్తోమఃపాశ్చియమస్తతః॥
 అసనంచాసుయానుశ్చప్రత్యాహారశ్చధారణా॥
 ధ్యానం సమాధిరేతేషామచ్యుతేలక్షణానిచ॥

—*యమనియమాదిలక్షణాని*—

బ్రహ్మచర్యమహింసాచసత్య-క్రోధాపరిగ్రహః॥
 వితేయమాస్మయస్స తోషశ్శౌచంషంత్రజపస్తథా॥
 స్వాధ్యాయస్త్యపిచాస్తిక్యంనియమాఃపరికీర్తితాః॥
 ఉండలిక్ష్మేశుచాగుప్తేదర్భానాస్తీర్యభూతలే॥
 ఛతాస్త్రాజినేషుపరిస్తృణుయాదేతదాసనం॥
 అమ్మణితాయామప్రకారశ్చపూర్వమేవసమీరితః॥
 ముల్లాగియాణాంప్రసక్తానాంవిషయేష్వనివర్తినాం॥
 ద్వయం-రేయన్తనసాప్రత్యాహారస్సకూరితః॥

దుర్నిగ్రహస్యమనసశ్చంచలస్యాస్థిరస్యచ |
 బ్రహ్మణ్యచంచలత్వేనస్థాపనంధారణానుతా ||
 పౌనఃపున్యేనతత్రైవస్థితేనచ ససాహరేః |
 సమస్తావయవధ్యానధ్యానమిత్యభిధీయతే ||
 అచంచలస్యమనసోవాతాచలదీపవత్ |
 అప్రచ్యుతిగ్భగవతస్సమాధిరభిధీయతే ||
 ఏతేరష్టభిరంగైశ్చసహితంపరమాత్మనా |
 మనసోయోగస్తిసంయోగస్సయోగస్సద్భిరీరితః ||
 నాభికందసముద్భూతంశుద్ధస్ఫటికసన్నిభం |
 ద్వాదశాంగుళవిస్తీర్ణమష్టపత్రసమన్వితం |
 అష్టాంగుళతస్యనాశమస్తుఖింహృదయాంబుజం |
 ధ్యాత్వాతతశ్చిత్తకామధ్యేకాశమేఘసమద్యుతం |
 కిరీటహారకేయూరనూపూరాంగదభూషితం |
 ప్రసన్నవదనాంభోజంమందస్త్రీరంమనోహరం |
 ఆజానుబాహుంపద్మాక్షుఃసీతాసౌమిత్రసంయుతం |
 సవ్యేతరకరభ్రాజ్జ్ఞానముద్రంకృపానిధిం |
 సవ్యజానులసత్సన్యకరంవీరాసనాశ్రితం |
 పీతాంబరంకోమలాంగంకోటికందర్పసుందరం |
 శ్రీరామచంద్రంధ్యాత్వైవంమంత్రతస్యషడక్షరం |
 జపిత్వాతస్యనామానికీర్తయిత్వాచక్షణాన్ ||
 యావన్నద్రాసమాయాతతావద్యోగంసమాచరేత్ ||
 నిద్రాంతరేప్రబుద్ధశ్చహరినామానికీర్తయేత్ |
 పునర్నిద్రానుభవేచ్ఛింతయేత్ భగవన్మణాన్ ||
 తతశ్శుఖాతశయనేప్రోక్షిణేమాధవంస్తరత్ ||

—*శయన స్త్రీసంగమాదిక్రమః*—

శాదౌ ప్రత్యూష్యసంస్మృజ్య
 శుషాంఘ్రిశ్శయనంచరేత్ ॥
 చత్వరేశూన్యభవనేత్తశానేదేవతాలయే ।
 ఆకాశేభిన్నశయ్యాయాంవృక్షమూలేఽశుచిస్థలే ।
 దేవతానాంగురూణాంచగవాంధాన్యస్యచోపరి ।
 నస్వపేదిశుచిర్నగ్నఆర్ద్రవాసాడదక్ష్పరాః ॥
 నశయీతచదర్భేషువినాదిత్రాంప్రతానిచ ॥
 శయీతప్రాక్పిరాస్వప్తిక్యహేప్రత్యక్పిరాఃపథి ।
 శ్వశురస్యగృహేన్యస్యగృహేవాదక్షిణాశిరాః ॥
 సువేషయాదయితయాఽరోగయాశుద్ధచిత్తయా ।
 భార్యయాసంవిశేత్సార్థంస్వయంచైవంగుణాన్వితః ॥
 యస్త్విదివేరజోన్యప్రేమ్యుషోడశరాత్రయః ।
 చత్వరోగ్రాత్రయిత్వాద్వావజ్జ్యేఃస్త్రీగమనేస్తృతాః
 స్త్రీయనున్వాససంగచ్ఛేత్సకృద్వాద్వాశస్వపి ।
 తత్రాసినర్లమైతపస్త్రిగుప్తమీంచచతుర్దశిం ।
 వ్యతీపాతంచనాకాశింపర్వాణిశ్రాద్ధవాసరం ।
 జన్మర్తుంబుధవారచతథావ్రతదినానిచ ।
 మైథునంసాదరేత్త్యగ్యరాత్రేసంభ్యాద్వయేదివా ।
 ప్రవాసాదాగ్రాన్యైషుగంతుర్దోషోనపిద్యతే ॥
 అన్యతాసస్త్రీయంగచ్ఛేత్తయైవప్రార్థితోయది ॥
 విణ్వాతోఽస్సర్థినంభుక్తిం మైథునంచరహశ్చరేత్ ॥
 ఋకానాంపై భార్యాయోయోఽయోనారేతడత్సృ
 జేత్ ॥ కిలోతిగర్భధ్వంసంయఃభూరిణహసప్రకీర్తితః ॥

భుక్తేజాతేనదోషస్సాన్యదృతావగమసేపివా |
 ఏకదైవస్త్రియంగచ్ఛేదేకస్యాంనిశితత్వదా ||
 అన్యతౌతుబ్రహ్మసూత్రంఽపీతంపృష్ఠభాగతః |
 తృత్యాగత్వాస్త్రియంశౌచం మూతోక్తద్విగుణంచ
 రేత్ || ఉపవీత్యేవగ్తుకాలేమైథునంతుసమాచరేత్ |
 తత్రాపిగమసేత్వాద్యేవత్యృతుస్సానమాచరేత్ ||
 సర్వత్రమైథునేమానందంపత్యోరుభయోఃస్మృతం |
 శౌచంచమూత్రశౌచోక్తద్విగుణంరూఢమోస్సమం |
 ధారణంచాన్యవస్త్రస్యతప్తికాలేతమోస్సమం ||
 సమ్యక్ప్రత్యౌతితేనాపితేనమైథునవాససా |
 నకర్తవ్యానికర్తాణిదంపతిభ్యాంకదాచన ||
 ఆమైథునం త్యేకశయ్యాపృథక్కుయ్యాతతస్తమోః ||
 నగచ్ఛేద్గర్భిణీమప్తమాపాదూర్ద్వంవిశేషతః ||
 ధాతుక్షమారోగవృద్ధిరశ్రీకఃకర్మవిప్లవః |
 సౌభాగ్యాదుర్యశోనాశఃపుంసాంస్త్రివ్యతిసంగినాం ||
 దేవాలయారగవాయుగ్నిబ్రాహ్మణానామపాంగ
 వాం | దేవానామవ్యభిముఖంచరశౌనప్రసారయేత్ ||
 ధాన్యగోదేవవిప్రైశాంనశయాతోన్నతస్థలే |
 శృణ్వోశోక్రితసుఖాంవాచంగాయతాంభగవద్గుణా
 నిద్రామనుభవేచ్ఛీశపాదాబ్జన్యస్తమానసః ||
 ప్రియారంభార్యాంగురుంశిష్యంసుహృదంతనయంతథా |
 వినా న్యేభ్యానకథయేత్ స్వప్నేదృష్టంశుభంయది ||
 దుస్స్వప్నదర్శనేపద్యఉత్థాయాచమ్యచద్విధా |
 ప్రణమ్యభగవంతంతన్నామసంకీర్తనంచరేత్ ||

స్తోత్రైస్తుత్వోపసిన్నాత్వాదుస్స్వపానుగుణంతతః

శక్త్యాదానంజపం హేమామంలక్షీరమణపూజనం |

తదీయపూజాతస్యైవప్రీత్యైథక్త్యాసమాచరేత్ ||

మధ్యయామద్వయంనిద్రామనుభూయోక్తవత్కనా

బ్రాహ్మీముహూర్తైసంత్యజ్యనిద్రాముత్థాయసత్వరః |

సంకీర్త్యపూర్వవద్యోగంచరిత్వాతంసమాపయేత్ ||

ప్రాక్తంమయైవమచ్ఛిద్రపంచకాలపరాయణైః |

సద్భిర్భాగవతైర్యత్తత్కర్తవ్యంకమనిత్యదా |

పంచకాలవిధిరేషనిత్యదా

పంచకాలభగవత్పరాయణైః |

సాధుభిస్సతతమక్రమత్సరై

ర్స్వీరరాఘవకృతస్సమీక్ష్యతాం |

శ్రీరామారాధనవిధిఃపంచకాలప్రకారతః |

సీతారామప్రీతితేనమయాప్రాక్తోయథామతి ||

శాండిల్యాద్యైర్నునిశ్చేష్టైఃపంచకాలపరాయణైః |

ప్రాక్తాథమాస్సంగృహీతాయథామతిమయాధునా ||

ద్రష్టవ్యాస్సదరంసద్భిఃకర్తవ్యాశ్చవిమత్సరైః |

అత్రానుక్తిదురుక్త్యాదియద్యప్తిక్షమ్యతాంచతత్ ||

అత్రప్రాక్తేషుధర్మేశుజాయతేసంశయోయది |

రత్నాకరంచశాండిల్యస్తృత్యాదిచవిలోక్యతాం ||

ఇతియోగవిధిః

పంచకాలవిధిస్సమాప్తః

శ్రీమైసమః.

—*అథస్త్రీధర్మః*—

అథధర్మాః ప్రవక్ష్యం తేస్త్రీణామద్యయథామతిః |
 బ్రాహ్మీముమహా దైస్త్రీభర్తుః పూర్వ ఋణాయసత్వరా
 ప్రతూశ్యపాదోపాస్తా చద్వరాచ మ్యోపపశ్యచ |
 సప్తకృత్స్వహరిరితివ్యాహరంతీరమావతిం |
 ధ్యాయంతీవాసుదేవాదీకేశవాదీశ్చతత్పరా |
 మతస్సృదీంశ్చచశుర్ధ్యంత నమోంతమపి కీర్తయేత్ |
 శ్రీవిష్ణుచిత్తభక్తాంఘ్రిరేణుగోదాదిభిః కృతాః |
 గాథాస్సంకీర్తయం త్యేవస్తాత్రాణ్యద్వాద్యతేతతః |
 కృతానిగవాంతాగ్యప్రముఖైరపి కీర్తయేత్ ||
 అంతర్బహిశ్చ సదవంసోచేద్గోమయవారిణా |
 సమ్మర్జన్యానూర్ణయేచ్ఛకదాచిదుపలేపయేత్ |
 భృగ్వారార్యరహవారేమచతుర్దశ్యాంతిథావపి |
 వినామి త్తంనగృహం లేపయేద్గోమయాంబుభిః ||
 విష్ణుతోత్సర్జనంశౌచాచమనేదంతథావనం |
 స్నానంచకుగ్యాత్పూర్వోక్తక్రమాత్తంత్రవివర్జితం |
 ఉదయానంతరంస్నానయోషితాంసముదాహృతం |
 అష్టాక్షరవిధానేస్త్రీణాంస్నానముదాహృతం |
 స్త్రీభిశ్చధార్యంపూర్వోక్తలక్షణంవసనద్యయం |
 ఉద్వృపుడ్రంచభగవత్పదాకృత్యేవనాన్యథా ||
 అన్యథాధారణేచింత్యంవచనంద్విజసత్తమైః ||
 వృతపస్త్రీర్ధృపుండాస్త్రీదత్వాచాఘ్నంవివస్వతే |
 గృహగత్వాగ్న్యగారంచహయామోపకరణానిచ |
 సుగళోభ్యభిప్రయోధ్యత్యకాప్యైః ప్రజ్వాల్యపావకం |

పుష్పాక్షతైస్సమభ్యర్చ్యభర్తా హిమేకృతేతతః |
 తుషంకరీషపిండంచనిక్షిప్యగ్నోసమాహతా |
 విధానేనాగ్నినా చాభద్యకృత్వాతస్యపిరక్షణం |
 భగవత్సన్నిధింగత్వామూర్జనంచోపలేపనం |
 కృత్వాచరంగవల్లభదైర్వరలంకృత్యమనోహరం |
 నిర్మలీకృత్యపాతాణిపూజోపకరణానిచ |
 భగవంతం సంప్రణమ్యస్తోత్రైస్తుత్వాచమానుషైః |
 ద్రావిడైస్సంస్కృతైర్వాపిగావైస్సంతోష్యమాధవం |
 ప్రదక్షిణనమసాగ్రాభక్త్యాకృత్వాపునఃపునః |
 బాలానాందేహసంశుద్ధింకృత్వాలంకృత్యతాంశ్చతాః |
 శంఖచక్రాదిరూపాణిభూషణానిచధారయేత్ ||
 భగవద్వందనాదీనికారయిత్వాపుథక్పుథక్ |
 తుతోయః పుత్ర్యసౌదేవదేవాయేతి వేదయేత్ ||
 పితృశ్వశురభర్తాదీనాం ప్రణమ్యగురూనపి |
 తోయశాకఫలాదీనాంకుర్యాదాహరణంతతః ||
 శస్త్రేణఫలమూలానికృత్యాలోక్యయత్నతః |
 కంటకక్రిమికీటాదినిహారేద్వాగ్ధృతాసతీ ||
 శాకాన్యాహృత్యైవసమశస్సంపశ్యేచ్ఛపునఃపునః |
 శాకతండులముగ్ధాదిచతుఃప్రత్రాళయేచ్ఛశతే ||
 తుళసేపుష్పశాకాన్నతండులాంభఃకణానిచ |
 కస్త్యుచిదపినోదద్యౌఃపుగుషానుజ్ఞయావినా ||
 సూదప్రత్రాళనాద్యర్థంపాకార్థంచాంబుపావనం |
 వస్త్రేణబహుశశ్శోభ్యస్తాపయేచ్ఛపుథక్పుథక్ ||
 త్రిస్సంశోభ్యాంబుయాగార్థంవాససాశుద్ధభాజనే |

ఏలాదిద్రవ్యసంయుక్తంస్థాపయేచ్ఛీతశస్థలే॥
 కాకకుకు-టప-స్పైరసంస్పృష్టైశుచిస్థలే॥
 ఉపలిక్ష్మేలవీ-స్పృష్టాదీనభితాప్యచ॥
 అంగాన్యసంస్పృష్టతీభిరజల్పంతీభిరేవచ॥
 మార్జయంతీభిరనేవాససాశ్రమవారిచ॥
 కారయేచ్ఛావహననంకులస్త్రీభిశ్శుచిస్థలే॥
 నిమఃలీకృత్యతాశుద్ధమునలోలూఖలాదిభిః॥
 భాండానికృత్యానిర్లేపాన్యాతపేతానితాపయేత్॥
 శర-రాస్థిసమేతానిభిన్నానిచపరిత్యజేత్॥
 పూర్వేద్యుర్వేషుభాండేషుకృతాన్యాత్పచనక్రియా॥
 లేవ్యస్వేద్యుర్నకర్తవ్యాభాండేషుపచనక్రియా॥
 తాపితేష్వాతపాగ్నిభ్యాంపాకంభాండేషుచాచరేత్॥
 మాసాదూర్ధ్వంశ్చుత్తయానిపాకభాండానిసంత్యజేత్॥
 ఉదజ్జుభాప్రాక్టుభావాపాకంకుర్యాత్తువాగ్యతా॥
 పచనాగ్నింపరగృహేత్కదాచిదపినాహరేత్॥
 యద్యాహరేత్తత్పక్ష్యేనపతిఃకమకరోతిచేత్॥
 అగ్నిదస్యభవేదర్థంతస్థిలంస్యాన్నసంశయః॥
 తస్మాద్యత్నేనసంరక్ష్యేచ్ఛచనాగ్నింస్వవేత్తని॥
 అగ్నౌప్రజ్వలితేనమ్యక్పచేచ్ఛాకౌదనాదికం॥
 నోపశామ్యోపశామ్యాగ్నింసమందంనచసత్వరం॥
 నావతార్యావతార్యాథఆరోప్యారోప్యవాపచేత్॥
 పలాశంబిల్వమశ్వత్థంకోవిదారంవిభీతకం॥
 మరీచింతాశముత్తత్యంపారిజాతంహరీతకం॥
 కంటకిమృదుమైరండంకరంజమపిశెల్మలీం॥

శ్లోకాంతకంశిరీషంచతిలమర్కంవిషదుమాళా
 ధూమయోనించదుర్గంధమింధనేపరివర్జయేత్ ||
 మరీచితింత్రిణీక్షీరజీరకాజ్యేంగుసపాపైః |
 నాల్పికేరాదిభిద్రవైర్వైర్యథాయోగంచసంయుతం |
 *సయూషంవావియూషంవావ్యంజనంసాధయేత్సతీ |
 విదగ్ధమాసురంప్రాక్తమపక్వంరౌద్రమీరితం |
 దైవంసువక్త్వంవిజ్ఞేయంసమ్యక్ పక్త్వంపచేత్క్రమాత్ ||
 శాకానిత్రీణినాద్యేవావిభవేత్పథికంపచేత్ ||
 ముద్గాన్నంచగుడాన్నంచదధ్యన్నమపిపాయసం |
 విశేషదివసేపూపసూపాదీనసేసాధయేత్ ||
 స్వేదాశునాపాంజ్వలంగాని
 స్పృష్టాప్రతూళయేత్కరం |
 పాకభాండస్థితంసర్వమోదనవ్యంజనాదికం |
 అలంకృతేషూర్ధ్వపుండ్రైఃకృత్వాపాత్రాంతరేషుతత్ ||
 ప్రతూళ్యపాకభాండానిన్యజ్ఞ్యతానితతోంబుభిః |
 అభ్యుత్యపాకశాలాంచనూర్జయిత్వాతతఃపరం |
 పతూళ్యపాదోహస్తాచభృత్వావప్త్రాంతరంతతః |
 ఆచమ్యభగవద్దేహేదీపంప్రజ్వాలయేదపి |
 గోమహిష్యాజ్యతైలైస్తుదీపమారోపయేత్సదా |
 దీపమైరండతైలాద్యైర్భగవత్సన్నిధౌత్యజేత్ ||
 గంధంపుష్పంధూపదీపేషుధుపర్కనివేదనం |
 పానీయమపితాంబూలంతత్తతాకలేసమర్పయేత్ ||
 పదక్షిణనమపాకరాణాకృత్వాదేవాయభక్తితః |

* సయూషం - ముద్గాదికావ్యభరససహితం.

వైశ్వాదేవాదిసమయేవహ్నిశుశ్రూషణంచరేత్ |
 వణి భృశ్చయతిభృశ్చభిక్షాందత్వాంబుపూర్వకం |
 అతిభృశ్యగతాదీనాంపూజాంకుర్యాత్ప్రహర్షితా |
 భర్తాదీనాంభుక్తిదేశేమండలంగోమయాంబునా |
 నిశ్చిద్రంచతురశ్రంచకృత్వాథపరివేషయేత్ ||
 నదద్యాదేకహస్తేనసూపాన్నవ్యంజనాదికం ||
 పక్వానివ్యంజనాదీనిజలక్షీరఘృతాదిచ |
 దర్వాదద్యాతైలపక్వమపక్వమపిహస్తతః ||
 తైలాశ్యవ్యంజనాన్నాదిహస్తేదద్యాన్నకించన |
 దర్పైవదద్యాల్లవణంప్రచ్ఛన్నంతోద్దనాదిభిః ||
 పాయసాపూపసూపాదిసతీదద్యాత్పునఃపునః ||
 క్షీరంవాదధివాశత్వాపదద్యాదోదనంపునః ||
 భర్తృశుశ్రూషణంకృత్వాతాంబూలాదిప్రదానతః |
 స్వయమద్యాగ్నయమంభుక్తేషుశ్వశురాదిషు ||
 జాత్యాదిపక్షిమన్నాదిప్రయత్నేనవివర్జయేత్ |
 పాదప్రసారణంహాసంరోదనంబహుభాషణం |
 పరిత్యజేత్పుమాన్స్త్రీవాదోషానన్యాంశ్చభోజనే |
 పోక్తాయోనియమాంపుంసాంభుక్తాస్త్రీణాంచలేసమా |
 భోజనాద్యంతయోఃపాదాప్రత్యుత్థాచమనద్వయం |
 కుర్యాచ్ఛాన్యనిమిత్తేషువాససాధారణాదిషు ||
 ఉచ్ఛిష్టంభక్షయేజ్జ్యేష్ఠభాగ్రామఃపశ్యద్గురోఃపితృః |
 శ్వశ్రూశ్వశురమాశ్వాణామపుష్పిష్టంసభక్షయేత్ |
 తతస్సుపాద్యాభ్యశ్యాంశ్చభోజయేత్పరిచారకాః |
 పూణఃమేవోదనందద్యాద్దాసానాంకమకర్యతాం |

అక్షే శేనఃరీరస్యకుర్యాతగ్రహాణ్యతఃపరం॥
 దీపనూరోప్యసాయా హేగృహేదేవస్యసన్నిధౌ॥
 దేవప్రణమ్యశ్చశురపతిపితృదికానః॥
 వినాథా తీతిలాదీంశ్చపక్వాన్నవ్యంజనాదికం॥
 కృత్వాదేవాగ్నిశుశ్మాపామగ్నిసంరక్షణంతథా॥
 భౌజయిత్వాచభగ్రాదీభ్యస్త్యసభ్య మిత్యలఘు॥
 పాదసంవాహనాదీనిక త్వాభర్తుర్యవాప్రియః॥
 శయనేభర్తుర్విష్టేయస్తేభర్తరిసంశేతే॥
 సువస్త్రభూషణాభర్తుర్యుతాశుష్టమాంసా॥
 ఆహూతాసత్వరింగచ్ఛేత్సురతార్థప్రియాన్విధా॥
 నాస్య పవిత్రయేచ్ఛితేతప్తకాకాలేపలంఛనా॥
 యథాప్రియంతథాకుర్యాత్కన్తున్విశుంసనాచరేత్॥
 భగ్రాహూతాచ రశ్యర్థస్యతోస్పృహనయాతియా॥
 ఆర్తవాగనునాగ్ధాయయాభక్షయితౌపథం॥
 ఆచ్ఛాదయత్యార్తవంయాగర్భధ్వంసంకరోతియా॥
 సపత్నైర్యయావిషందద్యాకృభృణఘృస్తాఃప్రకీర్తితాః॥
 సమ్మానమవమానంచగృహచ్ఛిద్రంధనంవయః॥
 అకృత్యంభర్తృదోహంశ్చమైథునంసప్రకాశయేత్॥
 కృతేతుమైథునేభగ్రాశౌచంకుర్యాద్యథోదితం॥
 జ్ఞాప్త్యాన్మహూగ్రాదారభ్యస్త్రీణాంకృత్యమితీతం॥
 పతిశుశూషణాదీనిపాకాదీనిచనిత్యశః॥
 శ్రీశక్రంకర్యబుద్ధ్యైవకుర్యాత్కర్మాణీనాన్యథా॥
 పతివ్రతాపతిప్రాణాపతివ్యస్తమానసా॥
 పతిబంధుఃపతిధనాపతిమిత్రాపతిప్రియా॥

౧౪౦

సచ్చరిత్రసుధానిధిః

సధర్మచారిణీభర్తుః స్త్రీభవేత్పతిదేవతా॥

బాహ్యభ్యంతరశౌచాధ్యాసుముఖీప్రియభాషిణీ।

స్వలంకృతాసువసనావేషాలంకారనిస్పృహా।

సుగుప్తధనధాన్యాచకుశలాగృహకర్తృసు।

నిర్లేపమృష్టభాండౌఘానిస్సహారసవస్తుషు।

జంభమోహమదాసూయాకోక్రిధాహంకారవర్జితా।

దయాత్మాంత్యాదికల్యాణగుణయుక్తాజితేంద్రియా।

స్థిరబుద్ధిఃస్థిరప్రజ్ఞాదృఢభక్తిర్ద్వఢవ్రతా।

మహాభాగవతాచార్యశ్రీశవందనతత్పరా।

శులజ్ఞావసితాహృద్యవేషామృదుపరిక్రమా।

అన్యతాసత్యవచసవివాదాలస్యవర్జితా।

వ్రహ్మసరోదనగృహద్వారావస్థానవర్జితా।

అఽఽభానాస్తవచనసంత్రస్తామితభాషిణీ।

అతిథ్యభ్యాగతప్రేష్యబంధుభిక్షుకవత్సలా।

అనాచారవిహీనాచనదాచారపరాయణా।

కర్తృజ్ఞానునసావాచాభర్తృపూజారతాసహా।

అపత్యసర్గసల్లాపవిహీనాఘన్నవిగ్రహా।

జనసంక్షుప్తప్రవేశాదిసంత్రస్తాచోత్సవాదిషు।

వీవమాదిగుణోపేతాస్త్రీభవేత్పతివల్లభా॥

నాడ్యాద్భుత్తర్యభుక్తేస్త్రీనాసీతపతిసన్నిధౌ।

దద్యాచ్చకించితస్త్యైచిన్నతస్యానుమతింవినా॥

వంచయిత్వాపతింతస్యద్రవ్య నాపహరేత్సతీ॥

శతంన్యానాతిరిక్తాంగంవేదశాస్త్రవివర్జితం।

హరిద్రంరోగిణంమూర్ఖందురాచారంచకర్కశం॥

కురూపమసమర్థంవాచుర్విసీతంచదుర్మతిం |
 ఉన్మత్తంపతితంవాపిదేవనత్పూజయేన్నతిం ||
 కుర్యాచ్ఛూషణంతస్యపాదప్రతూళనాదిభిః |
 పాదోప్రతూళ్యతత్త్వోయంగంగాత్యాయసమంపిబేత్ ||
 భతాఽయదుక్తంతతాగర్వం తద్వాక్యే నాతిలంఘ
 యేత్ | స్నానదానోపవాసాది తేనైవానుమతాచరేత్ ||
 భక్త్యుంఖోజ్యంచపేయంచఫలమూలాదికైతధా |
 భతాఽయద్వస్తునాశ్చాతినాశ్చీయాస్తత్త్వయంసతీ ||
 సంతుష్టేసంప్రహృష్టాప్యద్దుఃఖితేదఃఖతాభవేత్ |
 తస్మిన్కుక్లేష్టసంకుక్లేధానుమనాస్తంప్రసాదయేత్ ||
 ప్రణమ్యసంపతిష్వజ్యకంతేతమవలంబయేత్ ||
 భర్తౄతానిదితావాపితాడితావాపికించన |
 ఆకోశంప్రతివాక్యంచరోదనంచవివర్ణయేత్ ||
 (స్త్రీ)భ్యఃపుంభ్యశ్చనవదేన్ననిర్గచ్ఛేన్నహద్భుహిః ||
 భవాన్మానూద్యప్రభృతిపితాభ్రాతాగురుస్సతః |
 ఇత్యాదికంచవచనంచదేచ్ఛపథపూర్వకం ||
 గృహకార్యాణినిర్వృత్యహరిద్రాలేపనాదిభిః |
 శుద్ధాసుగంధకుసుమవస్త్రాలంకారభూషితా |
 భర్తుస్సమీపంసంగచ్ఛేన్నందస్తితలసన్నుభా |
 భర్తుస్సమీపేనవదేదన్యేషాంగుణవర్ణనం ||
 తస్మిన్సంభాషమాణేతుపశ్యేన్నాన్యత్రతన్నుభాత్ |
 శాస్త్రాదికాశలంతస్యదృష్టాప్రముదితాభవేత్ ||
 సకామవీక్షితాప్యవైఃప్రియవాక్త్యేశ్చభూషణైః |
 ప్రలోభితావావస్త్రైర్వైద్యేనపార్థితాపివా |

రూపయావనసంపన్నం సంవంతం విభూషితం |
 భర్తృరన్యం నరందృష్ట్యా వికారం నాన్నయాత్సతీ |
 పుణ్యక్షేత్రోన్మేషవాద్యర్థం నగచ్ఛేత్సతీ నా విశా |
 బాలా వాయువతిర్వృద్ధా స్వతంత్రా స్యాన్నజాతుచిత్ |
 పితృభర్తృసుతాధీవాత్ర్యవిస్థానుక్రమాద్భవేత్ |
 భర్తరిపోషితేదీనవదనామలినాం బతా |
 గంధపుష్పద్యులంకారతాంబూలాదీనివర్జయేత్ |
 పురుషాః ప్రేమయిత్యాస్య పవృత్తేశ్వరుయాత్సదా |
 తత్సుఖాగమనా రా య పూజయేత్స గాలాపతిం |
 ద్విత్వాల్పభోజనం దతధానంచ నివర్జయేత్ |
 శ్వశ్రూణా త్రాదీనా తా సమీపే శయనంచరేత్ |
 పతికల్పితయావృత్త్యాదైన్యమిన్సృజ్యవర్జయేత్ |

—*రజస్వలాలయమాః*—

రజస్వలాలయతా సూక్ష్మాత్సాకుర్యాన్నియమానిమాః ||
 యస్మిన్ వస్త్రే రజోదృష్టంతదేవవసనం స్య హం |
 ధారయేన్నచ సంత్యాజ్యం నాన్యద్వాసశ్చ ధారయేత్ ||
 శరీరోద్వర్తనం పానమభ్యంగం తథాననం |
 గంధం పుష్పం తాంబూలం హం సంరోదనమంజనం |
 రజస్వలా సూతికాంత్యస్పృష్టిం సంభాషణంచ త్రైః ||
 తూద్రాదీన్ స్పృష్టిమాలకాలంకృతిం నఖకృంతనం |
 పలాశపత్రభుక్తించ హ్రస్వపాతే చ భోజనం |
 బహిఃపర్యటనం రజ్జుకరణం గాత్రిభోజనం |
 శక్త్యజ్జలద్యాహరణముద్ఘోషం వందనం కలిం |
 ప్రేధునంచ దివా స్వాపం పితృపిణివివర్జయేత్ ||

ననదితరణంతుర్యాన్నజహిఃపర్యేతుద్భవోత్
 యత్రత్రరాత్రుశయసంభోజనచక్రతంభవేత్
 చతుర్థదివసేతతఖాత్వాచదతురంగుళం
 త్యక్త్వాన్యతన్మదంతా తుపూరియేదన్యయామృదా
 గంధూషమలమూత్రాదివిస్మృప్తయత్రతతతు
 పాశిశమాత్రఖననంకృత్వాపూర్వాన్యయామృదా
 శయ్యోపధానవస్త్రాదిరజయప్రదావయేత్
 అథవామలవద్వాసఃపక్వాత్సారోదకేనచ
 వస్త్రశయ్యాసనాదీనిస్వయమేచవిశోధయేత్
 ద్వాత్రింశద్భిర్మృత్తికాభిరద్భిర్ముహ్యంవిశోధయేత్
 తావతీభిర్మృత్తికాభిఃపాదాహస్తావిశోధ్యచ
 నఖానిహస్తపాదావామశ్చనాఘ్నయేత్తదా
 ద్వాత్రింశద్భిశ్చగంధూమైరాన్యశుద్ధింవిధాయచ
 అపామార్గానుప్రతాదైర్లంతశుద్ధింవిధాయచ
 ధాత్రీనుధూకకలాదైఃకేశానంగంవిశోధ్యచ
 ఉద్భృతాద్భిస్తపేదేహంప్రత్యూర్భాధవిశోధ్యతత్
 తతోవతార్యసగిలేద్వాత్రింశత్తజ్జనంతతః
 ఏకోచ్ఛ్వాసేనకృత్వాథతామ్రకాంస్యాదిభాజనం
 సంవిశోధ్యాక్షుభస్తాద్యైర్ద్వాత్రింశద్ద్వారమేవచ
 తస్యావస్త్రాసనాదీనాంకావత్సంఖ్యానినుజ్జనం
 కృత్వాస్వయంనిమజ్జేచ్ఛతావత్యాసఃఖ్యయాపునః
 అపశ్యంత్యన్యపురుషంధ్యాయంతీస్వపతంతియా
 దృష్ట్యపూర్వంననునకృత్యసద్ధృష్టిజమందిరం
 స్నాతానార్యన్యపురుషంయదివశ్యత్ప్రమాదతః

పతిరూపంబివస్వంతంపశ్యేత్తద్దోషశాంతయే॥
 శిశుంనపశ్యేత్తదహస్సాత్తానారీరజస్వలా ।
 బ్రహ్మకూర్చంపిబేత్పంచగవ్యంవాగోఃపయోపివా॥
 భక్షయిత్వాన్నకబళంనదోషశ్శిశుదర్శనే॥
 భాండదేవోపకరణమెలామద్రవ్యాణినస్పృశేత్ ॥
 నకుర్యాత్కర్మపాకాదచతుర్థేహిరజస్వలా ।
 అన్యాభావేపునస్సానంకృత్వావాతత్సమాచరేత్ ॥

—*గర్భిణీనియమాః*—

గర్భిణీస్యాద్యదానారీకృతరక్షాసుఖూషితా ।
 అసతీబాలవిధవావంధ్యాఅపిమృతప్రజాః ।
 నాభిభాషేతపంసర్గంతాభిశ్చసహవర్జయేత్ ॥
 నకథాంశృణుయాత్కాక్రంతంపశ్యేచ్ఛభయంకరం ।
 ముక్తకేశీచిరంనస్యాన్నశయీతాపుదక్ష్పిరాః॥
 నాశితిష్ఠేత్తుషామేధ్యలోష్టోలూఖలభస్మసు ।
 నాత్యుష్ణత్వారగుర్వన్నవ్యంజనాద్యశనంచరేత్ ॥
 భూమావంగారభస్మాద్యైర్మయైఃకాష్ఠైశ్చలేఖనం ।
 ఉరశ్శిరఃప్రహారంచరోదనంధావనంకలిం ।
 పూర్వసమ్మర్జనీవాతరజఃపర్యటనంసదా ।
 గాత్రభంగమథశ్శయ్యాంవృక్షమూలేచసంస్థితిం ।
 దివాస్వాపంసదాశయ్యాంసంధ్యాకాలేచభోజనం
 ఖట్వాదీపనరచ్ఛాయాంవీహిసన్నరనాదికం ।
 పరాన్నభోజనంయాత్రామాషాఢేమాసిచాష్టమే॥
 షష్ఠేచతుర్థేదశమేగర్భిణీపరివర్జయేత్ ॥
 ఏవంప్రతాయదిస్త్రీస్యాల్లభేద్దీమాణ్యుపంసుతం ।

అన్యథాగర్భపతనమల్పాయుర్వాసుతోభవేత్ ||
 ఏతైరవైశ్చనియమైస్సంయుక్తాయదిగర్భిణీ |
 సుతందీర్ఘాయుషంధీరంశోత్రియంభగవత్పురం |
 పితృభక్తంసదాచారంజ్ఞానినంగుణినంలభేత్ ||

—*వితంతునియమాః*—

యదాస్యాద్భర్తృమరణంబ్రాహ్మణీచేత్పతివ్రతా |
 ఏకచిత్త్యనుగంత్రీస్యాత్ శ్మశ్రీయాద్యాఃపృథక్పితౄ ||
 దేశాంతరమృతాతస్యచితాభస్మానలంపితేత్ |
 పాదుకాయుగ్మమాలింగ్యలభతేశాశ్వతీంగతిం ||
 శ్మశ్రీయాద్యాఃపృథక్పితౄమేవమగ్నింవిశంతిచేత్ |
 లభంతేకీర్తిమతులాంప్రతిష్ఠాంశాశ్వతీంగతిం ||
 అనీరాతుమృతేపత్యౌతదాతద్దశమేహని |
 శిరసోముండనకుర్యాత్తదూర్ధ్వంచపునఃపునః ||
 బ్రాహ్మీముహూర్తేవిధవాసముత్థాయసమాహితా |
 నామసంకీర్తనాదీనికృత్వాకర్మాణిపూర్వవత్ |
 స్నాత్వాపూర్వోక్తవిధినాతపయేత్పితృతీర్థతః |
 స్వభర్తృతత్పితృపితామహానంజలినోదకైః |
 గోత్రంశర్మకసముచ్చార్యద్వితీయాంతంస్వధానమః |
 తర్పయామీతిచోచ్చార్యత్రిస్త్రీర్భక్త్యాన్వహంచరేత్ ||
 స్వభర్తృప్రభృతీంస్త్రీంశ్చస్వపితౄదిభ్యుపవచ |
 విధవాకారయేచ్ఛాగ్నిధంనిత్యంనైమిత్తికంతథా ||
 కుర్యాద్వేలిశేషః

గంధపుష్పద్యులంకారంస్నానముష్ణేనవారిణా |
 పర్యంకశయనంకేశధారణంరోదనంసదా ||

అస్మాత్వాభోజనం రాత్రిభుక్తిం పూర్వాహ్నాభోజనం |
 రస్యవస్తుషుచాపల్యం కాంస్యపాతేచభోజనం |
 తైలాభ్యంగంచ తాంబూలమాదర్శ్యా వేక్షణంతథా |
 శరీరోద్వర్తనందంతథావనంబహుభాషణం |
 పరాపవాదంపైశున్యం నిష్ఠురాసత్యభాషణం |
 అసతీసంగమకోగ్రంవిధవాభిశ్చ సంగమం |
 పుత్రాదితాడనంభర్తృశ్వశూశ్వశురనిందనం |
 ఉద్భోషంచదివాస్వాపమానసంచాపీమైథునం |
 అసద్వాక్యంచసల్లాపంయువభిస్సేహసంయుతం |
 అనాచ్ఛాదనమంగస్యసదాపర్యటనంబహిః |
 సదాన్యగేహోవస్థానంరక్తవస్త్రస్యధారణం |
 ఏతానన్యాంశ్చదోషాన్తైవిధవాపరివర్జయేత్ ||
 స్నానమారాధనంవిష్ణోస్సదాతన్నామకీర్తనం |
 రంగవల్ల్యాద్యలంకారంసన్నిధౌమార్జనంతథా |
 మహాభాగవతానాంచపాదప్రక్షాళనాంభసాం |
 శిరసాధారణంపానంతత్పుజామాసనాదిభిః |
 ప్రదక్షిణనమసాకరమృష్టాన్నాదిసమర్పణం |
 జపమష్టాక్షరాదీనాంభగవత్స్తోత్రకీర్తనం |
 శరీరధారణంశౌకఫలమూలోదనాదిభిః |
 సదేంద్రియాణాంచజయమేకాదశ్యాముపోషణం |
 పితృపుత్రాద్యధీనత్వంకాషాయాంబరధారణం |
 ఏతానన్యాంశ్చకుర్వంతీర్థయాత్రాపరాయణా |
 విష్ణోరుత్సవసేవార్థంభగవత్క్షేత్రయామిహి |
 తత్రాపిజనసమ్మదప్రవేశాతిభయాన్నితా |

పురుషావయవస్పర్శత్రస్తాచవిధవాభవేత్ ||
 యూషాంపుంసాంతుయవతిర్విధవాసధవాపివా |
 సంభాషణాంగసంస్పర్శపరిహాసాదివర్జయేత్ ||
 తద్విశేషేణరహసికదాచిదపినాచరేత్ |
 యద్యాచరేత్తదాచిత్రంవికారంయాత్యసంశయః ||
 తేనభిష్టాభవేదేవయద్యపిస్యాజ్ఞితేంద్రియా ||
 నన్నరేన్ననసాప్యన్యంయువానంపురుషంసతీ |
 మనోదుర్మగ్రహంపుంసాంస్త్రీణామపివిశేషతః ||
 ఏవంప్రతాఃస్త్రీయోయాస్సృర్విధవాస్సధవాఅపి |
 సర్వపాపవిముక్తాస్తాస్త్రిణామతివరంవదం ||
 స్త్రీణాంధర్మస్వేవముక్త్యథామతిమయాధునా |
 ఏతేసమీక్ష్యకర్తవ్యాఃస్త్రీభిరిష్టఫలప్రదాః ||
 సహృదశశతశ్లోకైర్ద్విచత్వారింశతాయుతైః |
 మయైవమధునాకారిసచ్చరిత్రసుధానిధిః ||
 సత్రింశద్భిర్నవశతైఃకృతోభిగమనక్రమః |
 ఉపాదానవిధిఃపంచత్రింశద్యుతశతేనచ |
 త్రిశతేనచవింశత్యాశ్లోకైరిజ్యావిధిఃకృతః ||
 స్వాధ్యాయవిధిరపుక్తోద్విషష్ట్యాశ్లోకతల్లజైః |
 పంచచత్వారింశతాచశ్లోకైర్యోగస్సమీరితః ||
 పపంచాశచ్చతశ్లోకైఃస్త్రీధర్మఃపరికీర్తితః ||
 నరసంఘోపకృత్యయేనరసంఘసమేకతా |
 వత్సరేకాశయుక్త్యాఖ్యాయుగ్నేమాసీందువాసరే |
 సమాప్తశ్చీరామతారేసచ్చరిత్రసుధానిధిః ||

౧౪౮

సచ్చరిత్రసుధానిధిః.

సీతారామస్సర్వశక్తస్సచ్చరిత్రసుధానిధిం |
 వైధుఃప్రీతివాసార్యసూనునాసమకారయత్ ||
 బ్రహ్మరుద్రముఖామరాధిపవందితేనదయాళునా
 వీరరాఘవహృద్గతేనరఘూద్వహేనసుభోధితం |
 వైధుఃప్రవాన్వయసంభవేనసదంఘ్రిపఃకజసేవినా |
 శ్రీనివాసమునీశ్వరాంఘ్రినరోజయుగ్మషడంఘ్రిణా ||
 వీరరాఘవనామధేయవతాఖిలస్త్పతిసంగ్రహం
 పుస్తకేలిఖితంయథామతిసచ్చరిత్రసుధానిధిం |
 పంచకాలపరాయణాశ్శ్రుతిధర్మశాస్త్రవిశారదాః
 వీక్ష్యసాధుముదంభజంత్వనసూయవస్సమబుద్ధయః ||
 సగ్నలైర్మలయైర్మేత్రగానైఃప్రీతైశ్శుభాననైః |
 నానుషానైఃప్రణీతోభిగమనాదివిధిముచే ||
 ప్రేమేభ్యేమాసిగానజ్ఞేసేనతారేప్రవాసరే |
 శ్లోకైఃకృతోరవిచయైఃసచ్చరిత్రసుధానిధిః ||

శ్రీరఘునందనపరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీమతేశతకోపసంయమిసార్వభౌమాయనమః

సచ్చరిత్రసుధానిధిస్సంపూర్ణః.
